

תניא

פרק מא

עם ביאורי רבותינו נשיאינו ותלמידיהם



לקט אגרות-קודש

בקשר לחשיבות לימוד ושינון תחילת פרק מא



נערך ע"י הרה"ת ר' אהרן לייב ראסקין



תשורה

משמחת הנישואין של

יעקב ואסתר ראסקין

בח תשרי ה'תשע"א

מאתיים וחמישים שנה להסתלקות-הילולא של הבעש"ט ז"ל

תהא שנת ביאת משיח לפ"ק

כתובת המחבר
Rabbi Aaron Leib Raskin
400 Crown St
Brooklyn, N.Y. 11225
mekoros@email.com

הדפסת נוסח התניא ברשות הוצאת קה"ת

פתח דבר

אנו מודים להשם יתברך על כל הטוב אשר גמלנו, ובחסדו הגדול זיכנו בנושאי צאצאינו הת' יעקב עם ב"ג מרת אסתר שיחיו.

הננו מתכבדים להגיש לכל המשתתפים בשמחתנו "תשורה":

- תדפיס מתוך הספר "תניא פרקים מאנג עם ביאורי רבותינו נשיאינו ותלמידיהם", שיצא לאור בעזרת השי"ת בעתו, שנערך על ידי אבי החתן הרה"ת ר' אהרן לייב שי' ראסקין (מתוך שיעורים בפרקים אלה שמסר בפני תלמידי הישיבות).
 - צילומים מספר "שיעורים בספר התניא" לתניא פרק מא עם הגהות הרבי שזכה לקבל סבה של הכלה הרב יוסף הלוי שי' וויינבערג, מחשובי זקני החסידים, אשר ידיו רב לו בשיעורי תניא על ידי הראדיא, ועל שיעורים אלה כתב הרבי את הערותיו והגהותיו.
- בעת לימוד פרק מא על הראדיא, זכינו שהרבי ביאר קטע מהפרק בשיחת ש"פ נח תשכ"ה, ואחרי ההגהה עבור שיעורים בס' התניא המודפס לקמן, הגיה הרבי עוה"פ השיחה (ונדפס בלקו"ש ח"ה בהוספות ע' 292 ואילך), ולחביבותא דמילתא מדפיסים אנו עמוד אחד מהגהה זו.

ברצוננו להביע בזה תודתנו לקרובינו, ידידינו ומכרינו, אשר הואילו לשמוח אתנו יחדיו ביום שמחת לבבנו מקרוב ומרחוק, ולברכנו בברכת מזל טוב וחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות. האל הטוב, הוא יתברך, יברך את כבודו ואנשי ביתו יחיו, בתוך כלל אחב"י יחיו בברכות מאליפות מנפש ועד בשר.

יצחק מנחם הלוי והני' וויינבערג.

אהרן לייב ואסתר הדסה ראסקין

פרק מא

הקדמה כללית לפרק מא:

בפרק זה מבאר את הכרח ענין יראת ה' וקבלת עול מלכות שמים בכל עניני תורה ומצוות — גם עבור קיום מצוות-עשה¹, וכדלקמן.

בפרקים הקודמים (פל"ח-מ) נתבאר ענין אהבת ה' ויראת ה' בקיום התורה והמצוות. ונתבאר (בפרק לח) שאע"פ שבקיום התומ"צ צ"ל המעשה בפועל, ואם קיים מצוה בלא כוונה יצא ידי חובתו, משא"כ אם כוון כל הכוונות ולא עשה המצוה בפועל לא יצא ידי חובתו, מ"מ, כשחסרה הכוונה בקיום המצוה, הרי זה כמו "גוף בלא נשמה".

וכדי להגיע לכוונת המצוות לשמה צריכים אהבת ה' ויראת ה': אהבת ה' היא השרש (ונונתנת כח) לקיום מ"ע, דקיום מ"ע כראוי צריך להיות כתוצאה מאהבתו להקב"ה ורצונו להיות דבוק בו, ויראת ה' היא שרש (ונוניתנת כח) לקיום מל"ת, כי הימנעותו מלעבור עבירה באה מיראתו למרות ציוויו של הקב"ה. ובלשון התניא (פ"ד) ד"האהבה היא שרש כל רמ"ח מצוות עשה וממנה הן נמשכות ובלעדה אין להן קיום אמיתי... והיראה היא שרש לשס"ה לא תעשה כי ירא למרוד בממ"ה הקב"ה. ובהלכות תלמוד תורה² כותב אדמו"ר הזקן: "תכלית היראה היא לירא ולהתבושש מגדולתו למרות עיני כבודו ח"ו לעשות הרע בעיניו לעבור על אחת מכל מצוות ה' אשר לא תעשינה.. ותכלית האהבה היא העבודה לעבדו מאהבה ובשמחה לעשות נח"ר לפניו כו"א.

[ונתבאר (בפרק מ) דאהבת ה' ויראת ה' הן "גדפיין" (כנפיים) שעל ידן מתעלות התורה והמצוות בספירות שבעולמות העליונים, וכשחסרה הכוונה של אהבת ה' ויראת ה' — המצוות הן אז כגוף בלי נשמה].

אמנם עפ"י סלקא דעתך אמינא, דהכרח ענין יראת ה' הוא בשביל קיום מל"ת, משא"כ לקיום מ"ע מספיקה אהבת ה', ומחדש בפרק זה (פרק מא), דיראת ה' צ"ל בקשר לכל עניני תומ"צ — גם לקיום מ"ע. כי יראת ה' קשורה לקבלת עול מלכות שמים — שזהו היסוד לכל עניני עבודת ה' — הן מ"ע והן מל"ת.



פרק מאי ברמי — אע"פ שנת"ל שעבור קיום מ"ע כדבעי צ"ל אהבת ה', ולקיום מל"ת צ"ל יראת ה'.

צריך להיות לזכרון תמיד — שיראת ה' וקבלת עול מלכות שמים היא ראשית העבודה — התחלת עבודת ה' היא יראת ה' וקבלת עול. וכמו שכשצריכים להעמיד בנין, בונים תחילה יסוד, שעל יסוד זה יהי קיום וחיזוק כל אשר בונים עליו ממעל, ולפי ערך חיזוק היסוד כן יתקיים הבנין אשר עליו, כמו"כ יראת ה' היא יסוד מוסד שעליו עומד כל הבנין — העבודה דתורה ומצוות³. וכנודע, דקבלת עול מלכות שמים קודמת לכל המצות, וכמאמר⁴ "קבלו מלכותי ואח"כ קבלו גזרותי"⁵, ובמשנה אמרו⁶ "שיקבל עליו מלכות שמים תחלה ואח"כ מקבל עליו עול מצוות".

יראה זו, שבכללה הוא הוא ענין קבלת עול מלכות

1) "ברם" — ראשיתיות "רבי בער ממעזריטש" — שמעתי מהחסיד ר' מאיר ע"ה איטקין ששמע מזקני הרה"ג הרה"ח ר' יהושע לייך הי"ד מבעשענקאוויטש.
ואולי יש לומר בזה עפ"י הידוע שענין "יראה עילאה" ו"יראה תתאה" (שנת' בפרקים אלו) הוא מהענינים שיקבל אדמו"ר הזקן

א) ראה גם "פירוש" לרמב"ם הל' יסוה"ת רפ"ב: "היראה יש לה תועלת גדולה במצוות ל"ת, והאהבה יש לה תועלת גדולה במ"ע".
ב) אין די פרקים פון מ"א ביז נ"א שפיגעלט זיך דער ענטפער אויף דער שאלה יסודית: וואס איז "גימל-אלף-טית", וואס איז איד און וואס איז זייער התקשרות (ספר השיחות תש"ג ע' 62).

4) ראה מכילתא וילקוט שמעוני יתרו כ, ג. פרש"י אחרי יח, ב.
5) קונטרס העבודה פ"ב (ע' 15).
6) ברכות יג, א.

1) ראה בארוכה לקוטי שיחות חלק ז ע' 180 ואילך. הובא לקמן בפנים.
2) פ"ד ס"ו.
3) המשך מים רבים תרל"ו פקצ"א (ע' ריח).

לא-תעשה, וזהיר מאוד בכל הגדרים והסייגים שלא לבוא ח"ו לאיזה דבר איסור.

והאהבה לועשה טוב — אהבה היא תנועה ורגש של התקרבות לאיזה דבר. אדם מקיים מצוות מפני שיש לו אהבת ה', כי האהבה היא הרצון להתקרב ולהדבק בה' ע"י קיום המצוות (מצוה מלשון — צוותא וחיבור). ומבואר בכ"מ⁸ דכאשר האדם הוא בתנועה של אהבה, הוא חפץ באמת בקיום המצוות ויקר אצלו מאוד ענין המצוות, והאהבה נותנת לו חיות בקיום המצוות בהידור.

וזהו שאהבת ה' היא ה"שרש" והכח לקיום מצוות "עשה", ויראת ה' היא ה"שרש" והכח למצוות "לא-תעשה".

אעפ"כ — למרות שה"שרש" למצוות עשה היא האהבה, לא די לעורר האהבה לכרה לועשה טוב — גם לקיום מצוות עשה אין להסתפק באהבה לכרה בלא יראה, אלא צריך ג"כ יראה — הטעם לזה יתבאר לקמן בפרק זה.

כי אף שהיראה היא שרש לסור מרע והאהבה לועשה טוב, אעפ"כ לא די בו' — ביאור תיבות אלו — ראה לקמן קטע המתחיל וכמ"ש בזהר [פ' בהר].

שמים, מוכרחת להיות בכאו"א, ואי-אפשר בלעדה, כי בהעדר זה הרי הוא פורק עול והוא עלול לכל מיני רע ר"ל. ולזאת, ענין קבלת עול מלכות שמים מוכרח להיות בכאו"א ממש, ועי"ז יהי סר מרע ועושה טוב — לעשות כל מה שנצטוה⁵.

ראשית העבודה ועיקרה ושרשהי — לא זו בלבד שיראת ה' היא ראשית (התחלת) העבודה, ואח"כ אין צורך בה, אלא גם: ועיקרה — היינו שזה צריך להיות עיקר עבודתו, וה"עיקר" צ"ל תמיד, וכשמתבטל העיקר מתבטל גם הטפל. ושרשה — (לא רק שזהו עיקר עבודתו אלא) שזה צריך לחזור ולהתפשט בכל עבודתו — בדוגמת שרש האילן שחיותו מתפשטת בכל האילן. דהיינו, לא רק כמו יסוד של בנין (עיקר הבנין) שנשאר במקומו ורק מחזיק את הבנין, אלא כמו שרש האילן שפעולתו ניכרת בכל פרטי הענפים והפירות. וכן בעניינינו — היראה צריכה להתפשט בכל פרטי עבודתו.

והוא כי אף היראה היא שרש לסור מרע — יראה היא תנועה של ריחוק, להתרחק מאיזה דבר. וע"י מדת היראה ביכולתו של האדם לסור מהרע. ומבואר בכ"מ⁶ דכאשר האדם הוא בתנועה של יראה, הרי הוא ירא מאד מעניני

האב איך איבערגעטראכט דעם גאנצן ספר" (ממכתב כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"כ תמוז תרצ"ב — הובא באגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' קיד הערה 4. לקו"ש ח"ד ע' 1212 הערה 3. תורת מנחם רשימת היומן (תרצ"ב) ע' רלו. וראה גם לקו"ש ח"ה ע' 294). ובאגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א (ח"ה ע' רצה) — במענה לאחד ששמע שאדמו"ר הזקן דדקק בתניא אפילו על וא"ו מיותר, ואינו יודע לאיזה וא"ו הכוונה — "הנה כפי ששמע ממכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר מכ"ח תמוז תרצ"ב, זהו שייכות לתיבת "ועיקרה ושרשה" בפרק מ"א בתחלתו, שהי' יכול לכתוב ראשית העבודה עיקרה, וכתב ועיקרה".

ה) באופן אחר קצת: "ועיקרה ושרשה" — מלבד זאת שיראה וקבלת עול היא השרש והמקור שמזה נמשכים כל הפרטים, הנה גם אח"כ כשישנם כבר כל פרטי העבודה, היראה היא העיקר דכל העניינים — ד"ה הבאים ישרש יעקב תשמ"ז. וראה שיחת ש"פ עקב תשל"ז.

מהרב המגיד — ראה "הערה לתיקון חצות" (ש"הוא תוספת ביאור למ"ש בלקוטי אמרים פרק מ"ג) — נדפס בסידור עם דא"ח קנא, ג ואילן. ועוד.

ד) "ראשית העבודה ועיקרה ושרשה" — פעם מצא מהרי"ל מיאנוביטש את אחיו רבנו הזקן יושב אצל שולחן הכתיבה והוא בהתעמקות גדולה. כשעה עברה ונתעורר אדה"ז, וירא את אחיו עומד אצלו ויאמר לו:

"הנה זה שבוע השלישי שהנני מתבונן בכתיבת תיבה זו — והראה על הגליון הכתוב, מספר התניא, שהי' מונח לפניו — אם לכתבה בוא"ו החיבור (כמו תיבת ועיקרה ושרשה בפרק מ"א בתחלתו, שהי' יכול לכתוב ראשית העבודה עיקרה, וכתב ועיקרה). ואמר בזה"ל: אויף א וא"ו אין בינונים מאג מען אוועקגעבן זעקס וואקען און אויף דער זיבעטער וואך וועט ווערן ליכטיג ממש מיט א אור עצמי. אויף יעדער אות החיבור וואס עס איז אין ספר בינונים,

(8) סה"מ עטר"ת ע' קמ. תרצ"א ע' קמב.

(7) ראה שיחת ש"פ בשלח תש"כ (תורת מנחם תש"כ ח"א ע' 358). ש"פ צו תש"מ.

מלכות כל עולמים עליונים ותחתונים: וככל שגדולה יותר מלכותו של המלך, היא מעוררת יותר מורא מהמלך.

ואיהו ממלא כל עלמין [בכל נברא מלוכש כח מיוחד ממנו ית' השייך ומתאים לתכונת אותו נברא, וזהו חיותו של הנברא. כח זה הוא אור מצומצם, שמתצמצם ויורד ומתלבש בכל נברא לפי ערכו. ונקרא אור ה"ממלא כל עלמין" על שם שהחיות ממלאת את כל הנבראים והעולמות להחיותם, כמו נפש הממלאת את הגוף ועושה אותו לגוף חי, ועל חיות אלקית זו אמרו רז"ל¹³ "מה הנפש ממלאה את הגוף כך הקב"ה ממלא את עולמו"] וסובב כל עלמין [בכל הנבראים ישנו גם אור אלקי בלתי מוגבל, שאינו מתצמצם לפי ערך מדריגת הנבראים, ובכל זאת, גם אור זה נמצא בתוכם להחיותם, אלא שלהיותו אור בלתי מוגבל, אין נבראים מוגבלים יכולים לתפוס ולהרגיש אותו. ומטעם זה נקראת חיות זו בשם "סובב כל עלמין". ואין הכוונה שאור זה "סובב" אותם מבחוץ, דהיינו ש"סובב" ומקיף מלמעלה בבחי' מקום ח"ו, אלא שנק' "סובב" מפני שאור זה מובדל ומרום מהעולמות, על אף היותו נמצא בתוכיותם ובפנימיותם¹⁴, והרי הוא כאילו הוא מחוץ מהם ו"סובב ומקיף [עליהם] מלמעלה"¹⁵ ובמ"ש¹⁶ הלא את השמים ואת הארץ אני מלא: פסוק זה קאי על אור הסוכ"ע, כמבואר בכ"מ¹⁶ בביאור ב' הפסוקים: "מלא כל הארץ כבודו"¹⁷ דקאי על סוכ"ע, ד"כבודו" — הארה וזיו ממנו ית' נמשך ומתלבש לפי ערך כל הנבראים כאו"א לפום שיעורא דילי. ו"את השמים ואת הארץ אני מלא" קאי על סוכ"ע, דגם סוכ"ע נמצא בתוכם ובפנימיותם של כל העולמות כנ"ל. וזהו שנאמר "את השמים ואת הארץ אני מלא", ד"אני" בעצמי — בחי' סוכ"ע — "מלא" בשמים וארץ בשווה ממש, דלית אתר פנוי מיני. וכמבואר כל זה בארוכה לקמן פרק מח.

ולפחות צריך לעורר תחלה היראה הטבעית המסותרת בלב כל ישראל — מ"ש "ולפחות" — כי באמת צריך לגלות יראה עליונה יותר (יראה שכלית) ע"י התבוננות בהעמקת הדעת. אך אם אין בכוחו להגיע לכך, מוטל עליו, לכל הפחות, לעורר את היראה הטבעית המסותרת בלב כל ישראל, המביאה את האדם — שלא למרוד בממ"ה הקב"ה כנ"ל¹⁸: בלב כאו"א מישראל ישנה יראה מסותרת שלא להמרות ציוויו של הקב"ה, ובכדי לעורר יראה טבעית זו לא נדרש ממנו להתעמק בגדולת ה' באותה מדה שהדבר נדרש כשהוא רוצה לגלות את המדריגה העליונה יותר שביראה.

אך כיון שיראה טבעית זו מסותרת, צריך לעוררה שתהא בהתגלות לבו, או — אם א"א לעורר יראה זו בהרגשת הלב, אז עכ"פ צריך לפעול שתהא מורגשת במוחו עכ"פ. דהיינו — איך מעוררים היראה שתהא בהתגלות לבו או עכ"פ בהתגלות מוחו.

להתבונן בו: עבודה זו שייכת לכאו"א, וכמ"ש באגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א¹⁹ לאחד שכתב לו "שהתבוננות בפרק תניא מ"א מהתחלתו עד לעמוד ב' תיבת המלך, הננו רחוק מזה" — "אל יתרשם מפתויי היצר אלה, כי אם יחזור על הענין במחשבתו איזו פעמים, ובמילא ישתתקו טענת היצר".

להתבונן במחשבתו עכ"פ — הדיוק "במחשבתו עכ"פ" — כי בכדי לעורר יראה אמיתית, בהתגלות הלב ממש, לא די בהתבוננות במחשבה סתם, אלא צ"ל התבוננות מיוחדת בהעמקת הדעת. אבל בכדי שתהי' היראה בהתגלות ב"מוחו עכ"פ", לזה מספיק שיתבונן "במחשבתו עכ"פ" בשטחיות המחשבה, בלי העמקת הדעת²⁰.

וההתבוננות היא בגדולת א"ס ב"ה ומלכותו אשר היא

13) המשך תער"ב ח"א ע' קו ואילך.

14) תניא פרק מח.

15) ירמי' כג, כד.

16) לקו"ת ואתחנן ט, א ואילך. פ' ראה לג, א ואילך.

17) ישעי' ו, ג.

9) במ"מ הגהות והערות קצרות לתניא מציין לתניא פי"ט וכפ"ה. ובקיצורים והערות לתניא (ע' לז) מציין: סוף פרק לח וסוף פרק יט. ועיין פרק ד.

10) חלק יח ע' שנו.

11) ראה רשימה לרש"ג.

12) מדרש תהלים קג, א. וראה לקו"ת אמור לא, ב.

במסכת סנהדרין: חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם, ולכן מחוייב כל אחד להתבונן שהקב"ה מייחד מלכותו עליו בפרט, כי בציווי רז"ל "חייב לומר בשבילי נברא העולם", מדובר אודות כל יהודי בתור יחיד (ולא בתור פרט מכלל ישראל), ולכן מביא כאן את לשון המשנה על מ"ש "ועליו בפרט", ללמדנו, שכוונתו שהקב"ה מייחד מלכותו על כל יהודי בתור יחיד.

הביאור בזה: איתא במשנה שם "לפיכך נברא אדם [הראשון] יחידי, ללמדך שכוונתו הוא "עולם מלא", והמשנה מסיימת: "לפיכך כוונתו חייב לומר בשבילי נברא העולם". דהיינו שכל אחד מישראל הוא "עולם מלא" כמו אדם הראשון בהיותו יחיד בעולם.

ולכאורה אינו מובן הדמיון וההשוואה של כוונתו מישראל לאדם הראשון:

אדה"ר הי' אכן "עולם מלא", שכן הוא הי' "יחידי", לא הי' לו על מי לסמוך, לא על עליונים ולא על תחתונים, ועליו בלבד הי' מוטל התפקיד שכל הבריאה תכיר במלכותו יתברך. אבל כשמדובר אודות יהודי בדורות שלאחריו, כאשר גם מלבדו ישנם הרבה יהודים, כן ירבו, שפועלים וממלאים כוונת הבריאה — איך אפשר לומר שכל העולם נברא בשבילו בלבד, כאשר כוונת הבריאה יכולה להתמלא ע"י אחרים?

ואעפ"כ מפורש במשנה, שבענין זה, דומה כל אחד מישראל לאדה"ר. ואדרבא: "לפיכך נברא האדם יחידי", הסיבה שאדה"ר נברא יחידי בעולם, היא, "ללמדך שכל אחד מישראל שבדורות הבאים ידע שהוא "עולם מלא", ובשבילו נברא העולם.

וכשם שעבודתו של אדה"ר היתה נוגעת בתור יחיד, כך גם עבודתו של כוונתו נוגעת בתור יחיד (לא רק מצד היותו חלק מהכלל).

ועוד זאת — שעבודתו נוגעת בתור יחיד לא רק ביחס

ולמרות ש"מלכותך מלכות כל עולמים", והוא ית' ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין — אעפ"כ, ומניח העליונים ותחתונים, הקב"ה "מניח" כביכול, את כל העולמות, ומייחד מלכותו על עמו ישראל בכלל נכמ"ש¹⁸ "כה אמר ה' מלך ישראל וגואלו"¹⁹, ובמדרש²⁰ איתא: "אמר להם הקב"ה לישראל אלקה אני על כל באי עולם אבל לא יחדתי שמי אלא עליכם", ומבואר במ"א²¹ דפנימיות מלכותו ית' היא רק על ישראל, משא"כ על שאר כל הנבראים אצלם ענין המלכות ("מלך העולם") הוא רק "חיצוניות המלכות", ובישראל דווקא תלוי מלכותו של הקב"ה, וע"י שמתבונן בזה יתעורר לקבל עליו עול מלכות שמים.

ומוסיף, שהקב"ה מייחד מלכותו לא רק על עמו ישראל באופן כללי, אלא ועליו בפרט, כי חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם²²: וכוונת הבריאה שהקב"ה יהי' מלך היא "בשבילי", שיהי' מלך עלי. ובעומק יותר²³:

ההתבוננות שהקב"ה מייחד מלכותו על עמו ישראל בכלל בלבד — אינה חודרת ופועלת (דערנעמט ניט) את האדם המתבונן ככל הדרוש, שהרי גם בלעדו ישנם הרבה יהודים, כן ירבו, שמקבלים עליהם עול מלכות שמים ומייחדים מלכותו ית', ומה נוגע כ"כ שיהי' עוד אחד, הוא בפרט, שיקבל על עצמו עול מלכות שמים?

ולכן מוסיף: ועליו בפרט — הקב"ה מייחד את מלכותו עליו בפרט; ולכן נוגע שהוא יקבל על עצמו עול מלכותו יתברך.

אבל עדיין יכול אדם לחשוב ולטעות, שמה שהקב"ה מייחד מלכותו "עליו בפרט" הרי זה רק מפני שהוא חלק מכלל ישראל, אבל לא שהיחוד מתייחס אליו כפרט — כיחיד מצד עצמו. ולכן (להוציא מטעות זה) מוסיף ראי' לדבריו וכותב: כי — זה שצריך להתבונן שהקב"ה מייחד מלכותו "עליו בפרט", הוא משום שאמרו חז"ל במשנה

(21) ראה לקו"ת נצבים מד, ג ואילך.

(22) משנה סנהדרין ספ"ד (לו, א).

(23) בכל הבא לקמן — ראה לקוטי שיהות חלק ה' ע' 292 ואילך.

(18) שם מד, ו.

(19) אוה"ת ואתחנן ע' רא. המשך מים רבים תרל"ו פקצ"א (ע' ריט).

(20) שמור"ר פכ"ט, ד. הובא באוה"ת שם.

ומתריך: "הרשעים מתקיימין על אלקיהם, ופרעה חולם והנה עומד על היאור²⁵. אבל הצדיקים, אלקיהם מתקיים עליהם, שנאמר והנה ה' נצב עליו".

כלומר: כמו שקיומם של הרשעים הוא על (ידי) אלקיהם, כמ"ש "ופרעה גו' עומד על היאור", שעמידתו וקיומו של פרעה הם "על (ידי) היאור" כידוע שמצרים עבדו לנילוס לפי שממנו (מהמלאך — מזל ושר שלמעלה (ע"י הנילוס) שנקרא "אלקיהם") קיבלו השפעתם, ואין זה דבר שקר, אלא כן היא האמת, שקיבלו השפעתם מהנילוס, אלא שטעותם היא בכך שחשבו שהנילוס משפיע בכח עצמו, והאמת היא שהשפע בא מאלקות, ועבר "כגרון ביד החוצב בו"²⁶ דרך הנילוס;

כן הוא גם במה ש"צדיקים אלקיהם מתקיים על ידם" כמ"ש "והנה ה' נצב עליו", ש"הוי' נצב" ומתקיים כביכול על יעקב. דהיינו שהקיום דאלקות כביכול, הוא ע"י צדיקים.

ולכן משתמש כאן בלשון הפסוק "והנה ה' נצב עליו", שכוונתו בזה, שקיום מלכותו ית' הוא "עליו" על יהודי זה שמקבל על עצמו עול מלכות שמים. על ידו דוקא נעשה הקב"ה מלך.

וזהו "והנה ה' נצב עליו": "הוי' — מלשון מהווה — נצב עליו", שזה ש"לעולם הוי' דברך נצב בשמים", היינו הקיום דאלקות בעולם, וזה שהקב"ה הוא מלך — הרי זה "עליו" ע"י עבודתו של כאו"א מישראל.

וענין זה בא בהמשך להנאמר לפני"ז ש"חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם", שכל העולמות תלויים בעבודתו של כאו"א מישראל, ולאח"ז מוסיף שלא רק העולמות, אלא גם "הוי'" (לשון מהווה) "נצב עליו", הכל כביכול מתקיים ועומד על ידו.

ומביט עליו באופן מיוחד. ובוחן כליות ולב — הקב"ה מביט לא רק במעשיו, אלא גם בהרגשתו הפנימית.

לחלקו בעולם (אלא שגם זה נוגע כיחיד ולא רק שהוא חלק מהכלל), אלא גם לגבי העולם כולו:

כשם שעבודתו של אדה"ר היתה נוגעת לעולם כולו, ולא רק לעולם זה, אלא לכל העולמות, שע"ז שקיבל עול מלכות שמים פעל עלי' בכל העולמות, גם בעולמות העליונים; וכך גם להיפך: ע"י חטא עה"ד גרם ירידה בכל העולמות, עד לעולם האצילות — כך גם בנוגע לכאו"א מישראל, שע"י פני' אחת ("איין קער") שלא כדבעי, פועל ירידה בכל העולמות, ולאידך גיסא: ע"י פעולה טובה הרי הוא מכריע את כל העולמות לכף זכות (כמרומז בפסק הרמב"ם²⁴), ופועל עלי' בכל העולמות.

ולאחר שיתבונן איך שהקב"ה מייחד את מלכותו עליו בפרט בתור יחיד — אז והוא גם הוא מקבל עליו — מצדו — מלכותו, להיות מלך עליו, שהקב"ה יהי' מלך עליו, ולעבדו ולעשות רצונו בכל מיני עבודת עבד — "לא ע"פ טעם ודעת בבחי' אהבה כ"א בבחי' ביטול לו ולרצונו ית"²⁵ — כמבואר בארוכה לקמן.

והנה, התבוננות זו לעורר יראת ה' וקבלת עול, צריכה להיות לא רק מצד זה שהקב"ה מייחד מלכותו על כל אחד מישראל, כי אם מצד פרט נוסף: והנה ה' נצב עליו ומלא כל הארץ כבודו — ב"כל הארץ" — בכל העולמות, נמצא רק "כבודו" (הארה וזיו בלבד), ולא העצמיות שלו, אבל על כל אחד מישראל "ה' נצב עליו" — הקב"ה בכבודו ובעצמו עומד אצלו (וכמ"ש לעיל שהקב"ה "מניח העליונים ותחתונים ומייחד מלכותו .. עליו").

ויש להוסיף ביאור בזה, דהנה²⁶ זה שמביא לשון הפסוק²⁷ "והנה ה' נצב עליו" שנאמר ביעקב אבינו, אין זה ליופי המליצה (כדרך המחברים בדורות שלפניו, שלאחריו ושבדורו), אלא זה מוסיף בהבנת הענין:

עה"פ "והנה ה' נצב עליו" איתא במדרש²⁸ "עליו — על יעקב", ומקשה שם במדרש: "מי מתקיים עליו?"

(24) רמב"ם הלי' תשובה פ"ג ה"ד.

(25) סה"מ תרנ"ו ע' רסד. הובא בביאורי הרה"ח ר' אלטער שימחאוויטש ז"ל לתניא כאן.

(26) לקוטי שיחות שם ע' 294 ואילך.

(27) ויצא כח, יג.

(28) בראשית רבה פס"ט, ג.

(29) מקץ מא, א.

(30) עפ"י לשון הכתוב — ישע"י, טו.

בלבד) על ארץ ושמים", כי אם שעומד בעצמו לפני המלך, וכאשר עומדים לפני המלך בעצמו, לפני עצמותו ית', אזי האימה ויראה הם באופן אחר לגמרי, וכידוע סיפור כ"ק מו"ח אדמו"ר³³ אודות יהודי שהתרחק מיהדות, וכשהרה"ק רלו"צ מבארדיטשוב בא אליו כדי לעשותו בעל תשובה, נפל על אותו יהודי פחד עצום בראותו את פני קדשו של רלו"צ, ותיאר בפני חבריו את הפחד הנורא שנפל עליו אז, בהשוותו את הפחד הזה לפחד שנפל עליו בראותו את הקיסר, ובשעה שתיאר את הפחד שנפל עליו כשעמד לפני הקיסר — נפל עליו כזה פחד עד שהתעלף.

ויעמיק במחשבה זו [לעורר יראת ה' ע"י ההתבוננות במלכותו ית' שמניח כל העולמות ומייחד מלכותו עליו בפרט, ואיך ש"ה' נצב עליו", שע"ז יתעורר "באימה ויראה כעומד לפני המלך"] ויארץ בה: יעמיק במחשבה זו כפי יכולת השגת מוחו ומחשבתו, ויארץ בה כפי הפנאי שלו.

והזמן להתבוננות זו הוא לפני [שמקיים מצוות עשה ד'עסק התורה — או [לפני עשיית] המצוה, כמו [לדוגמא] לפני לבישת מלית ותפילין — כי גם קיומן של מצוות עשה צ"ל מתוך יראת ה'.

כמו לפני לבישת מלית ותפילין — שבהם מתחילה עבודת ה' בכל יום³⁴. ומבואר לעיל (בדיוק לשון אדה"ז "אם עובדו כראוי"), שעבודת העבד צ"ל לא רק בראש השנה וכיוהכ"פ, כי אם גם ביום חול פשוט כשהוא לובש מלית ותפילין.

וגם יתבונן: עד כאן למדנו ע"ד יראת ה' שבאה ע"י ההתבוננות איך שהקב"ה מייחד מלכותו עליו כו' ושהקב"ה מביט עליו כו'. ומוסיף, שצריך לעורר יראת ה' גם ע"י ההתבוננות בתורה ומצוות עצמם.

אם עובדו כראוי: יכול אדם לחשוב שהן אמת שכל העולמות תלויים בכך שהוא מקבל מלכותו ית', אבל מספיקה העובדה שזועק "שמע ישראל" מתוך התעוררות, שע"ז מקבל על עצמו עול מלכות שמים, ואח"כ יכול לעשות מה שרוצה.

על זה אומר שהקב"ה "מביט עליו . . אם עובדו כראוי", "עובדו" דייקא, הקב"ה מביט עליו אם עובדו כמו עבד, וכמו שעבודת העבד היא תמיד, לא רק בזמנים מיוחדים, כמו"כ נוגע הדבר למעלה, כיצד הוא עובד את הקב"ה בתמידות ובכל פרטי עניו.

לא מספיקים קבלת מלכותו בראש השנה והעבודה דיוהכ"פ וכו', אלא הקב"ה מביט בכל יום ויום (אפילו אין א פשוטין וואכעדיקן מיטוואך) ובכל שעה ושעה — אם הוא עובד אותו כראוי כמו עבד.

וזהו שמביא להלן הדוגמא מ"טלית ותפילין": בכל יום חול כשהוא לובש את הטלית ומניח את התפילין (שהנחת תפילין היא רק בימות החול) — הקב"ה מביט עליו אם עובדו כראוי, ובעבודה זו דווקא שבכל יום (לא רק דר"ה ויוהכ"פ כנ"ל) — תלוי קיום כל העולמות — "הוי" נצב עליו³¹.

ועל כן — ה"בכ"ן³¹ והמסקנא של כל ההתבוננות שלפנ"ז (שהקב"ה מייחד מלכותו עליו בפרט; שחייב אדם לומר בשבילי נברא העולם; והנה ה' נצב עליו; שהקב"ה מביט עליו ובוחרן כליות ולב אם עובדו כראוי) — הוא שצריך לעבוד לפניו באימה ויראה כעומד לפני המלך — לא רק כמו הנמצא במדינת המלך³², שרק "שמו" של המלך נקרא עליו (אף שגם אז הוא במצב של פחד ויראה מהמלך), כמו בכללות העולמות שרק "הודו (הארה וזיו

המלך ממש". משא"כ לנוסח הדפוס ש"ועל כן צריך לעבוד כו" קאי על כל הנאמר לפני"ז, הרי בהתבוננות שלפנ"ז כמה פרטים (ראה לקו"ש שבהערה 31) שאינם מדגישים "כעומד לפני המלך ממש".

1) ולהעיר שבתניא מהדורא קמא (קה"ת, תשמ"ב) כאן איתא: "כעומד לפני המלך ממש". ובהערת המו"ל שם, שלנוסח זה י"ל ד"ועל כן צריך לעבוד כו" קאי על הנאמר תיכף לפניו "והנה ה' נצב עליו כו", ולכן "צריך לעבוד לפניו כו' כעומד לפני

33) לקוטי דיבורים חלק א קסד, א ואילך.

34) ראה מ"מ, הגהות והערות קצרות לתניא כאן.

31) לקוטי שיחות חלק ה ע' 296.

32) לקוטי שיחות שם. הערה בשיעורים בספר התניא כאן.

כלל המוחין נחלקים לשלשה, חכמה בינה ודעת, הנה בפרטיות יש "ד' מוחין", כי הדעת נחלקת לשנים, חסד וגבורה, "אהבה וענפי" ויראה וענפי", כי א"א להוליד רגש אמיתי בלב (רגש האהבה או רגש היראה) מבלי שיהי' מקושר אל הדבר עד שהדבר יהי' "נוגע" לו, והתקשרות זו נעשית ע"י שמתבונן בהדבר בהעמקת הדעת.

וזהו גם מה שבתפלה של ראש יש ב' שינין — של ג' ראשים ושל ד' ראשים: אות שיין מורה על בחינת המוחין, שיין של ג' ראשים מורה על המוחין כמו שהם במספר ג', ושל ד' ראשים — על המוחין כמו שנחלקים לד'.

והנה, בפרשת "קדש" מלובשת בחינת החכמה שלמעלה, ובפרשת "והי" כי יביאך מלובשת בחינת הבינה. בפרשת "שמע" ובפרשת "והי" אם שמוע" מלובשת בחינת הדעת הנחלקת לשנים.

והכוונה הפרטית בהנחת תפילין היא לקשר ולבטל ד' מוחין של האדם בבחי' ד' מוחין של הקב"ה המלובשים בד' פרשיות אלו:

ודרך פרט: הכוונה הפרטית במצוות תפילין היא: ליבטל וליכלל בחי' חכמתו ובינתו שבנפשו האלקית של האדם המניחן, בבחי' חכמתו ובינתו של א"ס ב"ה:

הכוונה במצוות תפילין היא לבטל את חכמתו ובינתו של האדם בחכמתו ובינתו של א"ס ב"ה המלובשות דרך פרט [החכמה ובינה של א"ס ב"ה מלובשות בשנים של ארבע הפרשיות שבתפילין]: בפרשת קדש [מלובשת בחינת החכמה שלמעלה, ובפרשת] ויהי' כי יביאך [מלובשת בחינת הבינה].

ובהנחת תפילין צריך לכוין לבטל את חכמתו ובינתו אל חכמתו ובינתו של א"ס ב"ה: דהיינו שלא להשתמש בחכמתו ובינתו שבנפשו בלתי לה' לבדו — שישתמש בחכמתו ובינתו לתורה ומצוות בלבד. ועד"מ המשועבד לאדון אחד אינו יכול לעשות מלאכת אדון אחר, כך צריך האדם לשעבד חו"ב שלו רק לאלקות, דהיינו להתבונן

והוא ע"י שיתבונן (1) איך שאור אין סוף ב"ה ... (2) ודרך פרט וכו': יש שני סוגים בכוונות המצוות, כוונה כללית וכוונה פרטית:

(1) הכוונה הכללית היא בשווה בכל המצוות ואינה מתייחסת למהותה הפרטית של המצוה, וההתבוננות היא שע"י כל המצוות מתאחדת נפש האדם עם הקב"ה. וכתב: וגם — נוסף למ"ש לעיל שצריכים לעבוד את הקב"ה ביראת ה' וקבלת עול מצד ההתבוננות ד"והנה ה' נצב עליו" וכו' — צריך לעורר יראה וביטול בעת עשיית המצוה או לימוד התורה, כשיתבונן איך שאור אין סוף ב"ה הסובב וממב"ע ואור א"ס ב"ה הוא רצון העליון [מקור החיים המהווה את כל העולמות³⁵, ואוא"ס הסוכ"ע וממכ"ע ורצון העליון] הוא מלובש באותיות וחכמת התורה, או [באם ההתבוננות שלו היא לפני לבישת ציצית ותפילין — יתבונן בזה שרצון העליון מלובש] בציצית ותפילין אלו, ובקריאתו בתורה או [במי שמתבונן לפני לבישת ציצית ותפילין, הרין בלבישתו את הטלית (ציצית) והתפילין, הוא ממשך אורו ית' עליו — ע"י קיום מצוה זו הוא ממשיך את אורו ית' עליו, דהיינו על חלק אלקה ממעל [נפשו האלקית] שבתוך גופו, והכוונה בהמשכת אורו ית' עליו היא כדי ליכלל וליבטל באורו יתברך.

לבישת טלית .. רצון העליון מלובש .. בציצית: שינה בלשונו מ"טלית" ל"ציצית", כי לובשים הטלית, אבל חפץ המצוה שבו מלובש רצון העליון הם הציצית³⁶.

(2) כוונה פרטית: יש התבוננות וכוונה פרטית בכל מצוה מתרי"ג מצוות שכנגד התרי"ג כוחות של אדם, והיא שכל מצוה מתרי"ג מצוות התורה פועלת יחוד עם אוא"ס באופן אחר, וע"י התבוננות זו יתעורר עוד יותר "ליבטל וליכלל" כל כוחותיו בה'.

ומביא ב' דוגמאות לכוונה פרטית, ממצות תפילין וציצית: הקדמה להבא לקמן:

מבואר בזהר ובכתבי האריז"ל שד' הפרשיות שבתפילין הן כנגד ד' מוחין שלמעלה. והגם שברך

כאן (ע' מ).

(37) ראה זח"ג רסב, א. לקו"ת נשא כו, ב. סידור עם דא"ח יד, ב.

(35) תניא פכ"ב (כו, ב). ובכ"מ.

(36) מ"מ, הגהות והערות קצרות לתניא כאן. וראה לקוטי הגהות לתניא

עבודה נוספת לפעול הולדת מדה שכלב ("והשבות אל לבבך"), שזה בא ע"י התעסקות מיוחדת מצד השכל שבראש, להתלבש ב"עולם המדות" ולעורר רגש שכלב.

משא"כ מבחי' פנימיות המוחין נמשכים המדות בדרך ממילא.

ועפ"ז י"ל דזהו החילוק בין השו"ע והזוהר: בתחילת העבודה, כשעבודת המוחין היא רק בדרגא של חיצוניות, אזי תפילין של ראש ותפילין של יד הם שתי עבודות שונות, עבודת המוח ועבודת הלב.

משא"כ כאשר מתעלה בעבודתו, עד שעבודתו היא מצד פנימיות המוחין, הרי אז המדות נגררות בדרך ממילא אחרי המוחין, והיינו שהמדות נטפלות לעבודת המוחין ונגררות אחרי', מתאים למ"ש לעיל — ע"פ המבואר בזוהר — דהכוונה בתפילין של ראש גופא הוא שיעבוד המוח ושיעבוד הלב.

ממשיך אורו ית' עליו ... ליכלל וליבטל: בכוונה הכללית נקט תחילה "ליכלל" ואח"כ "וליבטל", ולקמן (בכוונה הפרטית) כותב "ודרך פרט בתפילין ליבטל וליכלל" ["ליבטל" ואח"כ "וליכלל"] — ומבאר כ"ק הרה"ג הרה"ח ר' לוי יצחק ז"ל⁴²: ההפרש בין "התכללות" ו"ביטול" הוא, דהתכללות היא שנעשה כמו הדבר שנתכלל בו, והוא מצד המשכת החסדים, דכשמאיר אור עליון ציט ער צו דעם תחתון ונכלל בהעליון, וביטול הוא מה שמבטל עצמו, ער פארלירט זיך, והוא מצד הגבורות. והנה בסדר ההמשכה מלמעלה למטה, מתחילה הוא חסדים ואח"כ גבורות, ולכן, כשאדה"ז כותב איך ש"הוא ממשיך אורו ית' עליו" — המשכה מלמעלה למטה, נקט מתחילה "ליכלל" מצד החסדים, ואח"כ "וליבטל" שהוא מצד הגבורות, אבל לקמן שמדבר בהעלאה מלמטה למעלה, מה שהאדם משעבד את עצמו לאלקות, מוכן שמתחילה הוא גבורות, "סור מרע", שהוא בטל לה' שאינו עושה דבר

בגדולתו ית'³⁸. ועוד יותר³⁹: שתהי' ההשגה וההתבוננות באלקות בהשגה רחבה.

וכן [הכוונה בשתי הפרשיות הנוספות — היא:] ליבטל ולכלול בחי' הדעת שבנפשו הכולל [הדעת כוללת בתוכה את המדות] חו"ג, שהן יראה ואהבה [הפנימיות של חסד וגבורה הם אהבה ויראה] שבלבו, [וצריך לכוין בהנחת תפילין לבטל אהבה ויראה שלו הכלולים בבחי' דעת], בבחי' דעת העליון הכולל חו"ג, [ובחינת דעת שלמעלה הוא] המלוכש [בשתי הפרשיות הנוספות שבתפילין] בפ' שמע [ובפרשת] וחי' אם שמוע — ועליו לכוין שהאהבה ויראה שלו יהיו לה' לבדו⁴⁰.

עד כאן הביא מ"ש בזה⁴⁰ דארבע פרשיות שבתפילין של ראש הם כנגד ד' מוחין — חו"ב ודעת הכולל חו"ג. ומבאר, שצריכים לבטל הד' מוחין לבחי' ד' מוחין של א"ס ב"ה. ואח"כ מוסיף: והיינו כמ"ש בשולחן ערוך⁴¹ שבהנחת תפילין צריך לכוין לשעבד הלב [חסד וגבורה שנמשכים מהדעת כנ"ל] והמוח [חכמה ובינה] של האדם להקב"ה.

שאלה⁴²: בשו"ע שם מבאר דהכוונה בתפילין של יד היא לשעבד את הלב, והכוונה בתפילין של ראש היא לשעבד המוח, משא"כ בזה שם מבאר דארבע פרשיות שבתפילין של ראש גופא הם כנגד חו"ב (מוח) ודעת הכולל חו"ג (לב)?

ואולי י"ל בזה, ובהקדים⁴³, דהנה ידוע⁴⁴ שיש ב' דרגות במוחין — חיצוניות המוחין ופנימיות המוחין, וההבדל ביניהם הוא: אע"פ שה"מוח שליט על הלב", וההתבוננות בגדולת ה' מולידה בלב אהבת ה' ויראתו, יש חילוק בין חיצוניות המוחין ופנימיות המוחין באופן השפעתן על מדות שכלב:

השפעת חיצוניות המוחין היא בדרך פעולה, דלאחרי שהאדם מבין ומשיג בשכלו גדולת ה' ("וידעת") צ"ל

(38) סה"מ תרנ"ד ע' קנ.

(39) סה"מ תרס"ה ע' לט. תרפ"ג ע' קכה. תשי"ז ע' 170.

(40) חלק ג רסב, א ואילך. נתבאר בסידור עם דא"ח ו, ג ואילך.

(41) אר"ה סכ"ה ס"ה. שו"ע אדה"ז שם ס"א. סידור אדה"ז במקומו.

(42) ראה רשימה לרש"ג.

(43) בכ"ז ראה לקו"ש חלק לט ע' 28 ואילך.

(44) ראה ספר המאמרים תרצ"ב ע' כט ואילך. וש"ג.

(45) לקוטי לוי יצחק הערות לספר התניא (ס"ע יט ואילך).

— שנוסף על הביטול וההתכללות דחו"ב ודעת הכולל חו"ג (כוחות פרטיים), ישנו גם הביטול וההתכללות דכל מציאותו.

ואזי — אם לאחר שהתבונן בג' התבוננות הנ"ל: (1) ויעמיק במחשבה זו — התבוננות במלכותו ית' שמניח כל העולמות ומייחד מלכותו עליו בפרט, ואיך ש"ה נצב עליו, שע"ז יתעורר "באימה וביראה כעומד לפני המלך". (2) וגם יתבונן — התבוננות וכוונה כללית בעת קיום המצוות או בשעה שעוסק בתורה — איך שאו"ס מלוכב באותיות וחכמת התורה ובמצוות שהוא מקיים, וכשלומד תורה או מקיים מצוות הוא ממשיך עליו אורו ית' שע"ז הוא נכלל ונתבטל באורו ית'. (3) ודרך פרט — יש התבוננות וכוונה פרטית בכל מצוה מתרי"ג מצוות שכנגד התרי"ג כוחות של אדם, שע"י התבוננות זו יתעורר עוד יותר "ליבטל וליכלל" כל כוחותיו בה].

אף אם בכל זאת לא תפול עליו אימה ופחד בהתגלות לבו, מ"מ, מאחר ש[ע"י התבוננות הנ"ל] מקבל עליו מלכות שמים, ו[גם] ממשיך עליו יראתו ית' בהתגלות מחשבתו ורצונו שכמוחו: מכואר במ"א⁴⁶ כביאור ב' הלשונות "יראה" ו"פחד", ש"יראה" היא כמוח, ו"פחד" הוא בלב: "יראה" שייכת אפילו כשהדבר הוא עדיין רק כמוחו ושכלו, שמבין ומשיג איך שראוי ליראה מפני ה' ולהבטל במציאות אליו לגמרי ורצה וחפץ בביטול זה, ו"פחד" הוא כשנגעה היראה גם בלבו, עד שלבו מלא פחד. נמצא, שראשית היראה כמוח וסיומה הוא בלב, ואז נק' פחד.

ומבאר אדמו"ר הזקן, דאף שאין לו בפועל רגש של פחד, מ"מ כיון שתוכנה ועניינה של ההתבוננות הנ"ל הוא קבלת עול מלכות שמים, וגם ממשיך עליו יראתו כמוחו ע"י שמבין שהוא צריך לפחד — לכן התומ"צ שמקיים נקראות בשם "עבודה שלימה", כדלקמן.

המנגד לו, ואח"כ הוא חסדים שהוא נכלל באלקות, דהיינו שהוא עושה מה שה' עושה — "עשה טוב".

והכוונה הפרטית במצות ציצית היא שבעטיפת ציצית יכוין כמ"ש בזהר להמשיך עליו מלכותו ית', אשר היא מלכות כל עולמים וכו' — אע"פ שגם לפני שמתעטף בציצית הרי מלכותו ית' היא מלכות כל עולמים, מ"מ יכוון ויפעול (כנ"ל בראש הפרק) לייחדה עלינו ע"י מצוה זו — המסוגלת במיוחד להמשיך עלינו קבלת עול מלכות שמים — והוא כענין שום⁴⁶ תשים עליך מלך: שפירושו — שלפני השימה אין לו מלך ועתה הוא משים על עצמו מלך⁴⁷.

לבישת טלית ותפילין ... בציצית ותפילין ... ודרך פרט בתפילין ... ובעטיפת ציצית יכוין: בהתחלת הענין מקדים טלית לתפילין, ובהמשך הענין מקדים תפילין לציצית, והביאור בזה⁴⁸: מתחילה מדבר בנוגע לסדר הנחתם — טלית קודמת לתפילין, ולאח"ז מדבר על מה שמכסה התפילין (אחר שהניחם) בטלית.

והענין הוא: טלית, שמקיפה את כל האדם (ראשו ורובו), ענינה קבלת עול כללית, שהיא באופן מקיף, ותפילין, שהנחתם על הזרוע והראש, ענינם קבלת עול פרטית, שעבוד המוח והלב, באופן פנימי. ולכן קודמת הנחת הטלית להנחת התפילין, כי קבלת עול כללית (באופן מקיף) קודמת לקבלת עול פרטית (באופן פנימי). ונוסף לזה ישנו גם הענין שמכסה בטלית את התפילין אחר שהניחם — שלאחרי הענין דקבלת עול כללית וקבלת עול פרטית (מקיף ופנימי), צריך להיות נרגש בהפרט ובהפנימי שהוא מכוסה בהכלל ובהמקיף.

וזהו שבהתחלת הענין מקדים אדמו"ר הזקן טלית לתפילין, ובהמשך הענין מקדים תפילין לציצית — כי, לאחרי ההתבוננות דקבלת עול לפני לבישת טלית ותפילין [הן הקב"ע הכללית דטלית, והן הקב"ע הפרטית דתפילין], באה עבודה נעלית יותר, פעולת הטלית שלאחרי התפילין

(46) שופטים יז, טו.

(47) ראה הערה בשיעורים בספר התניא כאן. לקוטי שיחות חלק ה שם

ע' 295 הערה 34.

(48) שיחות: ש"פ במדבר תשל"ב-ל"ג. תשל"ו. תשמ"ב. תשד"מ

תשמ"ז — הובאו בתפארת לוי יצחק לזוהר חלק ג ע' קפח ואילך.

(49) אוה"ת עקב ח"ה ע' ב"לב. וראה קיצורים והערות לתניא ע' פט. וראה שם ע' קיג. מ"מ, הגהות והערות קצרות לתניא רפ"ג. ולהעיר מאגרות-קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ד ע' רפד.

(דורכגעדורנגען) עם קבלת עול, כמו העבד שאינו מציאות לעצמו מלבד מציאות האדון⁵².

ועוד⁵³: נברא אין לו שום ערך לגבי בורא. ולכן, כאשר קיום המצוות הוא מצד התעוררות האהבה בלבד, הרגש הקשור עם מציאות האהבה, מציאות הנברא, אינו יכול להגיע עי"ז לגילוי והמשכת אוא"ס ב"ה (גילוי הבורא), כיון שכורא הוא באינ-ערון למעלה מנברא. ורק כאשר קיום המצוות הוא מצד קבלת עול מלכות שמים, שקשורה (לא עם המציאות שלו, אלא) עם מציאות ה"מלך", אזי יש בקיום המצוה כח "הבורא", כביכול, ופועלת "השראת הקדושה".

וכיון שעבודת ה' צ"ל כעבודת העבד שכל מציאותו תהי' חדורה עם קבלת עול, לכן מדגיש כאן שלא מספיקה ההתבוננות (1) איך ש"ה נצב עליו, שעיי"ז יתעורר "באימה וביראה כעומד לפני המלך", אלא צ"ל גם (2) התבוננות וכוונה כללית בעת קיום המצוות או בשעה שעוסק בתורה — איך שאוא"ס מלוכב באותיות וחכמת התורה ובמצוות שהוא מקיים, וכשלומד תורה או מקיים מצוות הוא ממשיך עליו אורו ית' שעיי"ז הוא נכלל ונתבטל באורו ית'. ומוסיף, שגם זה אינו מספיק, אלא "ל גם (3) כוונה פרטית "ודרך פרט" — שעיי"ז יבטל את כל התרי"ג כוחות שלו לאלקות.

באהבה לבדה כדי לדבקה בו ע"י תורתו ומצותיו אינה נקראת בשם עבודת העבד: וי"ל דהאהבה היא בכדי שתהי' לו חיות בעבודתו, משא"כ בלי יראה, חסר בעצם העבודה⁵⁴.

והתורה אמרה ועבדתם את ה' אלקיכם: אדה"ז מדייק כאן "והתורה אמרה ועבדתם גו'" — כי אף שעובד את ה' בקבלת עול, הנה גם עבודה זו צ"ל מתוך תענוג, אלא שהתענוג צ"ל לא התענוג שלו אלא התענוג דלמעלה (של

וקבלה זו שמקבל על עצמו עול מלכות שמים, היא אמיתית בלי שום ספק [אע"פ שאינו מרגיש יראה], שהרי היא מבע נפשות כל ישראל שלא למרוד במלך הקדוש ית'.

וכיון שמקבל עליו עול מלכות שמים ויש לו יראת ה' במוחו⁵⁵ הרי התורה שלומד או המצוה שעושה מחמת קבלה זו ומחמת המשכת היראה שכמוחו [גם בלי הרגשה של יראה בלבד], נקראות בשם עבודה שלימה ככל עבודת העבד לאדונו ומלכו.

משא"כ אם לומד ומקיים המצוה [מצוות עשה] באהבה לבדה, [בכוונה] כדי לדבקה בו ע"י תורתו ומצותיו ואין לו יראה וקבלת עול, אינה נקראת בשם עבודת העבד — שהיא העבודה מתוך יראה וקבלת עול. והתורה אמרה ועבדתם את ה' אלקיכם וגו' ואותו תעבודו וגו' — ולכן גם קיום מצות עשה צ"ל מתוך יראה וקבלת עול שהיא עבודת העבד.

ליתר ביאור: תוכן ענין היראה הוא ההכנעה והביטול, שזהו החילוק בין אהבה ליראה: אהבה היא מה שהאהבה מתפשט ונמשך אחרי האהוב, זאת אומרת דאהבה קשורה עם הרגש מציאותו של האהוב, בחי' ישות, "יש מי שאהב". משא"כ יראה, ענינה הוא הכנעה וביטול — ביטולו של הירא, שמבטל את עצמו מכל וכל למי שירא ממנו⁵⁶.

ולכן, כאשר קיום המצוות הוא "באהבה לבדה", הרי, הרגש האהבה כשלעצמו, שקשור עם המציאות וההתפשטות שלו, הוא בסתירה לאמיתת הענין דקבלת עול, שצ"ל כמו עבד שקנוי לרבו לגמרי, ואם מרגיש בעצמו משהו מהמציאות שלו, הרי זה היפך העבודות⁵⁷. ועוד יותר — מבואר במק"א⁵⁸ דבאהבה לבדה, בלא ביטול, אינו עובד את ה', רק עובד את עצמו!

ולכן בהכרח שגם ה"עשה טוב" יהי' חדור

(53) ספר המאמרים עזר"ת ע' קלה. תש"ט ע' 77. ד"ה החדש תשי"ד. וראה סה"מ תרנ"ו ע' שט. ועוד.
(54) לקוטי שיחות שם ע' 182 ואילך.
(55) ספר המאמרים מלוקט חלק ד ע' צה (בהוצאה החדשה — ח"ב ע' עה) הערה 58.

(50) סה"מ מלוקט ח"ג ע' רסד (בהוצאה החדשה — ח"ד ע' רכד) הערה 13.

(51) ראה דרך חיים סב, ד ואילך. אמרי בינה שער הק"ש סוף פרק צ. ועוד.

(52) לקוטי שיחות חלק ז ע' 183.

שבזוהר, שממשל זה מוכן שגם בשביל "עשה טוב" מוכרח להיות קבלת עול:

כשם שהעול שנותנים על השור הוא לא רק כדי לשמור שלא ייגח ולא יזיק, אלא גם "בגין לאפקא מיני" טב לעלמא", כך גם קבלת עול מלכות שמים היא לא רק בכדי שיהי "סור מרע", אלא גם בשביל "עשה טוב", שהשראת הקדושה ("אי האי לא אשתכח גבי" לא שריא בי קדושה"), שבאה ע"י קיום מצוות עשה, היא דווקא כשקיום המצוות עשה הוא (גם) מצד קבלת עול.

ועפכ"ז יובן עוד דיוק בלשון התניא:

בתחילת הפרק כותב: כי אף שהיראה היא שרש לסור מרע והאהבה לועשה טוב, אעפ"כ לא די בו, ולכאורה: החידוש כאן הוא רק בנוגע ל"עשה טוב", דהגם דהשרש ד"עשה טוב" הוא אהבה, מ"מ "לא די" באהבה לבדה, וגם בשביל "עשה טוב" צריך לעורר יראה. ולפי זה תיבות אלו "אף שהיראה היא שרש לסור מרע" מיותרות, ולכאורה היי יכול לכתוב: ד"אף שהאהבה היא שרש לעשה טוב לא די לעורר האהבה לבדה לועשה טוב", דהרי בנוגע לסור מרע אינו מחדש כאן כלום.

והביאור בזה: בתיבות אלו מבהיר אדמו"ר הזקן את הכוונה בצורך היראה וקבלת עול גם בעבודה ד"עשה טוב" (מצוות עשה):

אילו היי כותב רק את הפרט של אהבה ושל "ועשה טוב", היי מקום לחשוב שמדובר כאן ביהודי שחסרים אצלו לחלוטין קבלת עול ויראה; וניתן היי להסיק שהטעם ש"לא די לעורר האהבה לבדה לועשה טוב" וצריכים גם קבלת עול, ועד ש"ואי האי לא אשתכח גבי" לא שריא בי קדושה" — הוא מפני שהעדר קבלת עול סותר להשראת הקדושה. שהרי כשחסר אצלו קבלת עול (גם באופן שאין

הקב"ה). ולכן ע"י שעובד את ה' משום ש"התורה אמרה ועבדתם גו'", נמשך מעין התענוג דתורה גם בהעבודה דקבלת עול⁵⁶.

וכמ"ש בזהר [פ' בהר] כהאי תורא דיהבין עלי' עול בקדמיתא בגין לאפקא מיני' טב לעלמא בו' [כמו השור הזה שנותנים עליו עול בתחילה כדי להוציא ממנו טוב לעולם], הכי נמי אצטריך לב"נ לקבלא עלי' עול מלכות שמים בקדמיתא בו' [כך גם צריך האדם לקבל עליו עול מלכות שמים בתחילה, ומתוך כך לעסוק בעבודת ה'], ואי האי לא אשתכח גבי' [אם האדם עוסק בתומ"צ שלא מתוך קבלת עול] לא שריא בי' קדושה.

לא שריא בי' קדושה: הכוונה לכאורה, דלא שריא בי' קדושה בגילוי ובפנימיות, דהרי "אפילו רשע גמור הוא ממשיך בנפשו האלקית בעסקו בתורה" (כמ"ש בתורה אור⁵⁷), אלא שלא נמשך בפנימיות כ"א באופן מקיף ובהעלם. וכפי שממשיך בתורה אור שם: "שלא יוכל להמשיך בתוך פנימיותו".

וכמ"ש בזהר [פ' בהר] כהאי תורא דיהבין עלי' עול בקדמיתא בגין לאפקא מיני' טב לעלמא בו', הכי נמי אצטריך לב"נ לקבלא עלי' עול מלכות שמים בקדמיתא בו', ואי האי לא אשתכח גבי' לא שריא בי' קדושה: וצריך להבין⁵⁸: מה ניתוסף בהבנת הענין דקבלת עול מלכות שמים ע"י המשל שבזוהר "כהאי תורא בו'?"

והביאור בזה: החידוש בתניא כאן הוא לא רק הצורך בקבלת עול מלכות שמים בכלל, שהרי זהו דבר הפשוט: כיון שהשרש של שס"ה מצוות לא-תעשה הוא יראת ה', מוכן שיהודי צריך יראה (קבלת עול) כדי להישמר משס"ה לא-תעשה, אלא החידוש הוא שגם בשביל "ועשה טוב" יש צורך בקבלת עול מלכות שמים. ולכן מביא המשל

(ז) "כהאי תורא": תורא הוא הגוף ונה"ב. "דיהבין עלי' עול בקדמיתא" — אַפְזָאָגן זיך פון די רצונות של הגוף ונה"ב (ראה ד"ה חסידים ואנשי מעשה תשי"ט (סה"מ תשי"ט ע' לב ואילך)).

(57) תורה אור חיי שרה טז, ב.
(58) לקוטי שיחות חלק ז ע' 180 ואילך.

(56) ראה ספר המאמרים מלוקט חלק ה ע' קעג ואילך. חלק ו ע' קט ובהערה 55.
(55) בהוצאה החדשה — ח"ב ע' תטו ואילך. ח"ג ע' כד ובהערה 55.

(דשלשה אופנים בזה (בתניא): זהר סתם, בהוספת הפרשה, בציון העמוד),

הנתינת כח לחיבור ב' ההפכים אהבה (שהיא הרגש עצמו) ויראה (ביטול דקבלת עול) בעת עשיית המצוה — היא מ"הר סיני":

ב"הר סיני" יש דבר והיפוכו: (1) "מכיך מכל טוריא" (ביטול), (2) "הר" (הגבהה והתנשאות). והענין בזה הוא שגם ב"הר" המורה על הגבהה והתנשאות — יהי "מכיך".

ומזה נובע הכח לחבר ב' הפכים: אהבה, שהיא הרגש עצמו (הגבהה ד"הר"), ובכלל-זה — ביטול דקבלת עול ("מכיך"). שגם ב"הר" המורה על הגבהה והתנשאות (הרגש עצמו) — יהי "מכיך" (ביטול וקבלת עול).

[וברעיא מהימנא [בוהר] שם דף קיא ע"ב איתא]: שכל אדם צ"ל בשתי בחי' ומדרגות, והן בחי' עבד ובחי' בןי ובלשון נוסח התפלה דימים נוראים: "אם כבנים אם כעבדים"⁵⁹. בחינת "עבד" — כמ"ש "כי לי בניי עבדים", שעבודת העבד היא מתוך יראה וקבלת עול. ובחינת "בן" — כמ"ש "בנים אתם לה"א" — שעושה רצון אביו מפני אהבתו אליו. ומבואר לעיל, דלא מספיק רק העבודה ד"בן"

חשש שיעשה איזה איסור ח"ו) אינו בטל להקב"ה וא"כ "לא שריא בי' קדושה", כיון ש"אינ" הקב"ה שורה אלא על דבר שבטל אצלו ית".

ולכן מוסיף גם את התיבות "שהיראה היא שרש לסור מרע" — שאע"פ שלא חסרה אצלו היראה בתור שרש ל"סור מרע", אלא שהעבודה ד"עשה טוב" היא מצד התעוררות "האהבה לכדה" ולא מצד קבלת עול, מ"מ, אין זה מספיק, וגם בעבודתו ב"עשה טוב", הנה "אי האי (קבלת עול) לא אשתכח גבי, לא שריא בי' קדושה".

וזהו החידוש בפרק זה בנחיצות ענין היראה, שאע"פ שמדובר באדם שיש לו יראה וקבלת עול בנוגע ל"סור מרע" (מצות לא תעשה), מ"מ צריך להיות רגש של יראה גם בנוגע ל"ועשה טוב" (מצות עשה), כי גם מצות עשה צ"ל חדרור ברגש של יראה וקבלת עול.

ועדיין צלה"ב: איך שייך שהעבודה ד"עשה טוב" צ"ל הן מצד אהבה והן מצד יראה, דלכאורה הרי זה חידוש גדול שאפשרים להיות ב' הפכים (אהבה, שהיא הרגש עצמו, ויראה — ביטול) ביחד?

את הביאור בזה מרמז אדמו"ר הזקן בזה שמדגיש שמאמר הזהר הוא כפ' בהר "וכמ"ש בוהר [פ' בהר]",

דעם רבי'נס ביאור אין די דריי סוגי עבודה איז ניט נאר א ענין פון מער ניט ווי געבען צו פארשטיין, עס איז אויך א תביעה, אז דאס וואס ער גיט צו פארשטיין זאל מען דאס בריינגען בעבודה בפועל. אין דעם רבי'נס מאנען עבודה בפועל אין די דריי סוגי עבודה, איז די חלוקי דרגות וואס אין די ערשטע צוויי סוגים, עבודת בן און עבודה מאהבה, איז הגם דער רבי מאנט אבער ער איז ניט אזוי שטרענג אין דער תביעה. אבער אין דעם דריטען סוג עבודה, עבודה מיראה איז דער רבי זייער שטרענג מיט זיין תביעה, אז די עבודה פון יראה קען און מוז זיין בא יעדערען.

עבודה פון יראה קען זיין בקבלת עול. מאנט דער רבי עס זאל לכל הפחות זיין דער ענין פון יראה כהאי תורא דיהבין עלי' עול בקדמיתא בגין לאפקא מיני' טב לעלמא. אזוי ווי אין ארץ איז פאראן

(ח) ובפרטיות יותר: בקיום מצוות עשה עצמם — ב' ענינים: (א) שקיומם הוא באופן ד"סור מרע": מכיון ש(גם) המבטל מ"ע הוא מורד במלכותו ית' (כמפורש באגה"ת בתחילתו), לכן מקיים הוא את המצוה, כי ביטול מ"ע הוא איסור. (ב) שקיום המ"ע הוא מצד ענין החיובי שבזה, העבודה ד"ועשה טוב".

וזהו שמחדש אדמו"ר הזקן במש"כ "כי אף שהיראה היא שרש לסו"מ והאהבה לועשה טוב כו", שלא רק ה"סור מרע" שבמ"ע צ"ל מצד היראה, אלא גם ה"ועשה טוב" שבהם — אף שהשרש לזה הוא אהבה, בכ"ז צריך להיות (גם) מצד קב"ע (לקו"ש שם).

(ט) כהאי תורא דיהבין עלי' עול בקדמיתא .. שכל אדם צ"ל בשתי בחי' ומדרגות, והן בחי' עבד ובחי' בן: אין די פרקים איז דער רבי מבאר ג' ענינים: (א) עבודת בן. (ב) עבודה מאהבה. (ג) עבודה מיראה.

(59) תניא פ"ו (י"ד, ב).

(60) מדרש תהלים (הוצאת באבער) סה, יז. נתבאר בלקו"ת במדבר טו,

סע"ב ואילך.

(61) שיחת ש"פ בחוקותי תשמ"ו.

— אהבה, אלא שצ"ל במיוחד העבודה ד"עבד" — יראה וקבלת עול.

ומקשה: ואף דיש [מדריגה של] בן [שמקיים תומ"צ באהבה לבריה] שהוא [כלול] ג"כ [מבחי' עבד: ושהטעם שנקרא "בן שהוא עבד", כי האהבה שלו ("בן") היא בדוגמת ה"עבד" שאינו מרגיש את עצמו], וא"כ איך זה מתאים עם מש"כ בזוהר דכל אדם צריך להיות הן בחי' "בן" והן בחי' "עבד", הרי אפשר דבבחי' "בן" (אהבה) גופא יהי' כבר הענין של "עבד" (ביטול)?

ואף שנת"ל דכשעובד את ה' מתוך אהבה לכד הרי זו בחי' "ישות" — "יש מי שאוהב", ובלשון הכתוב⁶² "קרבת אלקים לי טוב", ואיך אומרים כאן דבחי' "בן שהוא עבד" היינו שמצד אהבתו לאלקות נתבטל ממציאיותו, הרי מבואר במק"א⁶³ שיש בחי' אהבה נעלית יותר, שעובד את ה' מתוך אהבה כמו עבד שאינו מציאות לעצמו, והיינו שאהבתו לאלקות אינה מצד הרגשתו שאלקות "טוב לו", אלא שהוא נמשך בעצם לאלקות, והיינו דלבד זאת שאינו מרגיש מציאותו, אלא שאינו מרגיש גם את האהבה, היינו שאינו מרגיש כלל שהוא אוהב. ואהבה זו היא אהבת ה' שבבחי' ביטול במציאותו".

ומתרג'ן: הרי אי אפשר לבא למדרגה זו [דבן שהוא עבד, שעובד את ה' באהבה נעלית שאינו מרגיש את עצמו] בלי קדימת היראה עילאה, כידוע ליודעים: וגם, כדי להגיע ל"יראה עילאה" צריך להקדים "יראה תתאה" (כמ"ש

לקמן פמ"ג), וא"כ גם מדריגה זו של "בן", קדמה לה היראה ("עבד").

עד כאן דיבר במי שבמוחו עכ"פ יש לו יראה, ועכשיו מוסיף: והנה אף מי שגם במוחו ובמחשבתו אינו מרגיש שום יראה ובושה — שההתכונות הנ"ל אינה מעוררת אצלו הרגשת היראה גם לא במוחו ומחשבתו.

— הסיבה לזה שאינו מגיע להתרגשות גם לא במוחו — היא: מפני פחיתות ערך נפשו ממקור הוצבה ממדרגות תחתונות די"ם דעולם העשי', ומשום כך אין ביכולתו לגלות בקרבו יראה אלקית גם לא במוחו —

אעפ"כ, מאחר שמתכוין בעבודתו כדי לעבוד את המלך [הקב"ה], ואינו מקיים תומ"צ מצד הרגש עצמו (צוליב זיין געשמאק) — הרי זו עבודה גמורה.

עבודה גמורה: ולא עבודה שלימה⁶⁴. וזהו מה שמדייק כאן וכותב "עבודה גמורה", ולא כמו שכתב לעיל (נו), סע"ב): "התורה שלומד או המצוה שעושה מחמת קבלה זו ומחמת המשכת היראה שבמוחו נקראות בשם עבודה שלימה", כי לעיל איירי שיש לו יראה במוח עכ"פ, משא"כ כאן שאין לו יראה כלל (גם לא במוחו), אף שעושה זה "מחמת קבלה זו" (שמקבל עליו עול מלכות שמים), אין זה עבודה שלימה⁶⁵, כי כדי לקיים מ"ש "ועבדהו בלב שלם", זהו ע"י היראה דוקא⁶⁶.

כי מצוות היראה ומצוות העבודה נחשבות לשתי מצוות במנין תרי"ג ואינן מעכבות זו את זו — יש מצוה לירא

דער ענין פון זריעה, אז פון זריעה ווערט א צמיחה בתוספות מרובה, כך הוא דקבלת עול הוא ענין הזריעה ואח"כ נעשה ענין הצמיחה בתוספות מרובה.

(כאן הרבה כ"ק אדמו"ר להפליג בענין מער עול און מער עבודה) —

און אז דער רבי מאנט מאנט ער.

שאלה: וואס איז דא דער ענין פון מאנען?

תשובה: דעם רבי'נס מאנען איז א סיוע און נתנית כח אין עבודה

בפועל, עס זאל זיין ווי ער מאנט (ספר השיחות תשי"ג ע' 62 ואילך). (י) בפלח הרמון לר"ה מפאריטש (וירא סג, א) ד"בן שהוא עבד" היינו שהאהבה ותענוג שלו באלקות ("בן") הוא עד כדי כך שנתבטל ממציאיותו ואינו יכול לעשות כלום. ובחי' "עבד" שבו פועל שיוכל לעבוד את ה'.

(יא) בהמשך תרס"ו (ע' תקמא) איתא ד"בן שנעשה עבד", הוא "ביטול והנחת עצמותו שנתונים לה' שלא ע"פ טו"ד כלל כו". וראה שם ע' שפ ואילך.

בראשית ברא תשי"ג (סה"מ תשי"ג ע' 307 ואילך).
64) המשך מים רבים תרל"ו פקצ"ב (ע' רכ).

62) תהלים עג, כח.
63) ראה ד"ה ויקח ה"א תשי"ב (סה"מ תשי"ב ע' 122 ואילך). ד"ה

הדיוט נקראת יראה: כמו שאמר רבן יוחנן בן זכאי לתלמידיו⁶⁵ יהי רצון שיהא מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם בו' [ונכששאלוהו תלמידיו "עד כאן — ולא יותר ממורא בשר ודם"? אמר להם "ולואי" שיהא כמורא בשר ודם, וראי לדבר:] תדעו כשאדם עובר עבירה אומר שלא יראני אדם בו' — הרי שגם יראה מ"בשר ודם" נקראת יראה, והיא מונעת את האדם מלעבור עבירה.

וזה שנתבאר לעיל שמצוות יראת ה' ומצוות עבודת ה' נחשבות לשתי מצוות במנין תרי"ג ואינן מעכבות זו את זו, וכאשר אינו מרגיש את היראה גם לא במוחו ומחשבתו, אינו מקיים מצוות יראת ה' — אין זה בסתירה למבואר כאן ש"מקיים גם מצוות יראה", כי יראה אמיתית היא יראת המלך כנ"ל, אלא שאדמו"ר הזקן מחדש שגם מורא שמים כמורא בשר ודם הדיוט נק' יראה. אבל מובן ופשוט דכיון שאינו מרגיש יראה במוחו אין זו היראה האמיתית שנת"ל. ועפ"ז יובן מה שמדייק אדה"ז במ"ש "במה שממשיך היראה במחשבתו" ולא "במחשבתו ורצונו" (כמ"ש לעיל (נו, סע"ב): "וממשיך עליו יראתו ית' בהתגלות מחשבתו ורצונו") — דכיון שאינו מרגיש את היראה, ורק נמנע לעשות דבר שאינו הגון מפני "מורא בשר ודם", נמצא דיראה זו אינה "ברצונו" כי אם בעל כרחו⁶⁶.

רק שיראה זו נקראת יראה תתאה: מ"ש "יראה זו" — אין הכוונה רק ליראה כ"מורא בשר ודם הדיוט", אלא לכל מדריגות היראה שנתבארו בפרק זה. כמובן מהמבואר בתניא פרק מג.

את ה' ויש מצוה לעבדו⁶⁷, ולכן אף שאינו מקיים מצוות יראת ה' (כי אינו מרגיש היראה גם לא במוחו), בכל זאת, אין בכך משום עיכוב בקיום מצוות עבודת ה', ויכול אדם לקיים מצוות עבודת ה' אע"פ שלא הגיע עדיין ליראת ה'.

ומוסיף: ועוד, שבאמת — למרות שאינו מרגיש את היראה גם לא במוחו, מ"מ בשעה שהוא מקיים מצוות עבודת ה' — מקיים לא רק מצוות עבודת ה', אלא גם מצוות יראה, במה שממשיך היראה במחשבתו: הגם שאין הוא מרגיש את היראה גם לא במוחו, אך כיוון שהוא מתעמק בענינים שמעוררים את היראה, והוא מהרהר בענינים של יראה, מקיים גם מצוות יראה⁶⁸.

כי בשעה ורגע זו עכ"פ נכשהוא חושב בענינים שמעוררים יראת ה', מורא שמים עליו עכ"פ כמורא בשר ודם הדיוט לפחות שאינו מלך, המביט עליו שנמנע בעבורו מלעשות דבר שאינו הגון בעיניו, ואף שאין זה יראה כעומד לפני המלך, מחדש אדמו"ר הזקן שזו נק' יראה.

והביאור בזה: יראה אמיתית היא הרגש של אימה ופחד, כמו יראת המלך. משא"כ יראה מ"בשר ודם הדיוט" אינה נקראת יראה אמיתית, כיון ששניהם שוים. ומחדש אדמו"ר הזקן דכיון דבשעה ורגע זו עכ"פ מורא שמים עליו עכ"פ כמורא בשר ודם הדיוט... שנמנע בעבורו מלעשות דבר שאינו הגון בעיניו — שמצד עצמו ה' עושה דבר שאינו הגון, וזה שנמנע הוא רק מצד ראיית בשר ודם הדיוט — גם זה נקרא יראה.

ומביא ראי' לדבריו שמורא שמים כמורא בשר ודם

להתפלל בו ונגדו כמו שבאר שלמה ע"ה. וראה השגת הרמב"ן שם. (ג) ומוסיף כ"ק אדמו"ר מהור"י"צ (ספר השיחות תש"ג ע' 64): דער רבי רעדט וועגען אזא סוג איד וואס מצד פחיתות ערך נפשו איז דער איד ניט מרגיש אפילו אין זיין מוח און מחשבה א יראה און בושה מהשי"ת, דאך געפינט דער רבי, דער געטליכער אוהב ישראל, א מעלה אין זיין עבודה און דרינגט אויס, אז באמת איז דער סוג איד האט אויך די מעלה פון יראת שמים. און איז מסיים, אז אפילו דער סוג איד קען אויך קומען צו דער דרגא פון עבודת בן.

(ב) ראה ספר המצות להרמב"ם מ"ע ה': "היא שצונו לעבדו וכבר נכפל צוויי זה פעמים באמרו ועבדתם את ה' אלהיכם ואמר ואותו תעבדו ואמר ואותו תעבוד ואמר ולעבדו, ואף על פי שזה הצווי הוא גם כן מהצווים הכוללים כמו שביארנו בשורש ד' הנה יש בו יחוד שהוא צוה בתפלה ולשון ספרי ולעבדו זו תפלה ואמרו גם כן ולעבדו זה תלמוד ובמשנתו של רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אמרו מנין לעיקר תפלה בתוך המצות מהכא את ה' אלהיך תירא ואותו תעבוד ואמרו עבודו בתורתו ועבודתו במקדשו כלומר ללכת שם

יראה תתאה — ביראה תתאה יש כמה מדריגות (וכמשי"ת בארוכה לקמן פרק מג), ובכללות:

(א) יראת חטא — שירא לעשות כל דבר שהוא נגד ה'67. יראה זו מוכרחת להיות בכאו"א וא"א בלעדה, כי בהעדר זה הרי הוא פורק עול68. למעלה מזה: (ב) יראה תתאה — יראה חיצונית הבאה מהתבוננות בגדולתו ית' איך שהוא ממלא כל עלמין (התפשטות של אלקות בהעולמות), "כמו היראה ופחד ממלך גדול ונורא שהיא מבחי' חיצוניתו", דהיינו "התפשטות מלכותו על ארצות ומדינות רבות וריבוא רבבות אנשים"69.

רק שיראה זו נקראת יראה תתאה ... שקורמת להכמתו: כמרז"ל70 "אם אין יראה אין חכמה", יראה תתאה היא הקדמה ל"חכמה" — תומ"צ, ובלי יראה זו אין תורתו ומצוותיו נק' עבודת עבד.

ויראה עילאה הוא ירא בושת: יראה זו אינה רגש של יראה ופחד מלמרוד בהקב"ה, אלא רגש של בוששה כלפי הקב"ה. והיא יראה פנימית, "שהיא נמשכת מפנימית האלקות", "כמו שיש בוששה לפני אדם גדול בדורו וצדיק כו' שהבושה היא מפנימיתו ולא מחיצוניותו"71. והביטול שביראה זו הוא ביטול במציאות — שאינו מרגיש את עצמו כמציאות (ער פארלירט זיך אינגאנצן), כמבואר לקמן בתניא שם.

[גם ב"יראה תתאה" ישנו ענין ה"בושה" — כמ"ש אדה"ז לפני"ז "יראה ובושה".

אך ההבדל ביניהם הוא72: "היראה ובושה" דיראה תתאה אינה יראה פנימית — ביטול במציאות, אלא, "יראת חטא", שהוא מתבייש לחטוא מפני גדלותו של המלך שעומד לפניו (וע"ד לשון אדה"ז בתניא פ"ד"י: "שמתבושש מגדולתו למרות עיני כבודו ולעשות הרע בעיניו") — יראה ובושה הנובעת מ"גדולתו" — שהוא "חיצוניותו" של המלך, והתוצאה מיראה ובושה זו — שמתבייש לעשות חטא.

אבל ה"ירא בושת" ד"יראה עילאה" "שהיא נמשכת מפנימית האלקות", מעוררת אצלו לא בוששה לעשות חטא, כ"א בוששה שעניינה התבטלות כעצם מהותו].

אבל בלי יראה כלל לא פרחא לעילא באהבה לבריה: כשלומד תורה ומקיים מצוות מתוך אהבת ה' בלבד, אין אהבה זו מעלה את התומ"צ למעלה בעולמות העליונים73.

כמו שהעוף אינו יכול לפרוח בכנף אחד: ומש"כ במדרש (כ"ר פל"ט, ח. הובא בתוד"ה כנפי" — שבת מט, א) "פורחת באחת" — הרי בשעת מעשה יש לה גם כנף שני, וכהסיום "ונינוחת באחת" — משא"כ בנדר"ד שאין לו אלא כנף אחד. ולגירסת ופירוש המתנות כהונה צ"ל פריחה במקצת — גם בכנף הב', "לפי שא"א לפרוח באחד"74.

דחילו ורחימו הן תרין גרפינ [כמ"ש בתיקוניםטו] — והן מעלות את התומ"צ למעלה.

בזהר "אורייתא בלא דחילו ורחימו לא פרחא לעילא". ויאמר לו ר' יהושע, אין פוסקים מהזהר כי אם מהגמרא. ויאמר לו רבינו שגמרא מפורשת היא במסכת פסחים (ג, ב): "דבא רמי כתיב (תהלים נו, יא) כי גדול עד שמים חסדך וכתוב (שם קח, ה) כי גדול מעל שמים חסדך, הא כיצד כאן בעוסקים לשמה וכאן בעוסקים שלא לשמה". ועפ"ז — תורה לשמה היא מתוך דחילו ורחימו. ונתפעל רבי יהושע מאד (בית רבי ח"א פ"כ (לט, ב). ספר השיחות תשמ"ז ח"א ע' 30 הערה 114).

יד) אבל ראה קונטרס העבודה פ"ג (ע' 20) דהמדובר בפ"ד הוא ביר"ע.

טו) תיקון יוד (כה, ב).

לאחר יציאת אדמו"ר הזקן מהמאסר נסע אל ר' יהושע צייטלין משקלוב. בין השאלות שאל ר' יהושע את אדמו"ר הזקן: מנין לכם מה שאתם אומרים שלימוד התורה צריכה להיות באהבה ויראה דוקא, ובאם לא אינו עולה למעלה? והשיב לו רבינו שזה מפורש

71) "הערה לתיקון חצות" שם.

72) ראה אוה"ת בא ע' רנט. המשך מים רבים תרל"ו פקל"ו (ע' קמז).

73) ראה תניא פל"ט. פמ"ד.

74) הערה בשיעורים בספר התניא כאן.

67) ראה תויו"ט סוף סוטה. וראה לקו"ת קרח נג, ד. מטות פב, א.

68) קונטרס העבודה פרק ב (ע' 11 ואילך).

69) "הערה לתיקון חצות" (סידור עם דא"ת קנא, ג"ד).

70) אבות פ"ג מ"ז.

ענין היראה הוא, שאע"פ שמדובר באדם שיש לו יראה וקב"ע בנוגע ל"סור מרע" (מצות לא תעשה), מ"מ צריך להיות יראה גם בנוגע ל"ועשה טוב" (מצות עשה), כי גם קיום מצות עשה צ"ל חדור ברגש של יראה וקב"ע.

ומוסיף כאן עוד חידוש, שקיום מצות עשה צ"ל חדור לא רק עם יראה וקבלת עול, אלא שגם האהבה שלו לה' צ"ל לא "לרוות נפשו הצמאה לה", שיש לו רצון של עצמו, להיות דבוק בו ית', אלא אהבה החדורה ברגש של ביטול לגמרי, שאין לו שום רצון לעצמו כלל, ורצון ה' זהו רצונו:

אך אמנם: יש מדריגה נעלית יותר באהבת ה' והיא, שכוונתו בעת קיום תומ"צ הוא לא להיות דבוק וליכלל באלקות ("לרוות נפשו הצמאה"), כי אם אהבה שהמבוקש היא המשכת אלקות למטה ע"י תומ"צ.

וזהו מה שאמרו רז"ל⁷⁵ לעולם אל יוציא אדם עצמו מן הכלל, האדם צריך לדעת שמציאותו הפרטית היא רק חלק מכלל ישראל, ולכן כאשר מקיים מצוה אינו יכול להוציא את עצמו מהכלל ולקיים את המצוה רק בשביל דביקותו הפרטית — שנפשו תהי' דבוקה באלקות ("לרוות נפשו הצמאה") — אלא כדי להמשיך אלקות למטה בנפשות כל ישראל — וזהו ענין "יחוד קודשא בריך הוא ושכינתו", כדלקמן.

הקדמה להבא לקמן:

המשכת והתגלות האור האלקי בתחתונים תלויות ב"יחוד" הנעשה למעלה, הנקרא "יחוד קוב"ה ושכינתו", וזה נעשה ע"י קיום תומ"צ, וזהו מה שקודם כל מצוה

וכן היראה לכדה היא כנף אחד ולא פרחא בה לעילא אף שהעבודה שנעשית מתוך יראה נק' עבודה עבד.

וצריך להיות ג"כ בחי' בן — עבודה מתוך אהבה. ואדרבא⁷⁶: עיקר המעלה היא בעבודת "בן" ולא בעבודת "עבד", כי עבד הוא מציאות נפרדת מהאדון, משא"כ "בן" דבוק באביו — הקב"ה יי'.

ומבואר במק"א⁷⁶ דע"י התעוררות אהבה ויראה קיום התומ"צ הוא ברצון וחשק גדולים ומתוך חיות, וע"י גם מקיים את התומ"צ בדקדוק ובהידור.

והנה ידוע⁷⁷ דתכלית כל הבריאה הוא מה ש"נתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים", ומבואר בזה⁷⁸ שב"דירה" — שני ענינים: א) דירה לעצמותו ית' (כמו דירת האדם, אשר עצמותו של האדם דר בהדירה) — וזה נעשה ע"י מעשה המצוות. ב) דירה מאירה (א ליכטיקע דירה), והוא שעצמותו ית' יהי' בגילוי בהדירה (דוגמת דירת האדם, שהאדם נמצא בה בגילוי) — וזה נעשה ע"י אהבה ויראה הנותנים חיות בתומ"צ, שע"י נמשך עצמותו ית' בגילוי.

וצריך להיות ג"כ בחי' בן לעורר האהבה הטבעית בו. וזאת תהי' כוונתו בעסק התורה או המצוה הזו לדבקה בו [בהקב"ה] נפשו האלקית: המבוקש באהבה טבעית זו, הוא שע"י לימוד התורה וקיום המצוות יהי' דבוק בו ית' וכלול בו. אהבה זו אינה בבחי' ביטול לגמרי, כי הרצון שבאהבה זו הוא רצון של עצמו, שנפש שלו תהי' דבוקה וכלולה באלקות⁷⁹.

והנה נתבאר לעיל שחידושו של אדמו"ר הזקן בנחיצות

מאביו (ולכן אינו חייב למסור נפשו בשביל אביו), משא"כ הנשמה, "בני בכורי ישראל", אינה נפרדת ממנו ית' כלל (ולכן יש חיוב למס"נ עבור הקב"ה) — שיחת ש"פ צו שם.

טז) וכמבואר בכ"מ (לקו"ת בלק עג, א. ר"ה סב, ד. הגהת הצ"צ בלקוטי הגהות לתניא כאן. אוה"ת מטות ע' א'שכט), דאף שהבן נמשך ממוח האב, מ"מ הוא נהי' מהות בפני עצמו ונעשה נבדל

75) לקו"ש ח"ג ע' 955 ואילך. ח"ד ע' 1054.

76) סה"מ תר"ס ע' קמה ואילך.

77) ברכות מט, ב.

75) שיחת ש"פ צו תשכ"ו.

76) ראה קונטרס העבודה פרק ב (ע' 15). סה"מ פ"ת ע' נה ואילך.

ד"ה בראשית ברא תשי"ג (סה"מ תשי"ג ע' 306). ועוד.

77) תניא פ"ו. ובכ"מ.

[כאדם הלומד תורה ומקיים מצוות את] כח הדבור הזה שמדבר בדברי תורה או כח המעשה הזה לעשות מצוה זו. ויחוד זה — של מקור נפשו ומקור נפשות ישראל [ה"שכינה"], באוא"ס ב"ה — הוא ע"י המשכת אור א"ס ב"ה למטה ע"י עסק התורה והמצוות שהוא [אוא"ס ב"ה] — מלוכש בהן [בתומ"צ]. ולכן כשלומד תורה או מקיים מצוה בכח זה [של ה"שכינה"], הרי הוא ממשיך ומייחד את אוא"ס ב"ה [מקור התורה והמצוות] עם ה"שכינה" — מקור כח הדיבור או כח המעשה שהוא מקור נפשו ונפשות כל ישראל.

ויתכוין להמשיך אורו ית' [קוב"ה"] על מקור נפשו ונפשות כל ישראל [ה"שכינה"], לייחדן [ב"קוב"ה"], וכמ"ש לקמן פי' יחוד זה באריכות ע"ש. וזהו פי' לשם יחוד קב"ה ושכינתו בשם כל ישראל: דע"י קיום תומ"צ נעשה "יחוד קודשא בריך הוא ושכינתו", "קודשא בריך הוא" [אוא"ס ב"ה], הוא מקור התורה והמצוות, ו"שכינה" היא מקור נפשות כל ישראל. וכשמקיים תומ"צ הוא ממשיך (מייחד) את "קודשא בריך הוא" על מקור נפשות כל ישראל — "שכינה".

בשם כל ישראל: יחוד קוב"ה ושכינתו נעשה רק כאשר עשיית המצוה הוא לא בשביל עצמו (לייחד את נפשו לה') כ"א בשביל ובשם כל ישראל⁸³.

ואף שלהיות בו': עד כאן נתבאר, שבשעה שאדם מקיים תומ"צ, לא די שיכוין שהנפש שלו תהי' דבוקה באלקות, אלא עליו לכוין להמשיך אוא"ס ב"ה במקור נשמות כל ישראל, ומקשה על זה: ואף שלהיות כוונה זו אמיתית

אומרים "לשם יחוד קוב"ה ושכינתו", כמבואר בכתבי האריז"ל.

קוב"ה ושכינתו הם ב' מדריגות באלקות: "קודשא בריך הוא" — קדושה מלשון הברלה — הוא אור א"ס הבל"ג שמובדל מהעולמות ולמעלה מגדרי הנבראים. ו"שכינה" הוא האור האלקי המתצמצם ומתלבש בתוך העולמות להחיותן ולקיימן.

וענין "יחוד קוב"ה ושכינתו" הוא, שהקב"ה בכבודו ובעצמו, שהוא קדוש ומובדל מן העולמות — יאיר ויתגלה בבחינת "שכינה".

יחוד זה נעשה ע"י לימוד התורה וקיום המצוות, כי המקיימן הוא אדם מישראל, ומקור נשמות ישראל הוא "שכינה" וכשמשתמש עם כח ה"שכינה" (מקור נשמות) ללמוד תורה ולקיים מצוות שמקורן באוא"ס הבל"ג ("קודשא בריך הוא"), ע"ז מייחד הוא קוב"ה (אוא"ס הבל"ג) עם שכינה.

והנה יחוד קוב"ה ושכינתו הוא תכלית בריאת העולם מה שנתאוהו הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים⁸⁴, שלא יחפוץ שום דבר כ"א להמשיך אלקותו ית' למטה להיות לו דירה בתחתונים⁸⁵.

לכן יתכוין — בקיום תומ"צ שלו — לייחד ולדבקה בו ית' מקור נפשו האלקית ומקור נפשות כל ישראל: כשמקיים תומ"צ צריך לכוין להמשיך אוא"ס (קוב"ה) על מקור נפשו ועל מקור נפשות כל ישראל ("שכינה").

ש[מקור נפשו] הוא רוח פיו ית' הנק' בשם שכינה, [שנקראת "שכינה"] על שם ששוכנת ומתלבשת תוך כל עלמין להחיותן ולקיימן, והיא [השכינה], היא המשפעת בו

(יז) ולמנהגנו — מנהג חב"ד — ראה לקמן ע' 19.

(יח) ראה לקמן פרק מו (סו, א): "הקב"ה .. קדושה היא לשון הברלה, מה שהקב"ה הוא מובדל מהעולמות".

(יט) לכאורה דוחק לומר דמ"ש כאן "כמ"ש לקמן פי' יחוד זה באריכות ע"ש", קאי על מ"ש בהמשך ענין זה ובעמוד שלאח"ז, ובפרט שלא מצינו שם אריכות. ועוד: שגם שם (בעמוד שלאח"ז) מוסיף אדה"ז "כמ"ש במ"א באריכות". בתניא פרק לב הוזכר

(83) ראה הערה בשיעורים בספר התניא כאן.

(81) אוה"ת עקב ע' תקעז.

(82) ראה לקו"ת דרושים לר"ה סג, א.

וא"כ — מקשה — איך אפשר לתבוע מכאו"א מישראל שקיום המצות שלו יהי' בשביל לגרום נחת רוח לקונו ע"י היחוד שנעשה על ידם, בשעה שכדי שתהא זו כוונה אמיתית, נדרשת לכך מדריגה נעלית ביותר של אהבה — אהבה שהיא כל כולה להקב"ה בלבד, שאין לו שום רצון לעצמו כלל כנ"ל?

מ"מ יש לכל אדם להרגיל עצמו בכוונה זו (שקיום המצות שלו יהי' בשביל לגרום נחת רוח לקונו ע"י היחוד שנעשה על ידם), כי אף שאינה באמת לאמיתוי לגמרי בלבו שיחפוץ בזה בכל לבו (שהרי לזה צ"ל מדריגה נעלה ביותר של אהבה), מ"מ מעט מוער חפץ לבו בזה באמת מפני אהבה הטבעית שבלב כל ישראל [רוצה הוא] לעשות כל מה שהוא רצון העליון ב"ה:

ואף שנת"ל דאמיתיות היחוד העליון אינה ע"י האהבה הטבעית שהיא "לרוות נפשו הצמאה", כ"א ע"י אהבה רבה לה',

מ"מ האהבה הטבעית מסייעת שיבוא לבחי' אהבה רבה הנ"ל (ד"כברא דאשתדל"), כי גם האהבה הטבעית היא בבחינת ביטול והגחת עצמותו, שלכן, גם מצד האהבה הטבעית רוצה הוא לעשות כל מה שהוא רצון העליון, ולכן, ע"י ביטול זה (של אהבה הטבעית) יכול לפעול בעצמו שירצה לייחד קוב"ה ושכינתו ע"י תומ"צ בכדי לעשות נחת רוח לקונו⁸⁶. ולכן יש לכל אדם להרגיל עצמו בכוונה זו שקיום המצות שלו יהי' בשביל לגרום נחת רוח לקונו ע"י היחוד שנעשה על ידם, ואז לפי שעה עכ"פ⁸⁷, יחפוץ בזה באמת.

ועפ"י משנת דע"י ההתכוונות והעמקת הדעת יש

בלבו, שיחי' לבו חפץ באמת יחוד העליון הוה [לייחד קודשא בריך הוא ושכינתו] צריך להיות בלבו אהבה רבה לה' לבדו: ידוע ש"אהבה חוזרת אל האוהב"⁸⁸, דהיינו כשאדם אוהב דבר, הרי זה מפני שזה טוב לו (להאדם), ועד"ז בענינינו: הרצון שבאהבה הטבעית הוא רצון של עצמו, שרוצה להיות דבוק וכלול באלקות. אך כדי לרצות להמשיך את אוא"ס בכל נשמות ישראל ("יחוד קוב"ה ושכינתו"), הרי אין בזה ענין שטוב לו עצמו, ולכן לא מספיקה לשם כך אהבה להקב"ה שמורגש בה רק מה שטוב לו, אלא לשם כך נדרשת אהבה נעלית יותר — אהבה רבה לה' לבדו לעשות נחת רוח לפניו לבד — אהבה שהיא כל כולה להקב"ה בלבד, שאין לו שום רצון לעצמו כלל, ורצון ה' — זהו רצונו, ולא לרוות נפשו הצמאה לה',

אלא כברא דאשתדל בתר אבוי ואמי' דרחים לון יתיר מגרמי' ונפשי' כבן שמשדל ודואג לאביו ואמו, שאוהב אותם יותר מעצמו [גופו] ונפשו [כמ"ש לעיל בשם רעיא מהימנא]:

אהבת ה' שבבחי' "ברא דאשתדל", היא מה שרוצה לעשות נחת רוח לפניו ית' ולא לרוות נפשו הצמאה לה'. ולכן, יחוד "קודשא בריך הוא ושכינתו" הוא דוקא ע"י העבודה ד"כברא דאשתדל כו' דרחים לון יתיר מגרמי'", ולא כדי "לרוות נפשו הצמאה", כי כאשר עבודתו היא לרוות נפשו הצמאה, הנה אף שהצמאון והרצון שלו הוא באלקות, הרי עדיין יש כאן "יש שרוצה", ואין זו בחי' ביטול מכל וכל. ורק ע"י אהבה רבה זו ד"כברא דאשתדל", כאשר מבטל את כל רצונותיו לגמרי שאין לו רצון כלל, "דרחים לון יתיר מגרמי'", יכול לפעול בעצמו שירצה בה"יחוד" שעל ידי תומ"צ בכדי לעשות נחת רוח לקונו⁸⁹.

(כ) אבל אינו דמיון שוא (קונטרס עץ החיים פ"ז ע' 31).

(כא) להעיר מפס"ד הרמב"ם (הל' גירושין ספ"ב) שכאו"א מישראל, גם מי שבחיצוניותו אינו רוצה לקיים מצוות התורה, עד שצריך לכופו על זה, "רוצה הוא לעשות כל המצוות ולהתרחק מן

(84) ד"ה כי נער ישראל תרס"ו (המשך תרס"ו ע' תקעז (בהוצאת קה"ת, תנש"א)). ד"ה הנ"ל תשט"ז. ד"ה ויקח ה"א דש"פ בראשית תשי"ב.
(85) ראה מאמרי אדמו"ר הוקן אתהלך לאוניא ע' כו ואילך. ענינים קה"ת, תשס"ח) ע' שט ואילך. סה"מ תר"ס ע' קמה ואילך. ד"ה ושכתי

העבירות".

(כב) ומבואר במק"א שרצונם האמיתי של נפשות כל ישראל הוא בבחי' דרחים לון יתיר מגרמי', אלא שרצון זה הוא בבחי' מקיף על

בשלום תשכ"ב (סה"מ תשכ"ב ע' סג ואילך).

(86) סה"מ תר"ס שם. וראה קונטרס עץ החיים פרק ז ע' 32.

(87) ראה קונטרס עץ החיים שם.

"מעט מזער" מאהבה זו בכאו"א מישראל, יש לבאר מה שקבע אדמו"ר הזקן בסידורו לומר "לשם יחוד" רק פעם אחת ביום — לפני התפלה, דלכאורה: בספרי קבלה מפורש שלפני כל מצוה צריכים לומר "לשם יחוד קוב"ה ושכינתו", ובכמה סידורים הובא נוסח זה לפני קיום כמה מצות, ומדוע לא קבע אדה"ז לומר "לשם יחוד" לפני כל מצוה, אבל קבע לאומרו בכל יום קודם "ברוך שאמר".

ומבואר בזה⁸⁸, ד"אנחנו אומרים לשם יחוד קודם התפלה ויוצאים בזה על כל היום בקיום המצות".

אבל עדיין דורש ביאור⁸⁹: אם זוהי הנהגה השייכת לכל אדם, למה לא נקבע לאומרו קודם עשיית כל מצוה, ואם אינו דבר השווה לכל נפש, אמאי קבעו לפני התפלה?

והביאור בזה: לכיון "לשם יחוד כו"ו" בקיום כל מצוה ומצוה במשך כל היום כולו — אין זה דבר השווה לכל נפש, וכמ"ש לעיל דרך "מעט מזער חפץ לבו בזה", אבל, בכחו של כאו"א לכיון ענין זה (עכ"פ כל חד וחד לפום שיעורא דילי) בשעת התפלה, ואמירה וכוונה זו בתחילת היום הוי פעולה נמשכת לכל הדברים הנעשים במשך יום זה, ולכן קבע אדמו"ר הזקן לאומרו בתפילת הבוקר, בתחילת התפלה.

ויחוד זה נשל המשכת או"א"ס ב"ה ("קודשא בריך הוא") ומקור נפשות כל ישראל ("שכינתו") הוא רצונו האמיתי של הקב"ה, כי תכלית כל הבריאה היא להיות דירה בתחתונים⁸⁸, וכיון שבטבעה רוצה כל נפש מישראל לעשות את רצונו של הקב"ה כנ"ל — נמצא שזהו גם רצונו האמיתי והפנימי של הנפש.

והיינו יחוד העליון שבאצילות נ"חוד "קודשא בריך

הוא" (ז"א דאצילות) ו"שכינתו" (מלכות דאצילות) הנעשה באתערל"ת ע"י יחוד נפש האלקית והתכללותה באור ה' המלוכש בתומ"צ שעוסקת בהן, והיו [הנה"א ואור ה'] לאחדים ממש כמש"ל, כי עי"ז [ע"י יחוד הנה"א עם אור ה' שבתומ"צ], מתייחדים ג"כ מקור התורה והמצות שהוא הקב"ה ["קודשא בריך הוא"] עם מקור נפשו האלקית הנקרא בשם שכינה, ש"קודשא בריך הוא" ו"שכינתו" הן בחי' ממלא כל עלמין ["שכינה"] ובחי' סוכב כל עלמין ["קוב"ה"], כמ"ש במ"א באריכות.

הקדמה כללית להגהה:

(א) מבואר בפנים הפרק דבכוונת התומ"צ צריך לכון להמשיך או"א"ס על מקור נפשו ונפשות כל ישראל (יחוד קוב"ה ושכינתו) — ומוסיף בהגהה שבהמשכת או"א"ס נעשה גם ענין "המתקת הגבורות", שה"גבורות" נהפכות ל"חסדים" (ועי"ז תהי' תוספת המשכת חסד בעולם).

(ב) נתבאר לעיל שיש ב' בחינות אהבה: (1) אהבה שענינה צמאון, שרוצה "לרוות צמאון" להיות דבוק וליכלל באלקות. (2) אהבה שהמבוקש שלה הוא המשכת אלקות למטה ע"י תומ"צ — יחוד קוב"ה ושכינתו.

והנה מבואר במק"א⁹⁰ דשתי בחינות אלו הם בחי' "גבורות" ו"חסדים": האהבה שבבחי' צמאון "לרוות צמאון" וליכלל באלקות — "גבורות", כי ענינו הוא העלאה מלמטה למעלה. והאהבה בהמשכת אלקות למטה — "חסדים", כי ענינו הוא המשכה מלמעלה למטה.

ומבאר אדה"ז בהגהה שכדי להמתיק את ה"גבורות", צריך לכון בעבודתו להמשיך או"א"ס על מקור נפשו ונפשות כל ישראל (יחוד קוב"ה ושכינתו), והמשכת

היחוד העליון (יחוד קוב"ה ושכינתו), אע"פ שמצד הרגשתו בגילוי הרי זה מצד לרוות ממשו הצמאה — מאמרי אדה"ז ענינים וד"ה ושבתי בשלום תשכ"ב שבהערה 85.

ראשם, והארה מרצון זה מאירה אחורי הדעת, ונקרא קוצא דשערי המכה באחורי הדעת, שפועל להטות את הדעת, והארת רצון זה נמשכת ופועלת בכוחות הפנימיים שרוצה בעסק התומ"צ כדי לפעול

(90) בכ"ז — ראה מאמרי אדמו"ר הזקן שם ע' כז ואילך. המשך תרס"ו ע' מז.

(88) סה"מ תרנ"ז ע' קצח. עטר"ת ע' תקח. סה"מ מלוקט חלק ד ע' פא (בהוצאה החדשה — ח"ד ע' רמה).
(89) לקר"ש חלק לט ע' 46 ואילך.

מוכן למסור נפשו על קידוש השם שלא לכפור בה' אחד, ובפכ"ה נת' "שיזכור תמיד מסירת נפשו לה' . . כי בזה יוכל לעמוד נגד יצרו לנצחו", וכאן מוסיף, שעסק התומ"צ עצמם הם ענין מס"נ, שמצד האהבה הטבעית המסותרת בלב כל ישראל לדבקה בו ית', מוכן כאו"א למסור נפשו לה'. וזהו תוכן ענין לימוד התורה וקיום המצוות, שבשעה שעוסק בהם, הרי זו מסירת נפש, שמניח עניני הגוף באופן שאין לו שייכות עם עניני עולם: ועסק התורה ומצוות גם מצוה קלה, ואפילו דקדוק קל של דברי סופרים⁹⁴ והתפלה — הוא ג"כ ענין מס"נ ממש: מסירת נפש — אין הכוונה (רק) לאדם שמוסר את נפשו למות. אלא, מסירת נפש היינו מסירת הרצון, שמוסר את עצמו להקב"ה, וכזה יש מעין מסירת הנפש כולה⁹⁵.

ויש להוסיף: בדרך כלל מבואר, שמס"נ היא רק "יסוד" לכללות העבודה במשך היום כולו, אבל עבודת היום כולו אינה מתוך תנועה של מס"נ באופן גלוי, אלא למטה מזה. ומוסיף כאן, שלא זו בלבד שתנועת המס"נ היא "יסוד" עבודת כל היום, אלא כללות העבודה עצמה היא גם "ענין מס"נ ממש"⁹⁶, כי בעת לימוד התורה וקיום המצוות צריך להניח עניני הגוף ועוה"ז, ולמסור את עצמו לה'. וכידוע⁹⁷ דכשם שאי אפשר שישכנו האש והמים בכלי אחד, כן לא תשכון בלב המאמין אהבת ה' ואהבת עולם הזה. ולכן בשעת קיום תומ"צ, כשרוצה לידבק בהקב"ה, צריך למסור את עצמו לה' להיפרד מכל עניני עוה"ז (זיך געזעגענען מיט אַלע עניני עוה"ז) ולהניח עניני הגוף, כמו בצאתה של הנשמה מן הגוף במלאת שבעים שנה [ע"ש מ"ש⁹⁸ יימי שנותינו שבעים שנה], ואמרו חז"ל⁹⁹ "כמה שנותיו של אדם — שבעים שנה"¹⁰⁰, שאינה מהרהרת בצרכי הגוף,

או"ס למטה מכריחתו שלא לרוות צמאנו ולא להבטל בכלות הנפש — שעי"ז נמתקות הגבורות בחסדים.

הנהח: וגם עי"ז [כשמקיים תורה ומצוות כדי "להמשיך אורו ית'" למטה "על מקור נפשו ונפשות כל ישראל"] יתמתקו גם כן הגבורות בחסדים ממילא, בהתכללות המדות ויחודם [המדות יתאחדו ויתכללו זכ"ז], עי"ז גילוי רצון העליון כ"ה [שהוא בחי' חסד עליון מקור החסדים הממתיק בחי' הגבורות¹⁰¹], המתגלה למעלה באתער"ת, הוא גילוי למטה בעסק התורה והמצוה [בעסק התומ"צ באופן הנ"ל מתגלה הרצון העליון למטה], [שהתומ"צ] הן רצונו ית'. וכמ"ש באדר"א רבא וכמשנת חסידים מסכת אריך אנפין פ"ד, שתרי"ג מצוות התורה נמשכות מחיזורתא דא"א שהוא רצון העליון מקור החסדים — וכשממשיכים למטה את רצון העליון דתרי"ג מצוות (שהוא מקור החסדים), הרי זה פועל התכללות המדות, והמתקת הגבורות בחסדים למעלה ולמטה.

אבל יחוד נפשו בו' — נתבאר לעיל שבשעה שמקיים תומ"צ צריך לכוין להמשיך אלקות על מקור נפשות כל ישראל, ולמרות שאין הוא נמצא במדריגת "אהבה רבה" מ"מ "מעט מזער חפץ לבו בזה". וממשיך: אבל [הרצון ל]יחוד נפשו והתכללותה באור ה' להיות לאחדים [שנפש שלו תהי' מיוחדת וכולולה באור ה'], בזה חפץ כל אדם מישראל באמת לאמיתו לגמרי בכל לב ובכל נפש [ורצון זה היא באה] מאהבה הטבעית המסותרת בלב כל ישראל לדבקה בה' ולא ליפרד ולהיות נכרת ונבדל ח"ו מיחודו ואחדותו ית' בשום אופן, אפילו [גם אם זה קשור] במסירת נפש ממש.

בפרקים הקודמים (י"ח"ט) למדנו שכאו"א מישראל

הרוגי מלכות) או בקיום מצוה קלה של ד"ס או "מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש" — שנקודת המס"נ היא בכלול בשווה (שיחת ח"י אלול תשמ"ו).

כג) כי בנקודת המס"נ לא שייך ענין של התחלקות, ואין נפק"מ בזה אם המדובר במצוות אלו שעליהן צריכים למסור נפשו בפועל (כעשרה

94) חובת הלבבות שער ח פרק ג אופן כה. וראה סה"מ תרפ"א ע' שכו. ה'ש"ת ע' 76. ועוד.

95) תהלים צ, י.

96) שבת פט, ב.

97) מ"מ, הגהות והערות קצרות לתניא כאן.

91) ראה תוי"א מקץ מ, ד. אוה"ת חנוכה שכג, ג. המשך תרס"ו שס.

92) ספר השיחות תנש"א ח"א ע' 198.

93) שיחת אחש"פ תשמ"ב (התועדויות תשמ"ב ח"ג ע' 1296). וראה

שיחת ש"פ צו תש"מ.

וכותב אדה"ז ש"עסק התורה ומצות ותפלה" צ"ל באופן שאינו מהרהר בצרכי הגוף¹⁰⁰.

ובספר השיחות תש"ג¹⁰¹ ש"בצאתה מן הגוף" קאי על הזמן שתיכף ומיד אחר הפטירה.

אלא [ההבדל הוא] ששם [בגן עדן, האור האלקי שבאותיות התורה והתפלה, הוא בגילוי, לכן] מתענגים [הנשמות בגן עדן מזיו השכינה] בהשגתם והתכללותם באור ה' [ואילו כאן בעולם הזה, לא מרגישים זיו השכינה המלוכשת באותיות התורה והתפלה, ולכן אין בזה התענוג כמו שיש להנשמות בגן עדן, אבל מ"מ, גם לימוד התורה וקיום המצוות בעולם הזה צריך להיות באופן של מסירת נפש].

ולכאורה איך יכול אדם לפעול בעצמו שבעת שלומד תורה ומקיים מצוות יהי' באופן שמוסר את נפשו לאלקות, שהוא מניח עניני הגוף, ואין לו כל שייכות עם עניני עולם הזה, כמו בצאתה של הנשמה מן הגוף?

— מסביר אדמו"ר הזקן וזהו שתקנו בתחלת ברכות השחר קודם התפלה אלקי נשמה וכו' אתה¹⁰² נפתחה בו' ואתה עתיד ליטלה ממני בו' — דלכאורה צלה"ב: מכיון שבברכה זו בא להודות לה' על זה שהחזיר לו נשמתו, מה מקום לומר ולהזכיר ההמשך "ואתה עתיד ליטלה ממני"?

דמשמע דקאי על הנשמה בצאתה מן הגוף, דלכאורה לפי המבואר בפנים דקאי על "עסק התורה ומצות ותפלה" — הי' צ"ל "שאינו מהרהר", לשון זכר.

(כה) וז"ל: "דער רבי [אדמו"ר הזקן] דערציילט אונז אז דער נפש לאחר וואס ער גייט ארויס פון גוף נאך דער פטירה, איז דער נפש עוסק אין די אותיות פון תורה ותפלה און טראכט ניט וועגן עניני הגוף, אט אזוי באדארף זיין דער ענין התעסקות ע"פ עבודה אין תורה ותפלה.

דער רבי דער צמח צדק האט געהייסן החסיד ר' שניאור זלמן נ"ע מפאלאצק, שה' בקי בתלמוד בבלי וירושלמי כו' בע"פ, שיחזור משניות בע"פ, ואמר לו: דאס וואס דער זיידע — אדמו"ר הזקן —

אלא מחשבתה מיוחדת ומלוכשת באותיות התורה והתפלה .. והיו [מחשבתה של הנשמה ואותיות התורה והתפלה] לאחדים ממש. וכמו"כ⁹⁸, בשעת עסק התורה ומצות והתפלה צריך שירגיש כאילו הוא עומד כבר לאחר יציאת הנפש מהגוף.

שוהו כל עסק הנשמות בג"ע — וכמו שהנשמה בהיותה בגן עדן עוסקת אך ורק בעניני תורה ותפלה, הנה באופן כזה צריך האדם להיות שקועה כשלומד תורה ומתפלל בהיותו נשמה בגוף. ולכן נק' זה "מסירת נפש", כי בשעה זו הוא דומה למי שנשמתו יוצאת מגופו ועולה לגן עדן ועוסקת רק בתורה ותפלה.

ועסק התורה ומצות והתפלה הוא ג"כ ענין מס"נ ממש כמו בצאתה מן הגוף במלאת שבעים שנה שאינה מהרהרת בצרכי הגוף, אלא מחשבתה מיוחדת ומלוכשת באותיות התורה והתפלה .. שוהו כל עסק הנשמות בג"ע — מפשטות הלשון משמע⁹⁹ שמ"ש "שאינה מהרהרת בצרכי הגוף" קאי על הנשמה "בצאתה מן הגוף", שבצאת הנשמה מן הגוף "אינה מהרהרת בצרכי הגוף".

אבל ב"מ"מ הגהות והערות קצרות" לתניא כאן מפרשיי דמ"ש "שאינה מהרהרת בצרכי הגוף" קאי על האדם למטה כשנשמתו מלוכשת בגוף, ובדרך כלל מהרהר בצרכי הגוף,

(כד) וז"ל: "שאינה מהרהרת כו' קאי אעסק התומ"צ, כמובן מהמשך הלשון".

וההכרח לפרש שמ"ש אדה"ז "שאינה מהרהרת בצרכי הגוף" קאי על הנשמה בהיותה בגוף — אולי יש לומר: (1) שהרי לגבי הנשמה למעלה לאחר צאתה מן הגוף כותב לאח"ז "שוהו כל עסק הנשמות בג"ע". (2) מהמשך הלשון "שאינה מהרהרת" בצרכי הגוף, משמע שלא קאי על הנשמה בצאתה מן הגוף, שאז אין מקום לשלילת ההרהור בצרכי הגוף, אלא שקאי על האדם למטה שנשמתו מלוכשת בגוף, ובדרך כלל מהרהר בצרכי הגוף, וכותב אדה"ז שעסק התורה ומצות ותפלה צ"ל באופן שאינו מהרהר בצרכי הגוף.

אלא שעפ"ז צלה"ב הלשון "שאינה מהרהרת" — לשון נקבה,

(98) לקוטי שיחות ח"א ע' 276.

(99) ראה שיעורים בספר התניא כאן.

(100) ראה גם סה"מ מלוקט ח"א ע' קפו (בהוצאה החדשה — ח"ד ע'

מט). ד"ה כי תשא דש"פ פקדי תשר"מ.

(101) ע' 85.

(102) ראה הערות ותיקונים לתניא כאן. אגרות קודש כ"ק אדמו"ר

שליט"א ח"א ע' שיד.

והביאור בזה:

ברכה זו היא הכנה להעבודה שבמשך היום, ומבואר לעיל שעבודת האדם כמשך היום צ"ל באופן של מסירת נפש, שלא יחשוב בעניני עולם הזה.

ולכאורה, איך יכול האדם, שנמצא בעוה"ז הגשמי והחומרי, לפעול בעצמו שלא יחשוב בעניני עוה"ז?

ע"ז תקנו אנשי כנסת הגדולה לומר ברכה זו לפני התפלה, ללמדנו ש"מקומו" האמיתי של יהודי אינו בעניני עולם הזה הגשמי; מקומו אמיתי של יהודי הוא בעניני רוחניות.

וזהו שאומרים: "נשמה שנתת בי טהורה היא" — מהותה של הנשמה טהורה היא ומופשטת מכל ענין ומציאות העולם. והגם שאח"כ הוריד הקב"ה את הנשמה למטה ("אתה בראתה כו' יצרתה כו' נפחתה ביי"), מ"מ אין זה מקומו האמיתי. כי מאחר שאתה [הקב"ה] נפחתה בי את הנשמה, ולפנ"ז היתה הנשמה מיוחדת בה', ואתה עתיד ליטלה ממני, לעתיד תהי' ג"כ מיוחדת בה' — הרי זו הוכחה שגם בשעה זו שנמצא בעולם הזה, אין זה מקומו האמיתי — לכן [גם]¹⁰³ מעתה — כשהוא נשמה בגוף בעולם הזה הגשמי, פועל בעצמו שעבודת ה' צריכה להיות באופן של מס"נ שאין לו שייכות עם עניני עולם הזה, ולכן — אני מוסרה ומחזירה לך [ע"י שעובד את ה' במס"נ] לייחודה באחרותך¹⁰⁴.

וכמ"ש¹⁰⁵ אליך ה' נפשי אשא: בהיותו למטה בעוה"ז

הוא מגבי' את נפשו ומוסר אותה (ער הויבט איר אויף און גיט איר אוועק) לה'. והיינו — כיצד מוסר את נפשו לה'? — על ידי התקשרות מחשכתי במחשכתך ודיבורי בדיבורך באותיות התורה והתפלה.

ובפרט באמירה לה' לנוכח כמו ברוך אתה וכו"נ: "ענין הברכות שבהתחלתן מדבר כלפי השם כאילו הוא כנגדו ... כשמזכיר את השם ואומר ברוך אתה ה', הוא עומד לנגדר"¹⁰⁶.

והנה בהכנה זו [שעסק התורה ומצוות והתפלה תהיינה באופן] של מסירת נפשו לה' יתחיל [לומר] ברכות השחר ברוך אתה כו'.

וכן, בהכנה זו [של מס"נ לה'], יתחיל ללמוד שיעור קבוע מיד אחר התפלה — כמאחז"ל¹⁰⁷ (הובא בשו"ע אדמו"ר הזקן¹⁰⁸) "מבית הכנסת לבית המדרש". ומבואר במק"א¹⁰⁹ דהלימוד מיד אחר התפלה יש בו מעלה יתירה.

וכן באמצע היום קודם שיתחיל ללמוד צריכה הכנה זו לפחות, בנוגע שעיקר החכמה [הכוונה] לשמה לעכב הוא בתחלת הלימוד כבינונים: אדה"ז מדייק (1) "בתחילת הלימוד" (2) "בבינונים":

והענין הוא: אע"פ שעסק התורה לשמה באופן תמידי אינו שייך לכל אחד, מ"מ הכוונה לשמה "בתחלת הלימוד" עכ"פ צריכה להיות אצל כו"א — "כבינונים", ש"היא¹¹⁰ מדת כל אדם כו"כ.

ויש לומר הביאור בזה:

אחד הפטירה, וואס זיי — די אותיות — פירן דעם נפש צו בית דין של מעלה דורך דעם היכל הזכות פון אותיות שבתורה ותפלה".
(כו) וראה לעיל פרק זה (נח, א) "בזה חפץ כל אדם מישראל באמת לאמיתו לגמרי בכל לב ובכל נפש .. לדבקה בה". וראה גם לקמן בסיום הפרק. — לקו"ש ח"ז ע' 407.

זאגט אין פרק מא כמו בצאתה מן הגוף במלאת שבעים שנה שאינה מהרהרת בצרכי הגוף אלא מחשבתה מיוחדת ומלובשת באותיות התורה והתפלה, מיינט דער זיידע אויף דעם זמן וואס איז תיכף ומיד אחר הפטירה, און אז מען חזר'ט יארן משניות בעל פה, וואס בעיקר איז די כוונה זאגן אותיות התורה, איז מען זוכה צו חזר'ן משניות

(107) ברכות בסופה.

(108) אר"ח סקנ"ה ס"א.

(109) ראה לקו"ת בהר מ, ג. ברכה צו, ב. אוה"ת משפטים ע' אריג.

ובכ"מ.

(110) תניא רפ"ד.

(103) לקו"ת עקב טו, ד.

(104) ראה גם לקו"ת חוקת טב, ג. עקב שם. האוינו עז, ד. שה"ש מב, א.

(105) תהלים כה, א.

(106) אבודרהם ריש שחרית של חול ופירושו. הובא בקיצורים והערות

לתניא כאן (ע' לח).

לכית המדרש, דוגמת ענין ה"גט" מה שמגרש את האשה הרעה. (ב) המשכת אלקות ע"י התורה שלומד, שזהו ענין ס"ת — המשכת הטוב, ואין טוב אלא תורה כמ"ש¹¹⁹ כי לקח טוב נתתי לכם".

וכשלומד שעות הרבה רצופות יש לו להתבונן בהכנה זו הנ"ל בכל שעה ושעה: כיון שמדובר בכינונים, שאצלם הכנה זו של מס"נ וכוונתם לשמה היא "כתחלת הלימוד", כי אהבתם אינה בגילוי רק בשעת התפלה כנ"ל, לכן בתחילת כל שעה "יש לו להתבונן בהכנה זו", כי בכל שעה ושעה [הכוונה לשעה זמנית¹²⁰] היא המשכה אחרת מעולמות עליונים להחיות התחתונים, והמשכת החיות [שנמשכה מלמעלה] שבשעה שלפני, חוזרת למקורה [בסוד רצוא ושוב שבספר יצירה]: החיות האלקית המחיה את העולם היא באופן של "רצוא ושוב", היא נמשכת בעולם וחוזרת למקורה ואח"כ נמשכת חיות חדשה, ומדי שעה שבה למקורה החיות של השעה הקודמת. ולכן נקראה "שעה", שפונה¹²¹ החיות מלמעלה למטה בבחי' רצוא ושוב¹²². עם כל התורה ומעשים טובים, ולכן ההכנה של מס"נ שפעל בתחילת הלימוד שלו אין לה שייכות ללימודו בשעה השני.

כי בכל שעה שולט צירוף אחד כו': והחיות שהי' ע"י צירוף הראשון עולה למקורו ויורד אח"כ חיות חדש ע"י צירוף השני¹²².

כי בכל שעה שולט צירוף אחד מ"ב צירופי שם הוי"ה כו"ב שעות היום וני"ב צירופי שם אדנ"י בלילה:י: איתא¹²³

כיון שתורתו של הקב"ה היא אין סוף, אין היא יכולה להיות נתפסת בשכלו של אדם, נברא ומוגבל, אא"כ יש בו תנועת הביטול, שעיי"ז יכול לקבל תורתו של הקב"ה; וע"ד שמצינו במ"ת, שהכלי לקבלת התורה הי' הביטול דאמירת "נעשה ונשמע" (ובהקדמת נעשה ונשמע).

וענין זה הוא ע"י תנועת הביטול שמתבטאת בהכוונה "לשמה" — שאין לו פני' אישית בהלימוד (שמורה על הרגש מציאותו), ונרגשת רק מציאות התורה¹¹¹.

הטעם שכוונה זו צ"ל בתחילת הלימוד ולא בעת הלימוד — כי בעת הלימוד הוא עסוק להבין מה שלומד¹¹².

והביאור בזה: בכינונים, שאהבתם, ובמילא גם כוונתם לשמה, אינה בגילוי כל היום (רק בשעת התפלה)¹¹³, אי אפשר שילמוד ע"מ להבין ולהשיג ובשעת מעשה יעמוד כביטול ובלי הרגש מציאותו אפילו כח החכמה וההכנה שלו,

משא"כ בצדיק (וכן "בכינוני המתפלל כל היום") הרי אהבתו, ובמילא גם כוונתו לשמה, היא בגילוי כל היום¹¹³, אבל ידוע מרז"ל¹¹⁴ צדיקים הם מועטים,

ולכן בכינונים, שמדתם "היא מדת כל אדם כו'", צ"ל כוונה זו בתחילת הלימוד¹¹⁵.

אבל מוכן וגם פשוט ש"התחלה" זו פירושה, שהדבר חודר ונמשך בכל משך זמן הלימוד¹¹⁶.

וכמו בגט וס"ת: זה שמביא ב' דוגמאות (גט וס"ת), מבאר כ"ק הרה"ג והרה"ח ר' לוי יצחק ז"ל¹¹⁷, כי לימוד התורה בכינונים הוא בב' בחינות, (א) "סור מרע" — לגרש היצר הרע, כמארז"ל¹¹⁸ "אם פגע בך מגוול זה משכחו

(ז) כי בכל שעה שולט צירוף אחד מ"ב צירופי שם הוי"ה ב"ב שעות היום וני"ב צירופי שם אדנ"י בלילה: ידוע הסיפור מאדמו"ר

מנ"א הישי"ת (התוועדיות ע' 168 ואילך).

118) סוכה נב, ב. קידושין ל, א.

119) משלי ד, ב. אבות פ"ו, ג.

120) ראה לקמן קטע המתחיל "כי בכל שעה" (הג').

121) ראה פרש"י בראשית ד, ד.

122) לקוטי תורה דרושים לראש השנה סא, א. וראה סה"מ תרל"ה ח"ב

ע' ש. תרח"ץ ע' רד. וש"נ. המשך תרס"ו ע' מב.

123) בכלל הבא לקמן — ראה הערה בשיעורים בספר התניא כאן.

111) לקו"ש ח"ז ע' 407.

112) ספר השיחות תורת שלום ע' 217. ד"ה בראשית ברא תשי"ג

(סה"מ תשי"ג ע' כה). וראה המשך תער"ב ח"א ע' שצ.

113) ראה תניא פרק יג (יט, א).

114) יומא לח, ב.

115) ראה אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ג ע' פה.

116) שיחת כ"ף מר"חשון תשמ"ה (התוועדיות תשמ"ה ח"א ע' 626).

117) לקוטי לוי יצחק הערות לתניא כאן (ע' כ). נתבאר בשיחת כ"ף

ו[י]ב צירופי שם אדנ"י, אין הכוונה שיש רק י"ב צירופים [דבאמת ישנם כ"ד צירופי שם הוי' וכ"ד צירופי שם אדנ"י], אלא, שרק י"ב צירופים מכ"ד צירופי שם הוי' מאירים ב"ב שעות היום, ורק י"ב מכ"ד צירופי שם אדנ"י מאירים ב"ב שעות הלילה, ושאר הצירופים לא שייכים בכלל לענין השעות.

כי בכל שעה שולט צירוף אחד מ"ב צירופי שם הוי"ה ב"ב שעות היום: מה שכתב "בי"ב שעות היום" אף דהי' יכול לקצר ולהשמיט תיבת "בי"ב שעות" וליכתוב רק "ביום" — כי ע"ז ידעין דהא דצריך "להתכוון בהכנה זו הנ"ל בכל שעה ושעה" היינו שעה זמנית, ולא שעות השוות, דרק שעות הזמניות הם תמיד י"ב שעות ביום וי"ב שעות בלילה¹²⁹, כי, גם כאשר היום ארוך מהלילה או הלילה ארוך מהיום, מחלקים את היום ואת הלילה לי"ב שעות, ובהתאם לכך משתנה אורך השעה, משא"כ שעות השוות, שכל שעה היא א' מכ"ד מהמעת-לעת, משתנה מספר שעות היום מקיץ לחורף.

וטעם הדבר י"ל, כי המבואר בתניא כאן לענין הכוונה לשמה בכל שעה, תלוי בהמשכה מעולמות עליונים י"ב צירופי שמות, ולכן הוא ע"ד זמני התפלה והמשכת קדושת שבת ויו"ט שהם בשעות זמניות¹³⁰.

ו[י]ב צירופי שם אדנ"י בלילה: הא דכתב בתניא תיבת "וצירופי (שם אדנ"י בלילה)", אף שגם תיבה זו יכול

בספר יצירה¹²⁴ "שתי אבנים בונות שני בתים, שלש אבנים בונות ששה בתים, ארבע אבנים בונות ארבעה ועשרים בתים וכו'". "אבנים" — היינו אותיות, ו"בתים" — תיבות. ב' אבנים בונות שני בתים — משתי אותיות אפשר לעשות ב' תיבות בצירוף (בסדר) אחר. לדוגמא: ב' אותיות א, ב, בונות ב' תיבות: אב, בא. ועד"ז ארבע אותיות יש לצרפן בכ"ד אופנים שונים¹²⁵.

אבל עפ"ז צ"ל מש"כ כאן י"ב צירופי שם הוי"ה ... ו[י]ב צירופי שם אדנ"י — הרי מד' אותיות עולים כ"ד צירופים?

לכאורה אפ"ל (בנוגע שם הוי') דכיון דבשם הוי' יש ב' אותיות שוות (ב' ההי"ן), נמצא שיש רק י"ב צירופים, כידוע¹²⁵ דכל תיבה שיש בה ב' אותיות שוות, הנה אז עולים רק חצי הצירופים ממספר האותיות¹²⁶. אבל אינו, כי:

(1) אע"פ שבצירוף הגשמי לא יצטרפו ב' אותיות השוות (ב' ההי"ן), אפשר להן להצטרף בצירוף רוחני, משום שאין רוחניותן שוות¹²⁶, כי הפירושים של שתי ההי"ן הם שונים זה מזה¹²⁷, וא"כ ישנם כ"ד צירופים בשם הוי' כמו כל ד' אותיות שהם שונות¹²⁸.

(2) הרי בשם אדנ"י יש כ"ד צירופים?

והביאור בזה: מש"כ כאן י"ב צירופי שם הוי"ה ...

(טו) כי: ב' אותיות שוות, א' א' — יש להם רק צירוף אחד — אא (כי גם כשתחליף סדרם ה"ז היינו הך). וכשתוסיף אות שלישית, ב' — יש לאות הנוספת צירוף אחד (משאר ב' אותיות השוות): באא, וב' האותיות השוות יש להם שני צירופים (משאר ב' האותיות השונות) ששניהם שוים (שהרי כין אם תתחיל בא' הראשונה ובין אם תתחיל בא' השני' יהי' הצירוף שוה): אבא, אאב, וסך הכל שלשה צירופים (במקום ששה צירופים בג' אותיות שונות). וכשתוסיף אות

ביום מאירים י"ב צירופי הוי' ובלילה י"ב צירופי אדנ"י (בית רבי חלק א פרק טו (כט, ב) הערה ג. שיחת ש"פ יתרו תשל"ז. ועוד).

(כח) כי: חשבון הצירופים הוא שב' אותיות יש להם שני צירופים, ולדוגמא: א' ב' — אב, בא. ג' אותיות, א' ב' ג' — יש לכל אות שני צירופים דשאר ב' האותיות: לא' — אבג, אגב. לב' — באג, בגא. ולג' — גאב, גבא, וסך-הכל ששה צירופים. ד' אותיות — יש לכל אות ששה צירופים דשאר ג' האותיות (סך-הכל כ"ד צירופים), וכן הלאה.

125 ראה פרדס שם פ"ב.

126 כמפורש בעסיס רימונים לפרדס שם פ"ג.

127 ראה פרדס שער כא (שער פרטי השמות) פט"ו.

128 ראה פרדס שם פ"ח. שער ל שם פ"ג.

129 ראה שו"ע אדה"ז אור"ח סני"ח ס"ג. סתנ"ט ס"י.

130 "רשימות" שם.

מכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א להר"י פייגין הי"ד ("רשימות" הוברת קמא). מ"מ, הגהות והערות קצרות לחניא כאן. וראה גם שיחת אחש"פ תשמ"ז. ד"ה אני לדודי תשד"מ. ועוד.

124 פרק ד משנה יב. ובקצת דפוסים — משנה טז. הובא ונת' בפרדס להרמ"ק שער ל (שער הצירוף) פ"א. וראה גם אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א חלק ב ע' יט ואילך.

לימוד התורה וקיום המצוות, דומה לשובו של בן המלך מבית האסורים אל אביו המלך, הגורם שמחה למלך. וזו צריכה להיות כוונתו במסירת נפשו לה' בשעת לימודו ותפילתו — לגרום בכך שמחה ונחת רוח להקב"ה.

ולכאורה צלה"ב, הרי מבואר לעיל (נו, סע"ב) שכדי שהעבודה תהי' מתוך רצון אמיתי להביא נחת רוח להקב"ה בלבד — ליחד קוב"ה ושכינתו בשם כל ישראל — "צריך להיות בלבו אהבה רבה לה' לבדו" — מדריגה גבוהה מאד של אהבת ה'?

מסביר אדמו"ר הזקן: והנה כוונה זו — שהנפש שלו תהי' מיוחדת וכלולה לגמרי באור ה' כדי לעשות נחת רוח לפניו ית' — היא אמיתית באמת לאמיתו לגמרי בכל נפש מישראל בכל עת וככל שעה, מאהבה הטבעית שהיא ירושה לנו מאבותינו: ולא נדרשת לשם כך אהבה גדולה כל כך, ודי באהבה הטבעית המסותרת שבכאו"א מישראל כדי לרצות לגרום נחת רוח להקב"ה. משא"כ הכוונה לדבק ולייחד מקור נפשות כל ישראל בהקב"ה — אינה בכל ישראל באמת לאמיתו לגמרי, כי אם רק "מעט מזער חפץ לבו בזה באמת" כנ"ל.

ומסיים, דאף שנת"ל שלפחות צריך לעורר אהבה ויראה טבעיים, מ"מ אין להסתפק בזה — רק שצריך לקבוע עתים להתבונן בגדולת ה' להשיג רחילו ורחימו שכליים¹³², וכולי האי ואולי וכו' [וע"י ההתבוננות בגדולת ה' אולי יגיע גם לדחילו ורחימו שכליים], כנ"ל.

להשמיטה ולכתוב בקיצור: "אחד מי"ב צירופי שם הוי' ב"ה ב"ב שעות היום) ושם אדנ"י בלילה" — יש לומר שזהו מפני המובא שיש יב' אתון דאדנ"י¹³¹, ולכן דייק לומר צירופי, להוציא משיטה זו כאן¹³⁰.

סיכום:

נתבאר נחיצות ענין היראה גם בנוגע ל"ועשה טוב" (מצות עשה), שגם קיום מצות עשה צ"ל חדור ברגש של יראה וקב"ע.

ונתבאר שקיום מצות עשה צ"ל חדור לא רק עם יראה וקבלת עול, אלא שגם האהבה שלו לה' צ"ל לא "לרוות נפשו הצמאה לה", אלא אהבה החדורה ברגש של ביטול לגמרי, באופן של מס"ג, שאין לו שום רצון לעצמו כלל. וזה שייך לכאו"א, שלכן יש לכל אדם להרגיל עצמו בכוונה זו שקיום המצות שלו יהי' לגרום נחת רוח לקונו. וזהו שבעת התפלה, לימוד התורה וקיום המצות צריך למסור את עצמו לה', להיפרד מכל עניני עוה"ז ולהניח עניני הגוף.

וכהכנה לזה צריך להתחיל עבודת היום בכוונה זו של מס"ג, וקודם שמתחיל ללמוד תורה, וגם כשלומד כמה שעות רצופות צריך לכיין כוונה זו בכל שעה.

והנה כל כוונתו במסירת נפשו לה' אינה בשביל הנאת עצמו, שהוא יהי' דבוק באלקות, אלא כדי לעשות נחת רוח לפניו ית' — לגרום נחת רוח להקב"ה, והנח"ר היא: כמשל שמחת המלך בבוא אליו בנו יחידו בצאתו מן השבי' ובית האסורים כנ"ל: השבת הנפש למקורה, להקב"ה, ע"י

ל) פרק לא (מ, סע"א) "ואין לך שמחה גדולה כצאת מהגלות והשבי". אלא שבתניא שם מביא משל זה על שמחת הבן עצמו (ובהנמשל — שמחת הנפש). אבל כאן מביא משל זה בנוגע לשמחת המלך (ובהנמשל — השמחה ונחת רוח של הקב"ה), כדלקמן.

132) ראה תו"א יתרו עג, א. מאמרי אדה"ז תקס"ט ע' קסח. המשך מים רבים תרל"ז פקט"ז.

131) לקוטי תורה להארז"ל פ' ויצא ענין ז' כוכבי לכת. מאורי אור ח, ח.

ליקוט (חלקי) מאגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ע"ד לימוד וחזרת (חלק מ) פרק מ"א בתניא – בעל-פה

המבואר בתניא שייך לכאו"א

... במ"ש שההתבוננות בפרק תניא מ"א מהתחלתו עד לעמוד ב' תיבת המלך, הננו רחוק מזה – אל יתרשם מפתויי היצר אלה, כי אם יחזור על הענין במחשבתו איזו פעמים, ובמילא ישתתקו טענת היצר¹³³.

דאגות

... מהנכון אשר ילמוד בעל פה בספר תניא קדישא מהתחלת פרק מ"א עד לעמוד ב' תיבת המלך, וכשיתבונן בתוכן הענין אשר ה' נצב עליו, והוא עצם הטוב, והבטיח אשר הבא לטהר מסייעין אותו, והאדם כאשר מקדש עצמו מעט למטה מקדשין אותו הרבה מלמעלה, בטח שהדאגות תתמעטנה ותופחתנה עד שתתבטלנה כליל¹³⁴.

דיבור

... אם ה"י נחקק במוחו הכתוב בשורות הראשונות דריש פרק מ"א בתניא (דף נ"ו עד סוף עמוד א'), ובאמת די ומספיק השורה וחצי האחרונות דעמוד זה, והנה ה' נצב עליו ומביט עליו ובוהן כליות ולב, הרי בטוחני שכל הדבורים החריפים .. לא ה"י אפילו קס"ד שידברם ופשיטא שלא ה"י באים לפועל אפילו בביטויים הרבה פחות חריפים¹³⁵.

דיבור, בטחון

בהנוגע לשמירת הדבור, וחזוק במדת הבטחון – עצה משותפת לשניהם, היא ההתבוננות איך שה' נצב עליו ובוהן כליותיו ולבו וכ"ו כמבואר בספר תניא קדישא פרק מ"א, ומהנכון אשר ידע בעל פה, מהתחלת הפרק עד לעמוד שני תיבת המלך. ומזמן לזמן יחזור על זה¹³⁶.

דעת עצמו; שיקול הדעת

ותחת לעשות את כל זה, הנה עשה הענין על דעת עצמו ... ומוכרח – שמכאן ולהבא יחדל מכל הנהגה לעשות מעשה בפועל על היסוד היחידי של אני אומר ואני חפץ, ובמילא כולא קמי' כלא חשיבי. ודי ומספיק לעשות את כל הנ"ל – התבוננות קלה אפילו לשעה קלה במלים האחדות דתניא קדישא ריש פרק מ"א: וצריך להיות לזכרון תמיד ראשית עבודה ועיקרה ושרשה וכ"ו לעורר תחלה היראה הטבעית כ"ו, והנה ה' נצב עליו כ"ו ובוהן כליון ולב אם עובדו כראוי. – שאר מובטחני שלא ה"י בא לכל הפעולות האמורות לעיל, ובודאי היתה בהצלחה יותר. ונוסף על שלא היו ענינים בלתי רצוים כלל, הרי לאט אט היתה מתמעטת ההנהגה דעולם התהו ומסתדר לאט לאט בהנהגה דעולם התיקון, ואם באמת מתחשב עם דעתי באיזה מדה, הרי יודיעני בחוזר, על שגש לשינוי הנהגתו הנ"ל בפועל ... ואף שבודאי עבודה קשה היא לפעול שינוי הנ"ל, הרי מסוגלים הם ימים אלו דחדש הגאולה והנסים לגאול את עצמו גם מהנ"ל, ואינה דבר תלוי אלא ברצון, ויה"ר מהשי"ת שלא ירצה לרמות את עצמו, ובמילא יראה אמת כמו שהוא לאמיתתו, ובמילא יגש תומי"י לתיקונם¹³⁷.



ומה שאמרתי לו עכ"פ מקצת קבלת עול, כי לו ה"י מרגיל את עצמו עכ"פ במקצת קבייע ה"י ספק אצלו בשיקול דעתו ואפילו על החלטותיו שאפשר שאינן נכונות, ושמה שנדמה לו אחרת הוא מפני כהודעת חז"ל שאדם קרוב לעצמו וכ"ו ובמילא קודם שה"י עושה צעד עוקצני או

136) ח"י"ה ע' קבא.

137) ח"י"א ע' יג.

133) ח"י"ה ע' שנו.

134) ח"י"ה ע' קכו.

135) ח"י"ג ע' ריג.

והנה בכלל עצה היעוצה בכגון דא הוא הענין דשויתי הי לנגדי תמיד, אשר מקרא מלא הוא בכתוב ולא עוד אלא שרבנו הרמ"א פוסק אחרון בישראל התחיל בזה כל הדי חלקי שו"ע להורות אשר זוהי התחלה ויסוד קיום התורה. וילמוד בתניא קדישא ריש פרק מ"א מהתחלתו עד לעמוד ב' תיבת המלך, ומזמן לזמן בשבתו בביתו וגם בלכתו בדרך יחזור בעל פה את הנ"ל אם בדבור או עכ"פ במחשבה, וכשירגיל את עצמו בהרעיון אשר הנה הי נצב עליו כו' כמבואר בתניא שם, הרי זה בדרך ממילא מזכך לא רק את הנשמה אלא גם את הגוף¹⁴⁰.

יאוש

במענה על מכתבו מיו"ד לחדש אייר, בו מבקש תיקון על וכו', ואופן איך להלחם נגד זה בעתיד, היאוש תוקף אותו וכו'.

והנה מבואר בכמה מקומות אשר היאוש הוא אחד התחבולות והדרכים של היצר הרע להפיל את האדם ברשתו, ע"י ההסברה שכין שלא יהי בידו לנצח היצה"ר, ח"ו, הרי אין תכלית ותועלת במלחמתו נגדו, ומובן שרעיון זה הוא אפיקורסות ר"ל היפך האמונה, אשר השי"ת הוא בוא כל העולם והאדם בכללו, ולית אתר פנוי מני ואמר לו בתורתו הקי בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין, אלא שכל האומר אין לי אלא תורה אפילו ורה אין לו, וכבר ידוע פסק רז"ל אשר ח"ו לא זכה, הרי ר"ל יכולה להעשות לו סם מיתה (יומא ע"ב ב), לכן מוכרחת התפלה לפני אדון כל שהיא בקשת צרכי האדם, והצלת נפשו עאכו"כ, וכדי שתהי התפלה מקובלת, צריכה להיות בטהרה ובפירוש המלות עכ"פ, ומה טוב לעתים קרובות ותכופות בנתינת קודם [התפלה] איזה פרוטות לצדקה, וכדרז"ל עה"פ אני בצדק אחזה פניך, ויתנהג בכל הנ"ל ויאמר לאחר התפלה של שחרית בכל יום השיעור תהלים כפי שנחלק התהלים לימי החדש, וכשיעשה את כל זה — אף כי כמנהג ישראל צ"ל בלי נדר — אזי לאט לאט תקל עליו המלחמה ומעט מעט יגרש את היצה"ר מגבולו, ומהנכון הי שילמוד בעל

(140) ח"ו ע' קטו.

צעד הנוגע בענינים הכללים היי מתייעץ עם מי שהוא אחר שאינו נוגע בדבר.

כפי שכבר הורגלתי, מוכרחני להעיר תיכף על אתר ולהבטיח (באווארענען) שאין כוונתי בזה לומר שבענין פלוני ופלוני הוא האשם בכל המאה אחוז ופב"פ צודק בכל המאה אחוז, ובכלל לא עדי"ן הנני במכתבי זה, אלא על ההנהגה הכללית. ובמלות אחרות אשר כשלומדים כל הענינים בספרי חסידות ובשיחות קדש מקבלים אותם בטוב, אבל כשבא לפועל תומ"י מחליטים ובהחלט גמור שכל האמור בספרים הנ"ל הוא בנוגע להזולת.

ובתור דוגמא ואסתפק רק בענין אחד שאם הי נחקק במוחו הכתוב בשורות הראשונות דריש פרק מ"א בתניא (דף נ"ו עד סוף עמוד א'), ובאמת די ומספיק השורה וחצי האחרונות דעמוד זה, והנה הי נצב עליו ומביט עליו ובוחר כליות ולב, הרי בטוחני שכל הדבורים החריפים... לא הי אפילו קס"ד שידברם ופשיטא שלא הי באים לפועל אפילו בביטויים הרבה פחות חריפים...¹³⁸.

הנהגה פנימית

במענה למכתבו מט' אדר, בו שואל במה להתחיל בהנוגע להנהגה פנימית.

בכלל בענינים כאלו צריך לפרש שיחתו ושאלתו לפני המשפיע דא"ח שלו והוא יורהו,

ובכללות יהי חקוק במוחו ההתבוננות הכתובה בתניא ריש פרק מ"א, איך שהי נצב עליו ובוחר כליותיו ולבו וכו' וכן הענין המבואר בקונטרס העבודה בהכרח עבודה פנימית ופרטית, ועוד ועיקר לשמור על סדרי הישיבה בנגלה וחסידות וזמן התפלה, וכן בהנוגע לבריאות הגוף, שעל ידי זה מסתגלים לסדר בחיי היום יומים וקל ביותר שגם בעבודת הי יהי בסדר מסודר, שזוהי דרישת עבודה פנימית דוקא¹³⁹.

זיכוך הגוף

במענה למכתבו.. בו שואל עצה בהנוגע לעניניו.

(138) ח"ו ע' ריג.

(139) ח"ו ע' רטז.

כ"ה וכשירגיש המתחיל להתכעס, יחזור בעל פה את הניל ויחשוב ע"ד תוכן האגרת הניל, וכשיתרגל בזה הנה ילך מצבו הלך וטוב¹⁴⁴.



מהעצות לענין הכעס, הוא ההתבוננות איך שמלא כל הארץ כבודו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, וביותר ע"פ דברי רבנו הזקן בפרק מ"א בתניא קדישא, אשר ה' נצב עליו וכו' ומביט עליו ובוהן כליות ולב אם עובדו כראוי, שכשזכרים על ענין זה איך שנמצאים בנוכחותו של השם יתברך ויתעלה, ובאותו רגע ה' בוהן כליות ולב, הרי אין מקום לכעוס וכו', והוא הדבר והעצה גם להצלחה במלחמת היצר ומחשבות המבלבלות וכו' אודותם כותב¹⁴⁵.

לימוד; התמדה בתלמוד תורה; הרגשה פנימית בשעת הלימוד

במענה למכתבו מכ"ז טבת, בו שואל מה לעשות בעזר להתמדה בת"ת וכן בעזר כנגד המלעיגים וכו'.

והנה כבר מלתו אמורה בראשית והתחלת כל הארבעה חלקי שו"ע שויתי ה' לנגדי תמיד הוא כלל גדול בתורה וכו' מיד יגיע אליו היראה כו' ולא יתבייש כו'. עיין שם בטור ובשו"ע ריש סי' א' בהרמ"א ובשו"ע רבנו הזקן.

ומהנכון בכדי לחזק פעולת ההתבוננות בהאמור, שילמוד עד שידע בעל פה התחלת ריש פרק מ"א אשר בספר תניא קדישא עד לדף נ"ו ע"ב תיבות לפני המלך¹⁴⁶.



במ"ש אודות הרגשה פנימית בשעת הלימוד, צריך ה' להתעסק יותר בלימוד תורת החסידות, ובכדי שיוקלט אצלו הלימוד בהקדם ובקליטה טובה יותר, צריך להלך בהדרכותי ומנהגי, שאז המעשה מחזיק את הלימוד כמו שהלימוד מביא לידי מעשה. ובפרט יתבונן בתוכן פרק מ"א יעו"ש בתניא¹⁴⁷.

(145) חכ"ד ע' קבר ואילך.

(146) חט"ז ע' רסד.

(147) ח"ג ע' ערב.

פה מהתחלת פרק מ"א בספר התניא עד התיבות כעומד לפני המלך (שם דף נ"ו ריש עמוד ב), כן ה"י מהנכון שיבדוק התפילין שלו¹⁴¹.

כליות, התקפת הכליות ברוחניות

במענה על מכתבו, בו כותב ע"ד הטבת מצב בריאותו ושחדלו ממנו התקפות הכליות. הנה בטח רואה בזה ג"כ רמז מלמעלה ע"פ פתגם הבעש"ט, שבכל דבר נראה ונשמע לאיש הישראלי יש ללמוד בזה הוראה בעבודת השי"ת. וההוראה בהניל הוא, שכאשר מצליח השי"ת וחדלו התקפות הכליות בגשמיות, הנה עליו להשתדל ביתר שאת ויתר עז שיחדלו ג"כ התקפות הכליות ברוחניות, והוא ע"י ההתבוננות בפרט במ"ש בתניא פרק מ"א, והנה ה' נצב עליו ומלא כל הארץ כבודו ומביט עליו ובוהן כליות כו'¹⁴².

כעס וגאווה

במ"ש אודות מדת הכעס והגאווה, — כמו בכל הענינים דרך התיקון בזה הוא צעד אחר צעד, וההתחלה להתעכב שלא להביע הכעס או הגאווה בדבור, שע"י מתמעטת ההתפשטות שבמדה וכנראה במוחש, וביחד עם זה גם להתבונן בעת התעוררות מדה מ"ש בתניא פרק מ"א בתחלתו, ומהנכון שיהיו שגורים דברים אלו בפיו ומה טוב שידע אותם גם בע"פ וכמבואר מהתחלת הפרק עד דף נ"ו ע"ב, ובפרט שידוע בכתבי האריז"ל אשר ע"י כעס נחלפת הנשמה, וראה בשיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ ז"ייע י"ט כסלו תרצ"ג ביאור מרז"ל כל הכועס כאילו כו'¹⁴³.



במענה על מכתבו מט"ו סיון בו כותב אשר לפעמים סובל הוא ממדת הכעס.

הנה יחזור בעל פה בתניא ריש פרק מ"א מתחלת הפרק עד עמוד ק"י"ב שורה שני תיבת לפני המלך, כן יבקש את המדריך שלו שיבאר לו כללות התוכן של אגרת הקדש סי'

(141) ח"א ע' קג.

(142) ח"ז ע' ער.

(143) ח"ד ע' תנט.

(144) חט"ו ע' ער.

מדות; תיקון המדות

מה שכותב אודות תיקון המדות, הנה ילמוד עיימ להבין, תורת החסידות במאמרים המדברים בענינים אלו, אשר בטח יוכל לשאול עליהם אצל הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצי"צ בעל מרץ ורב פעלים... שי וילמוד בעיי"פ התחלת התניא קדישא פרק מ"א עכ"פ עד דף נ"ו ריש עמוד ב' שורה ב'. וישנה זה לעצמו בכח עת מצוא, ואם מעט אור דוחה הרבה חשך הרי עאכו"כ הרבה אור¹⁴⁸.

מוח שליט על הלב

כותב אשר חסר אצלו הענין דמוח שליט על הלב, מתרגש מכל דבר קטן וגדול וכו'... ומהנכון שיהיו חקוקים בזכרונו הנאמר בהתחלת פרק מ"א בתניא (עד דף נ"ו ע"ב) תיבת לפני המלך, וכשירגיש שמתחיל להתרגש יתבונן בזה במחשבתו או גם יעבור עליהם בדבור¹⁴⁹.

מחשבות רעות

שואל איך אפשר להנצל ממחשבות רעות.

והנה כבר מלתו אמורה בראשית והתחלת כל הארבעה חלקי שו"ע שוית' ה' לנגדי תמיד הוא כלל גדול בתורה וכו' מיד יגיע אליו היראה וכו' עיין שם בטור ובשו"ע ריש סי' א' בהרמ"א ובשו"ע רבנו הזקן,

ומהנכון בכדי לחזק פעולת ההתבוננות בהאמור שילמוד עד שידע בעל פה התחלת ריש פרק מא' אשר בספר תניא קדישא עד לדף נ"ו ע"ב תיבות לפני המלך¹⁵⁰.

מלעיגים

[עיי"ע לימוד]

נמיכת רוח

ובמה שמפרט ענינים שגרמו לנמיכת רוח, הרי כבר מלתו אמורה בתניא בביאור מאמר בכ"י תקיעא מסטרא דא וחדוה תקיעא מסטרא דא, ומבאר שם איך שאין

סתירה מזה לזה והעיקר שידיעת הנ"ל אין זה אלא אמצעי בכדי לבוא אל המטרה לימוד התורה וקיום המצות, והדרך לזה היא שזוהי דרך האמת ששואל אודותה, שיהיו חקוקים במוח זכרונו דברי רבנו הזקן בתניא ריש פרק מ"א, והנה ה' נצב עליו וכו' ומה טוב שילמוד בעל פה מהתחלת פרק זה עד לתיבת המלך (בעמוד ב) וזה צריך להביא שמחה בלב כל האדם¹⁵¹.

סביבה

ובמ"ש אודות מה שנתרשם מהענינים בסביבתו וכו', הרי כבר כתבתי חוות דעתי בזה, שהיסח הדעת מהתרשמות זו ע"י תקיעת מחשבתו במחשבה טובה היא העצה והסגולה בכגון דא, ותקל עליו עבודה זו באם יהי שגור אצלו בעל פה וחקוק בזכרונו מה שכתוב בתניא ריש פרק מ"א והנה ה' נצב עליו כו' עיין שם¹⁵².

עינים; שמירת העינים והלשון

במענה על מכתבו מר"ח הרחמים, בו מבקש להראותו שער התורה והיראה הדרך לשמירת העינים ולשון וכו'.

מובן שהנ"ל תלוי בכמה פרטים ותכונות נפש השואל, תנאי המקום וכו', ואף שנקודה התיכונה בכל זה הוא כפי האמור — בתניא קדישא ריש פרק מ"א לעורר היראה הטבעית וכו' להתבונן במחשבתו כו' הנה ה' נצב עליו כו' ומביט עליו ובוחר כליות ולב אם עובדו כראוי, עיי"ש, כמה אופנים ישנם וכמה דרכים ישנם בהנהגה לאחר זה, ויפרש ענינו לפני אנ"ש ידידו המכירים אותו והם יורוהו מיוסד על הנסיון בהמושפעים שלהם בכגון דא¹⁵³.

עצלות

במענה על מכתבו.. בו כותב אודות מדת העצלות ושואל מהו העצה לזה. — הנה ילמוד בעיון תניא ריש פרק מ"א עכ"פ עד התיבות לפני המלך (שם עמוד ב) וידע זה בעיי"פ, ומזמן לזמן יעבור על זה אם בדבור או עכ"פ

(151) ח"י"ז ע' רכו.

(152) ח"י"ג ע' תמב.

(153) ח"י"ג ע' תלו.

(148) ח"י"ז ע' רו ואילך.

(149) ח"י"ז ע' שנב ואילך.

(150) ח"י"ז ע' רסג.

בחדרו עכי"פ וכן לבדוק בכל יום את הטלית קטן, וחזק יהי בבטחונו בהשיית המשגיח על כאו"א בהשגחה פרטית שהוא נצב עליו וכו' ומה טוב שילמוד בעי"פ מהתחלת פרק מ"א בתניא קדישא עכי"פ עד התיבות לפני המלך — נ"ו עי"ב¹⁵⁹.



ובמ"ש אודות פחדים.

מהנכון שיבדוק את התפילין שלו, וכן ילמוד בעל פה פרק מ"א בתניא קדישא מהתחלת הפרק עד לתיבת המלך בעמוד ב' ויחזור עי"ז במחשבה או גם בדבור¹⁶⁰.

שמחה

ובמה שמאריך במכתבו בהנוגע למצבו ואשר לא תמיד שורה השמחה בנפשו, הנה מבואר בזה ארוכות וקצרות בספר התניא קדישא מרבנו הזקן, ובפרט בפרק ג"ל. ויש להוסיף בשמחה זו, עי"י ההתבוננות המוזכרת בספר התניא קדישא ריש פרק מ"א, איך שממה"מ הקב"ה, מניח העליונים והתחתונים ונצב עליו (על כאו"א מישראל) ומלא כל הארץ כבודו כו' וכו', וידוע שעוז וחדוה במקומו (יעויין חגיגה ה' ע"ב — ובס' עבודת הקדש להרה"ג הר"מ אבן גבאי חלק התכלית פרק נ"ז), הרי מתגברת עי"י התבוננות זו השמחה באדם, וככל שתתרבה שמחה של צוה זו (מצוה לשון צוותא וחיבו לבורא עולם), הרי עי"פ הכלל דשמחה פורץ גדר, מתמעטים העניינים המנגדיים ומגבילים את האדם הן בגשמיות והן ברוחניות, והרי אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה של מצוה, וכבר ידוע מ"ש המורה הגדול בידו החזקה הלכות יסודי התורה פרק ז' הלכה ד'. ומובן שבכל הנ"ל אין סתירה לעבודת השי"ת כשדורשת לפעמים ענין של מרירות, ועי"פ המבואר בתניא קדישא סוף פרק ד"ל ובאגרת התשובה שם פרק י"א¹⁶¹.

במחשבה, וכשיתבונן אפילו בפירוש הפשוט של שורות אלו יספיק זה לגרש העצלות כלה¹⁵⁴.



מהעצות לעצלות — התבוננות לעתים תכופות בתוכן רפמ"א בתניא ואגה"ק ר"ס כא. ובהענין דהזמן¹⁵⁵ אבידה שאינה חוזרת¹⁵⁶.

פזור הנפש, פזור המחשבה

במענה על מכתבו .. בו מספר מצבו ובענין פזור הנפש שלו והעדר תוקף הדעת עי"ע להפסיק באמצע שיחה נאה כו' וכן בעניינים שונים שלו ומבקש עצה טובה וברכה עי"ז .. ובנוגע לענין פזור הנפש, הנה במשך שבועות אחדים יתרגל להתפלל מתוך הסידור, וכן בשעת הלימוד כשחושב בנגלה או בחסידות, יהי אצלו הספר או המאמר שאודותו חושב, וכשרק יתחיל להרגיש פזור המחשבה שלו, יביט בהאותיות שבספר, אשר אותיות מאירות לפזר את החשך והבלבול וכהפירוש עה"פ ובבואה לפני המלך אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה,

כן ילמוד בעי"פ התחלת פרק מ"א בתניא, ומזמן לזמן יחזור גי"כ בדבור את השורות, והנה ה' נצב עליו כו' אם עובדו כראוי¹⁵⁷.



... כותב אודות פזור המחשבות וכו'.

וילמוד בעל פה פרק מא' בתניא קדישא מהתחלת הפרק עד לעמוד ב' תיבת המלך ויחזור על זה עד שיהי בקי באותיותיו¹⁵⁸.

פחדים

במה שכותב שלפעמים מפחד הוא וגם נדמה לו שיש לו מיחוש הלב. ולדעתי שני העניינים הם עניינים של דמיון ובמילא עליו לבדוק התפילין שלו, המזוזות בדירתו או

(158) ממכתב כ"ח אלול תש"כ.

(159) ח"י ע' רפט.

(160) ח"י ע' שלא.

(161) ח"י ע' לד.

(154) ח"י ע' רפ.

(155) ראה ספר החיים לר' שמעון פראנקפורט (אמשטרדם, תס"ג — י,

א) "אדם דואג לאיבוד דמיו ואינו דואג לאיבוד ימיו .. ימיו אינם חוזרים".

(156) מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א.

(157) ח"ד ע' תלב.

תפילין

במענה על הודעתו אשר התחיל בהנחת תפילין ימים אלו ומתכוון להבר מצוה שלו ולומד את המאמר ד"ה איתא במדרש תהלים ע"מ לחזור אותו בהבר מצוה שלו.

הנה יה"ר מהשי"ת שיתבונן לעתים תכופות בהכוונה של מצות תפילין כמבואר בשו"ע ומבואר ג"כ בתניא פרק מ"א ליבטל וליכלל בחיי חכמתו ובינתו כו' דהיינו שלא להשתמש בחכמתו ובינתו שבנפשו בלתי לה' לבדו וכן ליבטל בחיי הדעת שבנפשו כו' שהן יראה ואהבה שבלבו כו' והעיקר שיקיים זה בפועל היינו להוסיף בהתמדה ובשקידה בלימוד התורה ושיהי' זה במסירה ונתינה מיט א צוגעטראגענקייט שאז יהי' זה ג"כ בהצלחה¹⁶².

✽

במענה על מכתבו, בו כותב שמתחיל להניח תפילין כיון שזהו שני חדשים לפני הבר מצוה שלו.

ומהנכון שילמוד, אם בעצמו או עם מי הוא, הכתוב בשולחן ערוך ומועתק בתניא ריש פרק מ"א בהתבוננות הקשורה עם מצות תפילין, עד שיוחקקו הדברים במוח זכרונו, שאז בודאי יפעלו פעולתם בהנוגע ללימוד התורה קיום המצות כדבעי והנהגה טובה בכלל. ומובן שבזה נכלל ג"כ השפעה על חבריו שגם הם יעשו כזה, וכיון שההנהגה האמורה מוסיפה בבריאות הנפש, ובודאי שעל ידי זה יתוסף גם בבריאות הגוף¹⁶³.

✽

להתחלת הנחת תפילין של בנם .. הנה יה"ר שיהי'

בשעה טובה ומוצלחת, ויקוים בו האמור בתוכן ענין התפילין כמבואר בשו"ע ובתניא ריש פרק מ"א, והוא הוא תכלית תורת החסידות חב"ד, והרי חב"ד הוא הענין הנ"ל, וכמבואר שם¹⁶⁴.

תפלה; כוונה בתפלה

מהי העצה לכוונה בתפלה.

ההתבוננות לפני התפלה עכ"פ איזה רגעים לפני מי הוא הולך להתפלל. ומהנכון שילמוד ג"כ בעל פה מהתחלת ריש פרק מ"א בתניא עד תיבת המלך (ע"ב), ולפני התפלה יחזור על זה בדבור או במחשבה בתוכן הדבר. וכן בימות החול קודם התפלה יפריש איזה פרוטות לצדקה¹⁶⁵.

תשובה

כותב אודות הרצון לעשות תשובה, ואיך להביא לפועל, והרי כמה ענינים ישנם שמבלבלים.

ויתבונן היטב הדק היטב במ"ש רבנו הזקן [בעל התניא – פוסק בנסתר דתורה – והשו"ע – פוסק בנגלה דתורה] – בספרו תניא קדישא ריש פרק מא, ומה טוב שילמוד בעל פה מהתחלת הפרק עד לעמוד שני, תיבת המלך, וידוע דרז"ל הלואי שיהי' מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם (שם בתניא דף נ"ז ע"א)¹⁶⁶.

שונוות

מענה לאי שכתב שעצרו אותו למשך כמה שעות וניצל את הזמן ללימוד שיעור חת"ת, פמ"א תניא ואמירת תהלים:

"וגדול הענין במאד (ראה התמים ח"ז ע' סז). ולא תדע עוד כלל מנסיונות כאלה, כ"א בטוב הנרוניגי".

165 ח"ז ע' קיא.
166 ח"כ ע' ג ואילך.

162 ח"ח ע' קצה.
163 ח"ד ע' תקלג.
164 ח"א ע' קנג.

פריהער ווי אהבה , און יראה איז דער עיקר פון עבודה .

און יעצט וועלען מיר לערנען אינווייניג אנפאנג פרק מ"א . אויף דף נ"ו עמוד א'.

ברם צריך להיות לזכרון חמיד , נאר עס דארף זיין צום געדענקען שטענדיג ,

ראשית העבודה , דער אנפאנג פון עבודה [וואס עס איז דער אנפאנג און אריינפיר צו

דעם ענין פון עבודת השם] ועיקרה ושרשה , און איר עיקר און שורש , [וואס עס איז דער

עיקר און שרש פון עבודת השם] . והוא , און דאס איז, כי אף שהיראה היא שרש לסוד

מרע , אז כאטש יראה איז א שרש אויף סוד מרע [זיך אפצוהאלטען פון שלעכטען, נישט צו

טהאן קיין עבירה דורך עובר זיין אויף א לא תעשה -איז דאס דורך יראת השם, וואס די יראה

איז דער שרש אויף דעם] והאהבה לועשה טוב, און די אהבה -איז דער שורש -צו עשה טוב ,

[צו מקיים זיין מצוות עשה] . אעפ"כ לא די לעורר האהבה לבדה לועשה טוב , פונדעסט-

וועגען איז נישט גענוג צו ערוועקען די אהבה אליין צו עשה טוב [עס איז נישט גענוג

אז פאק מקיים זיין א מצוה זאל א איר ביי זיך ערוועקען בלויז דעם ענין פון אהבת השם

דאן יראת השם וועט בלייבען ביי איהם פארבהאלטען טיף אין הארץ און ער וועט עס נישט

ערוועקען עס זאל ¹¹⁵כי איהם אנטפלעקט ~~נאר~~ [ולפחות צריך לעורר תחלה ~~עס~~ , און פינדעסט-

טענס דארף ער ערוועקען פריהער [פאר דעם מקיים זיין מצוות] היראה הטבעית המסותרת

בלב כל ישראל , די נאטירליכע יראה וואס איז פארבארגען אין הארץ פון יעדער איד ,

שלא למרוד בממ"מ הקב"ה , נישט ווי דער צושפעניגען אין דעם מלך מלכי המלכים הקב"ה,

כנ"ל , ווי דערמאנט אויבען [אז ביי יעדער איד איז דא א נאטירליכע פארבארגענע יראה

אין זיין הארץ וואס די יראה באשטימט אין דעם אז ער האט מורא ווי דער צושפעניגען דעם

אויבערשטען וואס איז דער מלך מלכי המלכים , -זאל ער לכל הפחות די יראה ערוועקען ביי

זיך [שתהא בהתגלות לבו או מוחו עכ"פ , אז זי -די יראה- זאל זיין אין די

אנטפלעקונג פון זיין הארץ ^{אדער} ~~עס~~ זייף מוח עכ"פ , [דאס פיינט אז דארפען דארף באמת זיין

א איד זאל ביי זיך שאפען א יראה צום אויבערשטען דורך זיין התבוננות-אריינטראכטונג-

אין די גרויסקייט פון דעם אויבערשטען , נאר אויב דאס קען ער נישט אויספירען, איז

לכל הפחות דארף ער ערוועקען די נאטירליכע יראה וואס איז דא אין הארץ, וואס צו דעם

פאדערט זיך נישט קיין טיפע אריינטראכטונג אין גדלות השם ווי עס פאדערט זיך צו די

אנדערע מדריגה אין יראה , און אויך אין ערוועקען די יראה איז פראן צוויי אופנים

אין אופן אז ער ערוועקט די יראה אין זיין הארץ אז אין הארץ זאל ער פילען די יראה פאר דעם אויבערשטען , און א צווייטער אופן אז אויך דאס קען ער נישט אויספירען-ער זאל ערוועקען די יראה זי זאל זיין אנטפלעקט און פילבאר אין הארץ-, נאר בלויז אין זיין מוח און מחשבה ערוועקט ער די יראה אז אין מוח זאל ער וויסען און פילען די יראה פאר דעם אויבערשטען -איז דאס זאגט ער, או מוחו עכ"פ אדער אין מוח עכ"פ זאל די יראה זיין אנטפלעקט, דהיינו, וואס דאס מיינט [רוי אזוי ערוועקט מען ביי זיך די יראה] להתבונן במחשבתו עכ"פ, ער זאל זיך מחבונן זיין-אריינטראכטען-אין זיין מחשבה עכ"פ, [דארפן דארף זיין אז בכדי צו ערוועקען ביי זיך יראה השם זאל זיין א טיפע התבוננות מיט א העמקת הדעת, מיט די פארטיפונג פון זיין דעה, נאר אויב דאס קען ער נישט, זאל ער על כל פנים אין זיין מחשבה [אן העמקת הדעה] זיך אריינטראכטען] גדולת א"ס ב"ה ומלכותו, די גרויסקייט פון דעם אויבערשטען און זיין מלכות, אשר היא מלכות כל עולמים עליונים ותחתונים, וואס זי -זיין מלכות-איז די מלכות פון אלע עולמות סיי די עולמות העליונים און סיי די עולמות התחתונים [און וואס גרעסער די מלכות פון א מלך איז-אלץ מער מורא רופט דאס ארויס פאר דעם מלך] ואיהו ממלא כל עלמין, און ער איז ממלא, פילט אז-אלע עולמות [און באלעבט זיי מיט אן אינערלעכן היות וואס דער היות איז ^{אין ווי עם שטייט} פילבאר צו די נבראים און ~~ממלא~~ נבראים קענען האבען א השגה און פארשטאנד אין דעם ג-ט' ליכען היות, וסובב כל עלמין, און נעמט ארום אלע עולמות [און איז זיי מחי' מיט אזא סארט היות וואס איז נישט פילבאר אין די נבראים און די נבראים קענען קען ^{אין ווי עם שטייט} היות נישט האבען אין דעם היות] וכמ"ס, א"ח השמים ואת הארץ אני מלא, ~~אשר~~ דעם הימעל און די ערד בין און פול [זאגט דער אויבערשטער], ומניח העליונים ותחתונים, און ער-דער אויבערשטער- לאזט אוועק די עליונים [די נבראים פון די עולמות העליונים, און די נבראים פון די ~~עולמות העליונים~~ אונטערשטע עולמות] זיי אלע לאזט ער אוועק-דאס מיינט אז זיי זיצנען נישט די כוונה און דער חכלית פון דער גאנצער בריאה און אויף זיי איז דער אויבערשטער נישט מייחד זיין מלכות אז ער זאל זיך אנרופען ~~השם~~ זייער און מלך, נאר [ומיחד מלכותו על עמו ישראל בכלל, ער איז מייחד-איינציגט-זיין מלכות אויף זיין פאלק ישראל בכלל] וואס דער אויבערשטער ווערט אנגערופען מלך ישראל [ועליו בפרט, און אויף איהם בפרט], איז דער אויבערשטער מייחד זיין מלכות [כי חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם, ווייל אז מענטש איז דאן מחויב צו זאגען אז צוליעב מיר איז די וועלט באשאפען געווארען], דאס מיינט אז די

פרק מ"א ד.

פסוקים א' ב' ג' ד' ה' ו' ז' ח' ט' י' י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט י"י

גאנצע כוונה אין באשפען די וועלט/בכדי דער אויבעשטער זאל זיין א מלך-איז דאס צוליע
 מיר ער זאל זיין א מלך אויף מיר, (און דער אמת איז אזוי ווייל אלע אידען זיינען ~~עם~~
 דאך איין קומה שלימה-ווי איין קערפער, און אזוי ווי אין א קערפער זיינען דא
 פארשידענע אברים איז דאך יעדער אבר נוגע אין גאנצען קערפער, און ווען א מענטש
 איז ה"ו בעל מום אין א האנד אדער פוס איז דער גאנצער מענטש א בעל מום אויך דער
 קאפף איז א בעל מום, אזוי אז דער אויבעשטער איז מייחד זיין מלכות אויף דעם עם
 ישראל-איז אויב עם פעלט אין מלכות אויף איין איד ~~אם~~ פעלט עם דאך אין די מלכות
 פון די גאנצע קומה פון דעם כלל ישראל, (און דער ענין אז דער אויבעשטער איז מייחד
 זיין מלכות אויף איהם בפרט, דאס שאפט ~~אין~~ מער אחריות פון דעם יחיד און מאנט ארום
 מער דעם ענין פון ~~אמת~~ קבלת עול מלכות שמים מצד איהם) וחוא גם הוא, און ער אויך
 ער [פון זיין זייט] מקבל עליו מלכותו, איז מקבל אויף זיך זיין מלכות, להיות
 מלך עליו, אז ער זאל זיין א מלך אויף איהם [אז דער אויבעשטער זאל זיין א מלך
 אויף איהם] ולעבדו ולעשות רצונו, און צו דינען איהם און צו טהאן זיין ווילען
 בכל מיני עבודת עבד, מיט אלע מינים פון עבודה וואס אן עבד טוט [אי] דעם ענין
 זאל ער זיך אריין טראכטען אין זיין מוח בכדי אויף זיך מקבל צו זיין עול מלכות שמים
~~פסוקים א' ב' ג' ד' ה' ו' ז' ח' ט' י' י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט י"י~~
 מלכות שמים און צו זיין גרייט צו טהאן דעם אויבערשטענס רצון ווי אן עבד טוט דעם
 רצון פון זיין אדון, און יעצט גייט ער זאגען א התבוננות וואס מ'דארף זיך אריין
 טראכטען פארעם ענין פון עבודה השם ~~אמת~~ בכדי טהאן דעם ענין מיט יראת השם, און
 דאס איז וואס ער זאגט ווייטער און ער זאל זיך אריין טראכטען אז: [אמת] ~~אמת~~
 והנה ה' ניצב עליו, דער אויבעשטער שטייט איבער איהם, ומלא כל הארץ
 כבודו, און עם איז דאך פול די גאנצע ערה זיין כבוד, [אמת] ומביט, און ~~אמת~~
 קוקט ער מיט א חשבה מיט א קוקן פון אינטערעסירונג, עליו, אויף איהם, [אז עם
 איז נישט נאר וואס דער אויבעשטער איז אומעטום פראן און דעם אמת נאר אויף איהם
 ספעציעל קוקט דער אויבעשטער מיט ~~אמת~~ אינטערעסירונג [ובוהן כליות ולב, און ער
 פרואווט אויס די נידען און הארץ] דאס מיינט דעם געדאנק און הארץ [אם ענברו
 כבאוי, צו ער דינט איהם ווי עם דארף צו זיין * ועל כן, און דעריבער, צריך לעבוד
 לפניו באימה וביראה, דארף ער דינען פאר דעם אויבערשטען און טהאן זיין עבודה מיט
 אן אימה און יראה, כעומד לפני המלך, ווי איינער וואס שטייט פאר דעם מלך,
 ויעמיד במחשבה זו, און ער זאל זיך פארטייפען אין די מחשבה, ויאריך בה, און זאל

[אמת] ~~אמת~~

אמת ~~אמת~~

(חוא ד' ד')

~~אמת~~ ~~אמת~~

2:3 אמת

אמת ~~אמת~~

אמת ~~אמת~~

פרק מ"א ה.

מאריך זיין אין איר [ער זאל זיך אין דעם אריינטראכטען א לאנגע צייט] ספי יכולת
השגת מוח ומחשבתו, אויף וויפיעל די מעגליכקייט פון די השגה פון זיין מוח און
מחשבה, וכפי הפנאי שלו, און לויט זיין צייט, [וויפיעל צייט ער איז ביכולת
אפצוגעבען אויף די התבוננות, [ווען פאל ער זיך אין דעם אריינטראכטען?]- לפני
עסק התורה או המצוה, פאר דעם לערנען תורה אדער מקיים זיין א מצוה, כמו לפני
לבישת טלית ותפלין, ווי [למשל] פאר דעם אנטהאן דעם טלית און תפלין, [דאס מיינט אז
פאר ~~ענין~~ ענין פון עבודה השם ווי לערנען תורה אדער מקיים זיין מצוה זאל ער
זיך אריין טראכטען די התבוננות-בכדי ער זאל טהאן זיין עבודת השם מיט יראת השם
וואס ער וועט זיך ערוועקען דורך די התבוננות, און יעצט גייט ער זאגען נאך אן
ענין פון התבוננות וואס איז צישט אן אלגעמיינע פאר דעם ענין פון עבודת השם בכלל -
וואס דאן דארף ער זיך אריין טראכטען אז דער אויבעסטער שטייט איבער איהם און קוקט
זיך צו מיט אן אינטערסירונג ווי אזוי זיין עבודה איד, נאר א פרטיות דיגע התבוננות
וואס ער דארף זיך אריין טראכטען פאר יעדער מצוה/לויט וואס די מצוה איז אז אין די
[און ווי דאס ווירקט אויף זיין נפש] מצוה איז דא א התגלות און א המשכה פון זיין ליכט יתברך אויף זיין נפש, אין דעם
און דעם אופן, ווי צום ביישפיעל דורך תפלין וואס עס פועלט אויף דעם קאפף און די
הארץ אן איבערגעבענקייט צום אויבערשטען, און דורך צצית קבלת עול מלכות שמים,
און אזוי אנדערע מצוות לויט זייער ענין. וואס דאס זאכטער ווייטער.

פרק מ"א.ו.

וגם יתבונן , און אויך זאל ער זיך אריין טראכטען , איך שאור א"ס ב"ה הסובב כל
עלמין וממלא כל עלמין , ווי אור אין סוף ב"ה , וואס נעמט ארום אלע עולמות און
פילט אן אלע עולמות , הוא רצון העליון , דאס איז דער רצון העליון [ווי דערמאנט
אין די פריהערדיגע פרקים אז דער רצון העליון איז דער מקור פון חיות פון אלע עולמות
וואס ער איז זיי מחי' אין אן אופן פון טובב כל עלמין און אין אן אופן פון ממלא כל
עלמין , איז דער רצון] הוא מלובש , ער איז אנגעטהאן , באותיות וחכמה התורה , אין
די אותיות און אין די חכמה פון תורה [אין די אותיות פון תורה וואס ער זאגט און אין
די חכמה פון תורה וואס ער פארשטייט-אין זיי איז אנגעטהאן דעם אויבערשטענס רצון דער
רצון העליון , וואס ווי דערמאנט אין פרק ד' איז דער רצון העליון אראפגעקומען אין
די אותיות פון תורה ווי זיי זיינען אנגעשריבען מיט סיבט אויף פארמעט , און אין די
חכמה פון תורה, וואס דאס וואס די חכמה פון תורה איז מחייב אז די זאך איז כשר אדער
פסול , דאס איז דער רצון העליון וואס אזוי וויל דער אויבערשטער אז די זאך זאל זיין

כשר אדער פסול , אין דאך דער רצון העליון אנגעטהאן אין די אותיות און חכמה פון תורה
וואס ער גייט לערנען [דאס הייזונג וואס אבן עזרא ציט - רצון דעם חכם]
, או בצצית וחפלין אלו , אדער אין די צצית און אינדי חפלין [וואס ער גייט אנטהאן]

[וואס אין די צצית און חפלין איז דאך אנגעטהאן דער רצון העליון, וואס דער
אויבערשטער וויל אז א איד זאל לערנען אנטהאן צצית און לייגען חפלין] ובקריאתו או
בלבישתו , און מיט זיין קול וואס ער לייגעט און לערנט שפ תורה , אדער מיט זיין
אנטהאן די צצית אדער חפלין , הוא ממשיך אורו ית' עליו , איז ער ממשיך זיין ליכט ית'
אויף זיך , דהיינו , וואס דאס מיינט , על חלק אלקה ממעל שבתוך גופו , אויף דעם

חלק אלקה ממעל וואס אין זיין גוף [אויף דעם נפש האלקית וואס באלעבט זיין גוף וואס
דער נפש] ליכלל וליבטל באורו ית' , צו ווערען נכלל - אריין גענומען -
און בטל - פארלירען זיך - אין זיין ליכט ית' [וואס דאס איז די וויקונג וואס עס

האט די תורה וואס ער לערנט און די צצית און חפלין וואס ער טוט אן - אויף זיין נפש
ה-אלקית בכלל , און בפרטיות אויף די כחות פון דעם נפש האלקית איז די וויקונג
פון די חפלין וואס ער לייגט - ווי ער וועט באלד זאגען אויף דעם מה און די הארץ]
ודרך פרט , און בפרטיות [איז די וויקונג אויף זיין נפש] בחפלין , דורך חפלין -

[דורך דעם לייגען חפלין פארלירען איז די וויקונג] ליבטל וליכלל בחי' חכמתו ובינתו
שבנפשו האלקית , עס זאל בטל און נכלל ווערען די חכמה און בינה פון זיין נפש האלקית

בבחי' חכמתו ובינתו של א"ס ב"ה , אין די חכמה און בינה פון אין סוף ברוך הוא ,
[וואס פ' - וויקונג און דעם חכם]

מחייב

מחייב

פרק מ"א. ז.

המלוכשות דרך פרק, וואס זיינען מלוכש אין א פרטיות דיגען אופן, בם קדש והי' כי יביאך, אין די פרטיות קדש און והי' כו

יביאך וואס זיינען דא אין תפלין-אין זיי איז מלוכש די חכמה און בינה פון אין סוף ברלך הוא קדש און חכמה און והי' כי יביאך און בינה, און די חכמה און בינה

פון דעם מענש וואס לייגט די תפלין-זיי ווערען נכלל און בטל אין די חכמה און בינה פון אין סוף ב"ה וואס אין די צוויי פרטיות דהיינו וואס דאס מיינט אין וואס דריקט זיך

אויס און זעט זיך אן דער ביטול און התכללות פון זיין חכמה און בינה? שלא להשתמש בחכמתו ובינתו שבנפשו בלתי לה לבדו, ער זאל זיך נישט באנוצען מיט די חכמה און

בינה פון זיין נפש נאר בלויז צום אויבערשטען אליין דאס מיינט ער זאל זיך באנוצען מיט זיין חכמה און בינה בלויז אויף צו פארשטיין תורה און גדולת השם וכן ליבטל

ולכלול בחי' הדעת שבנפשו, אס עס זאל בטל ווערען נכלל ווערען די בחי' פון דעם פון זיין נפש וואס דעם איז דער דריטער פון די מוחין הכולל חו"ג, וואס דעת-

איז כולל-ענטהאלט אין זיך-חסד און גבורה, שהן יראה ואהבה שבלבו, וואס דאס זיינען די יראה און אהבה וואס אין זיין הארץ וואס דעם איז זיי כולל דורך דעה ווערען

זיי געשאפען, ורייל דורך די פארטיפונג פון דעם דעם אין גדולת השם דורך דעם שאפט מען ביי זיך יראת השם און אהבת השם, זאל ער דעם כח הדעה פון זיין נפש

אריין נעמען בבחי' דעת העליון, אין די בחי' פון דעת העליון אין די בחי' פון דעת וואס למעלה הכולל חו"ג וואס-דער דעת העליון - איז אין זיך כולל און ענטהאלט חסד

און גבורה, במלוכש בם שמע והי' אס שמע, וואס ער דער פארשטייט דעת העליון-איז מלוכש אין די פרשה פון שמע און והי' אס שמע, והיינו כמ"ש בשו"ע לשענד המב והמות, משעבד צו זיין-איבערצוגעבען-די הארץ און דעם מוח צו דעם אויבערשטען, איז דאס

איז די ווירקונג וואס תפלין האט אויף דעם נפש האלקיח בכלל און אויף זיינע כחות פון שכל און מדות בפרט ובעטיפה צצית יכוין, און ביי דעם איינהילען זיך אין צצית

זאל ער מכוון זיין, כמ"ש בזהר להמשיך עליו מלכותו יח, ממשיך צו זיין אויף זיך זיין מלכות יח, אשר היא מלכות כל עולמים וכו', וואס זי-זיין מלכות-איז די מלכות פון אלע עולמות, לייקה עלינו ע"י מצוה זו, און צו מייחד זיין אויף אונז דורך די מצוה פון צצית, והוא כענין שום חשים עליך מלך, וואס דאס איז ווי דער ענין פון ממש

שום חשים עליך מלך זאלסט מאכען אויף זיך דעם אויבערשטען א מלך, ואזי, און

Handwritten notes and signatures at the bottom of the page, including a large signature on the right and several smaller notes on the left.

פרק מ"א. ט
וגו' / און איר זאלט דינען דעם אויבערשטען אייער ג-ט
אלקיסט / *און איר זאלט דינען דעם אויבערשטען אייער ג-ט*

ועבדתם דער לשון עבודה ווי די עבודה פון אן עבד וואס איז מצד יראה [שטייט דאך דער לשון
און איהם זאלט איר דינען , אויך דער לשון עבודה , וכמ"ש בזהר [פ' בהב] און ווי עט שם
שטייט אין זהר פ' בהר , כהאי חורא דיהבין עלי עול בקולמחא ~~שטייט אין זהר פ' בהר , כהאי חורא דיהבין עלי עול בקולמחא~~
כגין לאפקא מיני' טב לעלמא , בכדי ארויסצוברענגען פון איהם - דורך איהם - גוט'ס
פאר דער וועלט] וואס דורך דעם יאך וואס מען טוט איהם אן איידער מען אקערט מיט איהם
קומט ארויס פון זיין אקערען גוט'ס פאר דער וועלט] הכי נמי איצטריך לב"נ לקבל עלי'
עול מלכות שמים בקדמיא כו' , אזוי דארף א מענטש אויף זיך נעמען דעם עול פון מלכות
שמים צום ערשט [און נאך דעם טהאן אין עבודת השם] ואי האי לא אשתכח גבי' , און אויב
דאס געפינט זיך נישט ביי איהם] עט געפינט זיך נישט ביי איהם קיין קבלת עול מלכות
שמים] לא שרי' בי' קדושה כו' , רהט נישט ביי איהם קיין קדושה] ובר"מ שם דף קי"א
עמוד ב'] און אין רעי' מהימנא דארט דף קי"א עמוד ב' - זאגט ער , שכל אדם צ"ל בשתי
בחי' ומדריגות , אז יעדער מענטש דארף זיין אין צוויי בחינות און מדריגות , והן ,
און דאס זיינען [די צוויי בחי' און מדריגות זיינען] בחי' עבד ובחי' בן , די בחי'
פון עבד [וואס אן עבד איז זיין עבודה מצד יראה וואס ער האט מורא און זיין אדון ,
אזוי זאל דער מענטש זיין אין די בחי' פון עבד] ובחי' בן , און די בחי' פון
בן , [וואס א זון טוט פאר זיינע פאטער מצד אהבה , אזוי זאל דער מענטש זיין אין די
בחי' פון בן און דינען דעם אויבערשטען מיט אהבה] ואף דיש בן שהוא ק"כ עבד , און
כאטש עס איז דא א מדריגה פון בן וואס איז אויך אן עבד , הרי אי אפשר לבא למדריגה
זו , קען מען דאך אבער נישט צוקומען צו דער מדריגה כלי קדימת היראה עילאה , אן
די הקדמה פון יראה עילאה , כידוע ליודעים , ווי באוואוסט צו די וואס זיינען יודעים ,
קומט דאך אויס אז די מדריגה פון בן האט אויך געהאט די הקדמה פון יראה / עכ"פ קומט
אויס אז אפילו ווען אהבת השם האט דער מענטש נאר אויב ער האט נישט קיין יראה איז
דאס נישט קיין עבודה וואס די תורה רופט אן מיט דעם נאמען עבודה.

און איר זאלט דינען דעם אויבערשטען אייער ג-ט

[עכ"פ האט ער פריהער געזאגט אז אזוי ווי צו עבודת השם דארף זיין דער ענין פון יראה, דארף מען ביי זיך ערוועקען לכל הפחות א יראה אין זיין מוח און מחשבה אז אויב ער קען נישט שאפען ביי זיך א יראה אין הארץ ער זאל אין הארץ פילען א מורא פאר דעם אויבערשטען, זאל לכל הפחות אין זיין מוח און מחשבה זיין די יראה, אז אין מוח זאל ער פילען די יראה, און ער האט געזאגט ~~שם~~ אין וואס ער זאל זיך

אריינטראכטען בכדי צוצוקומען צו די יראה. און ווייטער גייט ער זאגען אז אפילו דער וואס קען ביי זיך נישט שאפען אפילו די יראה וואס זאל זיין פילבאר ~~שם~~ בלויז אין מוח, דאך וויבאלד ער טראכט זיך אריין אין דעם פריהערגעזאגטען און ~~שם~~ זיין

~~מחשבת~~ כוונה ביים לערנען חורה און מקיים זיין מצוות איז בכדי צו דינען דעם אויבערשטען דעם מלך, הייסט דאס אויך א ריכטיגע עבודה. און דאס איז וואס ער זאגט ווייטער] והנה אף מי שגם במוחו ומחשבתו אינו מרגיש שום יראה ובושה,

און אויך ~~שם~~ דער וואס אפילו אין זיין מוח און מחשבה פילט ער נישט קיין יראה און בושה, [די אריינטראכטונג אין דעם פריהערגעזאגטען ווי דער אויבערשטער איז מייחד

איינציגט-זיין מלכות אויף איהם און אז דער אויבערשטער שטייט איבער איהם און קוקט זיך צו צי ער דינט איהם ווי עס דארף צו זיין א.א.וו, דאס ווירקט נישט ביי איהם ער זאל דערפילען א יראה אפילו בלויז אין זיין מוח און מחשבה] מפני פחיתות ערך

נפשו ממקור חוצבה, צוליעב די נידעריקייט פון דעם ערך-און מדריגה-פון זיין נפש פון דעם מקור פון וואנען זי נעמט זיך, ממדריגות החתונות די"ס דעשי', פון די אונטערשטע מדריגות פון די עשר ספירות פון דעם עולם העשי', [וואס זיין נפש נעמט

זיך פון דעם נידעריגסטען עולם דער עולם העשי', און אין עולם העשי' גופא פון די קלענסטע מדריגות פון די צען ספירות פון דעם עולם, און דערפאר וואס זיין נפש איז פון א גאר נידעריגע מדריגה קען ער ביי זיך נישט אנטפלעקען קיין הרגש אלקי קיין

ג-ט' ליכען געפיל פון יראה] אעפ"כ פונדעסטוועגען, מאחר שמתכוין בעבודתו כדי לעבוד את המלך, וויבאלד ער אונט ציעלט זיך מיט זיין עבודה [די כוונה פון זיין מקיים זיין חורה און מצוות איז] בכדי צו דינען דעם מלך [דעם אויבערשטען וואס איז זיין מלך], הרי זו עבודה גמורה, איז דאס א געטונגע עבודה [אין זיין מקיים זיין חורה און מצוות אין אופן וואס ווערט באצייכענט מיט דעם נאמען עבודה, וואס עבודה

דורך אן עבד קומט מצד יראה] כי פיראה והעבודה נחשבות לשתי מצוות במנין חרי"ג, ~~עבודת~~ ~~גמורה~~ ~~נחשבות~~ ~~לשתי~~ ~~מצוות~~ ~~במנין~~ ~~חרי"ג~~

פרק מ"א י"א.

^{י"א - א' /}
ווייל יראה און עבודה [דינען דעם אויבערשטען] ווערען פאררעכענט פאר צוויי באזונדערע
מצוות אין דעם צאל פון די תרי"ג מצוות, [איז כאטש בפילו ער איז נישט מקיים די
מצוה פון יראה ווייל יראה דארף מען פילען אין הארץ אדער לכל הפחות אין מוח, דאך
צו זיין עבודה האט עס נישט נאר ~~עפס~~ עפס פון די מצוות פון עבודה פון
דינען דעם אויבערשטען מיט דעם וואס ער לערנט תורה און ⁵⁴ מקיים מצוות בכדי צו דינען
מיט דעם-דעם אויבערשטען וואס איז זיין מלך.]

[און יעצט גייט ער זאגען נאך מער, אז כאטש אפילו פילען די יראה פילט
ער נישט אפילו אין זיין מוח, אבער וויבאלד ער טראכט זיך אריין אין די ענינים
וואס דארפען ארויסרופען יראה, און אין זיין מחשבה טראכט ער די ענינים פון יראה
איז ער מיט דעם מקיים אויך די מצוה פון יראה. און דאס איז וואס ער זאגט ווייטער
ועוד שבאמת מקיים גם מצוה יראה, און נאכמער אז באמת איז ער מקיים אויך די מצוה
פון יראה] נישט נאר איז ער מקיים די מצוה פון עבודה נאר אויך די מצוה פון יראה
במה שממשיך היראה במחשבתו, מיט דעם וואס ער איז ממשיך די יראה אין זיין מחשבה,
[וואס אין זיין מחשבה טראכט ער די יראה] כי בשעה ורגע זו עכ"פ, ווייל עכ"פ
אין די שעה און אין די פפג מינוט, מורא שמים עליו עכ"פ כמורא בשר ודם, איז
די מורא פאר דעם אויבערשטען אויף איהם-עכ"פ ווי די מורא פאר א מענטש א ^{פשוט} ^{בשר ודם},
שאינו מלך, וואס איז נישט קיין מלך, המביט עליו, וואס קוקט אויף איהם, שנמנע
בעבורו מלעשות דבר שאינו הגון, וואס ער האלט זיך אפ צוליעב איהם פון צו טהאן א
נפשותם ~~פשוט~~ א זאך וואס איז נישט פאסיג אין זיינע אויגען [ווען א מענטש
וואלט אויף איהם קוקען איז כאטש דער מענטש איז נישט קיין מלך נאר א ^{שמועך} מענטש
פומדעסטוועגען וואלט ער זיך אפהאלטען פון צו טהאן א זאך וואס איז נישט פאסיג אין
די אויגען פון דעם מענטש אזוי האלט ער זיך יעצט אפ פון צו טהאן א זאך וואס איז
נישט פאסיג אין די אויגען פון דעם אויבערשטען] שזו נק' יראה, וואס דאס ווערט
אנגערופען יראה [אזא אופן יראה הייסט אויך יראה] כמו שאמר ר' יוחנן בן זכאי
לתלמידיו, ווי ר' יוחנן בן זכאי האט געזאגט צו זיינע תלמידים, יהי רצון שיהא
מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם, כו', הלואי זאל זיין אויף אייך די מורא פאר
דעם אויבערשטען ווי די מורא פאר א בשר ודם, [און ווען די תלמידים האבען איהם
געפרעגט צי דאס אלעס וואס ער זיינט דא האט ער געענטפערט] תדעו כשאדם עובר

תורת משה זכ"ל
מחבר

פרק מ"א. י"ב.

דלאו צפון בלאו דאז ווען א מענטש איז עובר אן עבירה זאגט ער [און זארגט זיך] אז א מענטש זאל איהם נישט זעהען, [וועט דאך אזא מורא סארט

פאר דעם אויבערשטען אייך אפהאלטען פון עבירות עכ"פ זעט מען דאך אז דאס ווערט אנגערופען יצאה אויב מצד איר האלט ער זיך אפ פון טהאן אן עבירה פונקט ווי ער וואלט זיך אפגעהאלטען פאר א מענטש א בשר ודם, ממילא קומט אויס אז ער/אויך מקיים די מצוה פון יראה מיט דעם וואס ער איז ממשיך אין זיין מחשבה די יראה דורך דעם אריינסטראכטען

סיך אין די אויבערמאנטע ענינים. [רק שיראה זו נקראה יראה תחאה, נאר וואס די יראה ווערט אנגערופען יראה תחאה] די אונטערשטע מדריגה אין יראה [ויראת חטא, און עס ווערט אנגערופען יראת חטא] נישט קיין יראת אלקים אדער יראת הוי' נאר יראת חטא, ער האט מורא צו טהאן אן עבירה, [שקודמת לחכמתו, וואס איז פריהער פאר זיין חכמה, און איז א הקדמה צו חכמה] וואס דאס מיינט דער קיום פון תורה און מצוות,

ווייל חכמה תשובה ומעשים טובים, דער חכמה איז תשובה און מעשים טובים דערפאר ווערען די מעשים טובים פון קיום התורה ומצוות אנגערופען חכמה, איז די יראה וואס מיר האבען יעצט געזאגט זי איז א הקדמה צו די חכמה-צו דעם מקיים זיין תורה און מצוות, ווייל אמאל זאגט מען ~~אז~~ אס אין חכמה אין יראה איז דאך ~~א~~ חכמה א הקדמה צו יראה, און אמאל זאגט מען אס אין יראה אין חכמה אויב עס נישטא קיין יראה איז נישטא קיין חכמה, איז דאך יראה א הקדמה צו חכמה? - נאר עס איז דא

צוויי מדריגות אין יראה-יראה תחאה, וואס זי איז א הקדמה צו מקיים זיין תורה און מצוות וואס אויף דעם זאגט מען אס אין יראה אין חכמה, און אויך דעם אנגערופען חכמה, און יראה עילאה, וואס זי קומט נאך דעם מקיים זיין תורה און מצוות וואס די תורה און מצוות ברענגען צו די יראה, און אויף דעם זאגט מען אס אין חכמה אין יראה [ויראה עילאה הוא ירא בושח, און יראה עילאה

איז א יראה פון בושח] א יראה וואס באשטייט פון בושח וואס ער שעמט זיך פאר די גדלות השם [דאית יראה ואית יראה וכו', ווייל עס איז דא צוויי מדריגות פון יראה, די יראה וואס ברענגט צו דעם קיום פון תורה און מצוות און די יראה וואס קומט דורך דעם מקיים זיין תורה און מצוות. [אבל בלי יראה כלל, אבער אינגאנצען אן יראה,

לא פרתה לעילא באהבה לבדה, איז די עבודה זיינע פון דעם מקיים זיין תורה און מצוות נישט עולה למעלה מיט בלויזע אהבה] בלויז מיט דעם וואס ער האט אהבת השם און מצד די אהבה איז ער מקיים די תורה און מצוות, דאס איז נישט מעלה די תורה און מצוות למעלה אין די ספירות פון די עולמות העליונים] כמו שהעוף אינו יכול

אין יראה וואס מיר האבען יעצט געזאגט זי איז א הקדמה צו די חכמה-צו דעם מקיים זיין תורה און מצוות, ווייל אמאל זאגט מען אז אין חכמה אין יראה איז דאך חכמה א הקדמה צו יראה, און אמאל זאגט מען אס אין יראה אין חכמה אויב עס נישטא קיין יראה איז נישטא קיין חכמה, איז דאך יראה א הקדמה צו חכמה? - נאר עס איז דא צוויי מדריגות אין יראה-יראה תחאה, וואס זי איז א הקדמה צו מקיים זיין תורה און מצוות וואס אויף דעם זאגט מען אס אין יראה אין חכמה, און אויך דעם אנגערופען חכמה, און יראה עילאה, וואס זי קומט נאך דעם מקיים זיין תורה און מצוות וואס די תורה און מצוות ברענגען צו די יראה, און אויף דעם זאגט מען אס אין חכמה אין יראה [ויראה עילאה הוא ירא בושח, און יראה עילאה איז א יראה פון בושח] א יראה וואס באשטייט פון בושח וואס ער שעמט זיך פאר די גדלות השם [דאית יראה ואית יראה וכו', ווייל עס איז דא צוויי מדריגות פון יראה, די יראה וואס ברענגט צו דעם קיום פון תורה און מצוות און די יראה וואס קומט דורך דעם מקיים זיין תורה און מצוות. [אבל בלי יראה כלל, אבער אינגאנצען אן יראה, לא פרתה לעילא באהבה לבדה, איז די עבודה זיינע פון דעם מקיים זיין תורה און מצוות נישט עולה למעלה מיט בלויזע אהבה] בלויז מיט דעם וואס ער האט אהבת השם און מצד די אהבה איז ער מקיים די תורה און מצוות, דאס איז נישט מעלה די תורה און מצוות למעלה אין די ספירות פון די עולמות העליונים] כמו שהעוף אינו יכול

פרק מ"א . י"ג.

לפארום בכנף אחד , פונקט ווי אן עוף קען נישט פליהען מיט איין פליגעל, דדהילו
ורחימו הן חריץ גדפין , ווייל יראה און אהבה זיינען צוויי פליגעל [כמ"ש בחיקונים]
ווי ער זאגט אין חיקוני זהר [וואס זיי זיינען מעלה פון תורה און מצוות וואס ווערן
געטאהן מיט די יראה און אהבה אין די ספירות פון די עולמות העליונים ווי ער האט
עס ערקלערט אין די פריהערדיגע פרקים, איז ווען ער טוט די מצוות כלויז מצד אהבת
השם און עס פעלט די ערוועקונג פון יראה, מיינט דאס אז עס איז נאר דא איינער פון
די גדפין איינער פון די פליגעל, קענען דערפאר די תורה און מצוות נישט עולה זיין]
וכן היראה לבדה היא כנף אחד, און אזוי אויך יראה אליין [אן אהבה] איז
אין כנף-אין פליגעל, ולא פרחו בה לעילא, און די עבודה איז נישט עולה מיט עצמ
איר-מיט די יראה-למעלה, אף שנק' עבודה עבד, כאטש עס ווערט אנגערופען עבודה
עבד, אן עבודה פון אן עבד, [ווייל עס ווערט געטאהן מיט יראה ווי אן עבד טוט פאר
זיין האר, דאך איז עס נישט מער ווי איין פליגעל, און די עבודה פון די תורה און
מצוות קענען מיט איין כנף נישט עולה זיין למעלה] וצריך להיות ג"כ בחי' בן, און
עס דארף אויך זיין די בחי' פון בן, [די בחי' פון אהבה וואס ווערט אנגערופען די
בחי' פון בן, ווייל א זון טוט פאר זיין פאטער מצד אהבה], לעורר האהבה הטבעית
עכ"פ, צו ערוועקען ביי זיך די אהבה הטבעית-די נאטירליכע אהבה-לכל הפחות [וואס איז
דא ביי ידער איד צום אויבערשטען] המסותרת בלבו, ונאָט זי-די אהבה הטבעית-איז
פארבארגען אין זיין הארץ, [זאל ער זי ערוועקען] שתהא כהחגלות מוחו עכ"פ, זי
זאל זיין אין די אנטפלעקונג פון זיין מוח עכ"פ [אויב ער קען נישט אנטפלעקען די
אהבה אין זיין הארץ ער זאל זי פילען אין הארץ, זאל ער זי על כל פנים אנטפלעקען
אין זיין מוח] לזכור אהבתו לה' אחד במחשבתו, צו געדענקען זיין אהבה צו השם אחד
אין זיין שפם מחשבה, וברצונו, און אין זיין ווילען, לדבקה בו ית' צו ווערען
באהאפטען אין איהם ית' [דער זכרון פון זיין אהבה המסותרת זאל ביי איהם ווירקען
א רצון צו וועלן זיין באהאפטען מיט דעם אויבערשטען] וזאת ההי' כוונתו, און דאס
זאל זיין זיין כוונה, בעסק התורה אפ"ה או המצוה הזו, אין זיין לערנען תורה
וואס ער גייט יעצט לערנען אדער אין דעם מקיים זיין די מצוה וואס ער גייט לער
יעצט טהאן [זאל זיין כוונה זיין אין דעם] לדבקה בו נפשו האלקית והחיונית ולבושיהן
צו באהעפטען אין דעם אויבערשטען זיין נפש האלקית און זיין נפש החיונית און זייערע
לבושים, כנ"ל, ווי דערמאנט אויבען וואס די תורה און די מצוה ווירקען אין דעם נפש

וצריך להיות ג"כ בחי' בן, און עס דארף אויך זיין די בחי' פון בן, [די בחי' פון אהבה וואס ווערט אנגערופען די בחי' פון בן, ווייל א זון טוט פאר זיין פאטער מצד אהבה], לעורר האהבה הטבעית עכ"פ, צו ערוועקען ביי זיך די אהבה הטבעית-די נאטירליכע אהבה-לכל הפחות [וואס איז דא ביי ידער איד צום אויבערשטען] המסותרת בלבו, ונאָט זי-די אהבה הטבעית-איז פארבארגען אין זיין הארץ, [זאל ער זי ערוועקען] שתהא כהחגלות מוחו עכ"פ, זי זאל זיין אין די אנטפלעקונג פון זיין מוח עכ"פ [אויב ער קען נישט אנטפלעקען די אהבה אין זיין הארץ ער זאל זי פילען אין הארץ, זאל ער זי על כל פנים אנטפלעקען אין זיין מוח] לזכור אהבתו לה' אחד במחשבתו, צו געדענקען זיין אהבה צו השם אחד אין זיין שפם מחשבה, וברצונו, און אין זיין ווילען, לדבקה בו ית' צו ווערען באהאפטען אין איהם ית' [דער זכרון פון זיין אהבה המסותרת זאל ביי איהם ווירקען א רצון צו וועלן זיין באהאפטען מיט דעם אויבערשטען] וזאת ההי' כוונתו, און דאס זאל זיין זיין כוונה, בעסק התורה אפ"ה או המצוה הזו, אין זיין לערנען תורה וואס ער גייט יעצט לערנען אדער אין דעם מקיים זיין די מצוה וואס ער גייט לער יעצט טהאן [זאל זיין כוונה זיין אין דעם] לדבקה בו נפשו האלקית והחיונית ולבושיהן צו באהעפטען אין דעם אויבערשטען זיין נפש האלקית און זיין נפש החיונית און זייערע לבושים, כנ"ל, ווי דערמאנט אויבען וואס די תורה און די מצוה ווירקען אין דעם נפש

וצריך להיות ג"כ בחי' בן, און עס דארף אויך זיין די בחי' פון בן, [די בחי' פון אהבה וואס ווערט אנגערופען די בחי' פון בן, ווייל א זון טוט פאר זיין פאטער מצד אהבה], לעורר האהבה הטבעית עכ"פ, צו ערוועקען ביי זיך די אהבה הטבעית-די נאטירליכע אהבה-לכל הפחות [וואס איז דא ביי ידער איד צום אויבערשטען] המסותרת בלבו, ונאָט זי-די אהבה הטבעית-איז פארבארגען אין זיין הארץ, [זאל ער זי ערוועקען] שתהא כהחגלות מוחו עכ"פ, זי זאל זיין אין די אנטפלעקונג פון זיין מוח עכ"פ [אויב ער קען נישט אנטפלעקען די אהבה אין זיין הארץ ער זאל זי פילען אין הארץ, זאל ער זי על כל פנים אנטפלעקען אין זיין מוח] לזכור אהבתו לה' אחד במחשבתו, צו געדענקען זיין אהבה צו השם אחד אין זיין שפם מחשבה, וברצונו, און אין זיין ווילען, לדבקה בו ית' צו ווערען באהאפטען אין איהם ית' [דער זכרון פון זיין אהבה המסותרת זאל ביי איהם ווירקען א רצון צו וועלן זיין באהאפטען מיט דעם אויבערשטען] וזאת ההי' כוונתו, און דאס זאל זיין זיין כוונה, בעסק התורה אפ"ה או המצוה הזו, אין זיין לערנען תורה וואס ער גייט יעצט לערנען אדער אין דעם מקיים זיין די מצוה וואס ער גייט לער יעצט טהאן [זאל זיין כוונה זיין אין דעם] לדבקה בו נפשו האלקית והחיונית ולבושיהן צו באהעפטען אין דעם אויבערשטען זיין נפש האלקית און זיין נפש החיונית און זייערע לבושים, כנ"ל, ווי דערמאנט אויבען וואס די תורה און די מצוה ווירקען אין דעם נפש

פרק מ"א. י"ד.

האלקיה און וואס זיי ווירקען אין דעם נפש החיונייה און אין זייערע לבושים
[קומט אויס אז אין די עבודה פון א איד דארף זיין ביידע בחי' די בחי' פון עבד

וואס ער דינט דעם אויבערשטען מצד יראה ווי אן עבד זיין אדון, און די בחי' פון

בן וואס ער טוט פאר זיין פאטער מצד אהבה, אזוי זאל ער טהאן מיט אהבת השם, און די
כוונה ביים מקיים זיין תורה און מצוות זאל זיין בכדי צאל ווערען בהאפטען מיט דעם

אויבערשטען. און יעצט גייט ער דאגען אזוי ווי א איד מיט זיין עבודה דארף זיך
אריין נעמען אין כלל ישראל דארף ער ציעלען מיט זיין עבודה נישט נאר אז זיין נפש

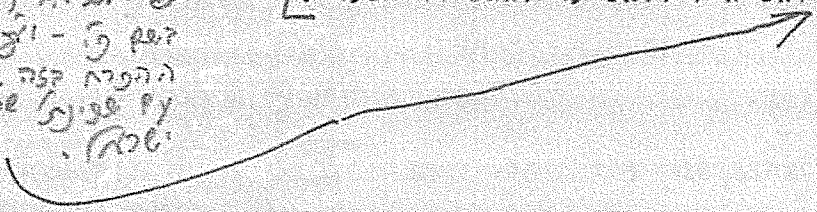
זאל ווערען בהאפטען מיט דעם אויבערשטען נאר אויך דער מקור פון זיין נפש און דער
מקור פון נפשוה פון אלע אידען, וואס דורך דעם וועלט פונקט יחוד פון קודשא

ברוך הוא ושכינתי, ויייל קודשא בריך הוא איז דער מקור פון תורה און מצוות
און שכינה איז דער מקור פון נפשוה פון אידען, און דאס איז דער פירוש פון דעם

נוסח לשם יחוד וואס מען זאגט פאר מקיים זיין מצווה אז עס זאל זיין דער יחוד פון
קודשא בריך הוא ושכינתי און דאס זאל זיין בשם כל ישראל, עס זאל נמשך ווערען

שם - וביאלו (יחוד האלוה) הוא
דעם פ' - וי' ה' ה' און
ההפכה קנה, כיון ש' ה' הוא
ע' פני' שיהא צומקני
י'לתי.

אין כל ישראל. און דאס איז וואס ער זאגט זויטער. [אין כל ישראל?]



פרק מ"א. ט"ו. פתח

זיידען

אך אמנם אמרו רז"ל אל יוביא אדם עצמו מפני הכלל , נאר רז"ל זאגען דאך אז ~~שפענדג~~
 זאל א מענטש זיך נישט ארויסנעמען פון דעם כלל [דערפאר איז נישט גענוג ער זאל מכוון
 זיין מיט זיין לערנען תורה אדער טהאן מצוה ~~צום~~ צו באהעפטען זיין נפש מיט דעם
 אויבערשטען , נאר [לכן יתכוין ליחד ולדבקה בו ית' , דערפאר זאל ער מכוין זיין
 צו פאראיינציגען און צו באהעפטען , מקור בפשו האלקית , דעם מקור פון זיין נפש
 האלקית , ומקור נפשות כל ישראל , און דעם מקור פון נפשות פון אלע אידען , שהוא ,
 וואס ער , [דער מקור פון זיין נפש האלקית און מקור פון נפשות פון אלע אידען איז
~~זיך~~ , רוח פיו ית' , דער רוח פון זיין מויל ית' , הנק' בשם שכינה , וואס דער רוח
 פיו ית' ווערט אנגערופען מיט דעם נאמען שכינה , על שם ששוכנה ומחלבת חוץ כל עלמין ,
 ווייל זי רוהט און איז זיך מחלבת אין אלע עולמות , להחיותן ולקיימם , זיי צו
 באלעבען און צו מאכען זיי עקזיסטירען , והיא היא , און זי איז דאך טאקע די ,
 המשפיע בו כח הדבור הזה שמדבר בדברי תורה , וואס איז משפיע אין איהם] אין דעם
 מענטש וואס לערנט תורה אדער איז מקיים א מצוה וועגען וועמען מיר ריידען אז ער דארף
 טאט מכוון זיין , איז זי משפיע אין איהם דעם כח פון ריידען וואס רעדט ~~אפ~~ חורה ,
 או כח המעשה הזה לעשות מצוה זו , אדער דעם כח המעשה צו טהאן די מצוה , [וואס ער
 טוט איצט , זאל ער דעם מקור פון דעם כח הדבור אדער כח המעשה וואס ער איז אויך דער
 מקור פון זיין נפש האלקית און פון די נפשות פון אלע אידען - פאראיינציגען און
 באהעפטען מיט אור אין סוף דורך דעם לערנען די תורה אדער דורך דעם מקיים זיין
 די מצוה , נאר ווי אזוי האט דאס בכח די חורה וואס ער לערנט אסאך אדער די מצוה
 וואס ער טוט צו באהעפטען דעם מקור פון דעם כח וואס טוט עס - ~~משפיע אויבערשטע~~
 אור אין סוף ב"ה ? זאגט ער [ויחוד זה הוא אין דער יחוד איז] דער יחוד פון
 דעם מקור פון נפשות ישראל מיט אור אין סוף איז] ע"י המשכת אור א"ס ב"ה למטה ,
 דורך דעם ממשיך זיין אור אין סוף ב"ה למטה [אויף דער וועלט] ע"י עסק התורה
 והמצוה דורך דעם עוסק זיין אין תורה ~~און~~ און אין די מצוות , שהוא מלוכש בהן ,
 וואס ער - אור אין סוף ב"ה - איז מלוכש אין זיי , אין די תורה ~~און~~ און אין די מצוות ,
 ויתכוין , און ער זאל זיך מתכוון זיין , להמשיך אורו ית' , ממשיך צו זיין זיין
 ליכט ית' , על מקור בפשו ונפשות כל ישראל , אויף דעם מקור פון זיין נפש און פון
 אלע נפשות פון אידען , לייחדן , זיי צו פאראיינציגען , [צו פאראיינציגען דעם מקור

פרק מ"א. ט"ז.

פון זיין נפש און דעם מקור פון די נפשות פון אלע אידען מיט זיין ליכט ית' , [וכמ"ש באריכות

לקמן פי' יחוד זה באריכות , און ווי עס שטייט ווייטער/ דער אפטייטש פון דעם יחוד

ע"ש , וזהו פי' לשם יחוד קוב"ה ושכינתי' בשם כל ישראל , און דאס איז ^מפירוש פון

[דעם וואס מ'זאגט פאר דעם מקיים זיין מצוות] לשם יחוד קוב"ה ושכינתי' און מען פירט

אויס בשם כל ישראל , אז דורך דעם קיום פון מצוות זאל זיין דער יחוד פון קודשא בריך

הוא דער מקור פון תורה און מצוות מיט די שכינה

~~הוא דער מקור פון תורה~~ , און דאס-אין נאמען פון כל ישראל, ווייל ווי געזאגט אז שכינה איז

דער מקור פון כל ישראל פון אלע אידישע נפשות .

פרק מ"א. י"ז.

[און יעצט וועלען מיר לערנען די הגהה : אין די הגהה בייט ער זאגען אז אויסער וואס דער לערנען תורה און דאס מקיים זיין א מצוה ווירקט דעם יחוד און פאראיינציקונג פון זיין נפש און ~~פון~~ פון דעם מקור פון אלע נפשות פון אידען מיט אור אין סוף ב"ה, וואס דאס איז ווי ער האט בעזאגט דער יחוד פון קודשא בריך הוא ושכינתו, אויסער דעם ווערט אויך דורך דעם א המתקת הדינים, אז די גבורות ווערען איבערגעקערט צו חסדים עס זאל זיין בלויז חסד און נאך אזא חסד וואס ווערט ווען גבורה ווערט איבערגעקערט צו חסד, וואס דאס איז דורך דעם וואס די מדות למעלה ווערט אין זיי א יחוד, אז חסד און גבורה וואס זיינען פארקערט איינע פון די צווייטע זאלען ווערען איין זאך, וואס דאס איז ווייל עס ווערט נמשך אויף זיי אן אור וואס איז פיעל העכער פון ביידע מדות, (וואס לגבי דעם אור זיינען זיי ביידע בטל, ממילא פארלירט זיך זייער נעגאטיוויטעט וואס איין מדה איז קעגען די צווייטע, און וועלכעס איז דאס דער אור וואס ווירקט דאס אין זיי, -?)

וואס דאס איז דער רצון העליון וואס ווערט נמשך דורך דעם מקיים זיין תורה און מצוות וואס תורה און מצוות זיינען דאך זיין ווילען ית' וואס איז פיעל העכער פון די מדות חסד און גבורה, און ווען דער רצון העליון ווערט נמשך און אנטפלעקט דורך דעם לערנען תורה און מקיים זיין מצוות, דאך ווערען די מדות פאראיינציגט און גבורה ווערט איבערגעקערט צו חסד, ווייל דער רצון העליון איז דער מקור פון ~~אל~~ חסדים און דאס זאגט ער אינווייניג אין דער הגהה: [וגם על ידי זה, און אויך דורך דעם, ~~א~~ דורך דעם מקיים זיין תורה און מצוות] יתחקו ג"כ הגבורות בחסדים, וועלען אויך ממילא נמשך ווערען די גבורות אין חסדים, בהתכללות המדות ויחודם, דורך די התכללות פון די מדות און זייער יחוד [וואס די מדות למעלה ווערען פאראיינציגט און נכלל איינע אין די צווייטע] על ידי גילוי רצון העליון ב"ה, דורך די אנטפלעקונג פון דעם רצון העליון ברוך הוא, המחבלה למעלה באחצרותא דלחא, וואס ווערט נתגלה למעלה דורך די החצרות פון למטה, הוא גילוי למטה בעטם התורה והמצוה, וואס דאס איז זיין אנטפלעקונג למטה אין דעם עוסק זיין אין תורה און אין די מצוה [וואס אין דעם איז דא די התגלות פון דעם רצון העליון, ווייל] שהן רצונו ית', זיי די תורה און מצוה זיינען דאך זיין רצון ית', [איז אזוי ווי בשעת א איד למטה איז זיך עוסק אין תורה און אין מקיים ~~א~~ א מצוה איז ער ממשיך און מגלה למטה דעם רצון העליון דורך דעם למעלה אין מדות העליונות אויך נתגלה דער רצון העליון, און ער ווירקט די התכללות און דעם יחוד

פרק מ"א. י"ח .

אין די מדות אז די גבורות זאלען ווערען נמתק צו חסדים [וכמ"ש באדרא רבא ובמשנת חסידים מסכת א"א פ"ד , און ווי ער זאגט אין אדרא רבא און אין משנת חסידים , שתרי"ג מצות החורה נמשכות מחירותא דא"א , ופעקע-פעקע אז די תרי"ג מצוות פון תורה ווערען נמשך פון די בחי' הלבן פון אריך אנפין שהוא רצון העליון , וואס דאס איז דער רצון העליון . מקור של החסדים , דער מקור פון חסדים , [דאס איז אין לשון פון קבלה , אבער דער תוכן פון דעם ענין איז שפ ווי געזאגט אז דורך דעם פקפפפפפ לערנען תורה און מקיים זיין מצוות ווערט נמשך חסד און גוט'ס אין וועלט]

און יעצט וועלען מיר לערנען ווייטער אין פנים פון הניא .

[עכ"פ האט ער דאך פריהער געזאגט אז בשעת א איד לערנט תורה אדער איז מקיים א מצוה איז

נישט גענוג ער זאל מכוון זיין בלויז צוליעב באהעפטען דורך דעם זיין נפש מיט דעם אויבערשטען , נאר ער דארף אויך מכוון זיין צו באהעפטען און פאריאיינציגען דורך דעם דעם מקור פון די נפשות פון אלע אידען-מיט אור אין סוף ב"ה , אבער דער ענין פון וועלן באהעפטען זיין אייגענעם נפש מיט דעם אויבערשטען - דאס דיקטירט די אהבה וואס איז דא ביי יעדע אי' צום אויבערשטען , וואס מצד דער אהבה וויל ער זיין באהאפטען מיט דעם אויבערשטען , ממילא איז די כוונה מיט אן אמת , אבער צו וועלן אז דורך זיין חורה און מצוות זאל זיין דער יחוד פון דעם מקור פון אלע נפשות פון אידען מיט אור אין סוף

- דער יחוד פון קודשא בריך הוא ושכינתו - צו דעם דארף מען דאך שוין האבען גאר א באזונדערע אהבה צום אויבערשטען צו וועלן בלויז אנטהאן א נחת רוח דעם אויבערשטען , ממילא איז דאך רעכט אז דאס איז ביי איהם נישט מיט קיין אמת , און פון אן ענין וואס איז נישט מיט אן אמת דארף מען זיך דאך היטען אין עבודת השם , איז ווי אזוי זאגט מען עט אז יעדער איד דארף מכוון זיין צו דעם ? - דערויף גייט ער זאגען אז אויך דאס וויל פפפפ יעדער איד אביסעל באמת אפילו ווען דאס איז נישט מיט דעם אמתן אמת , אבער פפפ אביסעל באמת איז דאס - נאס יעדער איד וויל טהאן דאס וואס איז דעם אויבערשטענס רצון , און דער ענין אז עס זאל זיין דער יחוד פון קודשא בריך ושכינתו דאס איז דאך דער אמת'ר רצון פון דעם אויבערשטען , דערפאר זאל ער זיך נישט אפהאלטען פון דאס מכוון צו זיין , ווייל דאס איז נישט קיין גענארטע זאך נאר מצד הנשמה איז דאס אויך מיט אן אמת . און דאס איז וואס ער זאגט ווייטער]

ואף שלהיות כוונה דו אמיתית בלבו , און כאטש אז די כוונה זאל זיין אן אמת'ע

אין זיין הארץ, שיהי' לבו חפץ באמת יחוד העליון הזה, אז זיין הארץ זאל וועלן מיט
אן אמת דעם הויכען יחוד [דעם יחוד פון דעם מקור פון אלע נפשות פון אידען מיט אור (א)
אין סוף ב"ה] צריך להיות בלבו אהבה רבה לה' לבדו, דארף זיין אין זיין הארץ אן
אהבה רבה צו דעם אויבערשטען אליין [ווייל יעדער אהבה איז דאר חוזרת אל האוהב,
קערט זיך צוריק צו דעם וואס האט לייעב, דאס מיינט אז ער האט לייעב יענע זאך ווייל
יענע זאך איז גוט פאר איהם, מיינט דאך דאס ווייל ער האט זיך לייעב און דערפאר ווייל
ער און האט לייעב יענע זאך ווייל זי איז גוט פאר איהם, אזוי איז אפילו די אהבה וואס
א איד האט צו וועלן זיין באהאפטען מיט דעם אויבערשטען און דערפאר טוט ער די מצוה
בכדי דורך דעם צו ווערען באהאפטען, איז דאך דאס אויך ווייל ער וויל זיין גוט דעם
גוט פון זיין נפש, אבער צו וועלן אז דער מקור פון נפשות פון אלע אידען זאל זיין
באהאפטען מיט דעם אויבערשטען, דאס איז דאך שוין נישט וואס פאר איהם איז גוט וואס
אויף דעם זאל גענוג זיין אזא אהבה וואס איז נישט בלויז צום אויבערשטען נאר אויך צו
זיך, נאר צו דעם פאדערט זיך אן אהבה בלויז צום אויבערשטען, ווי ער זאגט ווייטער
לעשות נחה רוח לפניו לבד בלויז צו טהאן נחה רוח פאר איהם ית', ולא לרווח נפשו
הצמאה לה', און נישט צו זעטיגען זיין נפש וואס איז דורשטיג צום אויבערשטען, אלא
כברא דאשחדל בחר אבוי ואמי', נאר ווי א זוהן וואס ציט זיך נאך זיין פאטער און
מוטער, דרחים לון יתיר מגרמי' ונפשי' כו', וואס ער האט זיי לייעב מער ווי זיין
גוף און זיין נפש און אזוי ווייטער [כמ"ש לעיל בשם רעי' מהימנא], ווי דערמאנט
אויבען אין פרק י' אין נאמען פון רעי' מהימנא, [אז אזוי איז געווען די אהבה פון
משה רבינו גאט האט געזאגט נאם אין מחנה נא מספרך, אז ער האט זיך מוסר נפש געווען
צוליעב דעם יחוד פון קודשא בריך הוא ושכינתו', ופי' א זוהן איז זיך מוסר נפש
צוליעב זיין פאטער און מוטער, איז ווי זאגט מען עס יעדער איד ער זאל מכוון
זיין מיט זיין לערנען תורה און מקיים זיין מצוות אזא כוונה וואס צו וועלן דאס מיט
אן אמת פאדערט זיך א גאר גרויסע מדריגה פון אהבה? -] מ"מ, פונדעסטוועגען, יש
לכל אדם להרגיל עצמו בכוונה זו, דארף יעדער מענטש זיך איינגעוואוינען אין די כוונה,
כי אף שאינה באמת לאמיתו לגמרי בלבו, ווייל כאטש זי איז נישט מיט דעם אמת'ן אמת
אינגאנצען אין זיין הארץ, שיחפוף בזה בכל לבו, אז ער וועלן אין דעם מיט זיין
גאנצען הארץ, [וואס צו וועלן דאס מיט דעם גאנצען הארץ פאדערט זיך ווי געזאגט די
גרויסע מדריגה פון אהבה] מ"מ, פונדעסטוועגען, מעט מזעיר חפץ לבו בזה באמת,

2113

SH

SH

SH

פרק מ"א. כ.

אביסעל און טיילווייז , ווייל זיין הארץ אין דעם מיט אן אמה , מפני אהבה הטבעית שבלב כל ישראל , צוליעב די נאטירליכע אהבה וואס איז דא אין הארץ פון ~~העצמות~~ אלע אידען , לעשות כל מה שהוא רצון העליון ב"ה , צו טהאן אלעצדינג וואס איז דער רצון פון דעם אויבערשטען ב"ה , ויחוד זה הוא רצונו האמיתי , און דער יחוד ~~האמת~~ דער יחוד פון דעם מקור פון נפשות פון אידען מיט אור אין סוף ב"ה - דער יחוד ~~האמת~~ איז דאך דער אמת'ער ווילען פון דעם אויבערשטען יח' , והיינו יחוד העליון שבאצילות , און דאס מיינט דעם יחוד העליון וואס אין עולם האצילות , הנעשה באתערותא דלתתא , וואס ווערט דורך אן אתערותא דלתתא ~~האמת~~ דורך די התעוררות פון מעשים למטה ~~האמת~~ ע"י יחוד נפש האלקית , דורך דעם יחוד פון דעם נפש האלקית , והתכללותה באור ה' , און איר התכללות - וואס זי ווערט נכללת אין דעם אור השם , המלוכש בחורה ומצות שהיא עוסקת בהן , וואס ער-דער אור השם - איז אנגעטהאן אין די תורה און אין די מצוות וואס זי - דער נפש - איז זיך עוסק אין זיי , והיו לאחדים ממש , און זיי ווערען צו איין זאך ממש ~~האמת~~ דער נפש מיט דעם אור ה' ווערען פאראיינציגט צו איין זאך ממש ~~האמת~~ , ווי ערקלערט אויבען , כי עי'ז מתיחדים ג"כ מקור החורה והמצות , ווייל דורך דעם ~~האמת~~ ווערען אויך פאראיינציגט דער מקור פון תורה און מצוות , שהוא הקב"ה , וואס דאס איז קודשא בריך הוא , עס מקור נפשו האלקית , מיט דעם מקור פון זיין נפש האלקית , הנקרא בשם שכינה , וואס ווערט אנגערופן מיט דעם נאמען שכינה , ~~האמת~~ איז דורך דעם יחוד פון דעם נפש מיט דעם אור השם וואס אין תורה און מצוות , ווערט דער יחוד ~~האמת~~ ^{פון דעם} מקור פון נפש וואס דאס איז שכינה מיט דעם מקור פון חורה און מצוות וואס איז קודשא בריך הוא , וואס אין די טערמינען פון אורות העליונים הכלליים איז דאס ווי ער זאגט ~~האמת~~ שהן , וואס דאס זיינען בחי' ממלא כל עלמין ורחי' טובב כל עלמין , די בחי' פון ממלא כל עלמין און די בחי' פון טובב כל עלמין , כמ"ש במ"א באריכות , ווי ערקלערט און אן אנדער פלאץ באריכות .

עכ"פ קומט אויס אז אזוי ווי דער ענין אז עס זאל זיין דער יחוד פון קודש בריך הוא ושכינתו וואס דאס ווערט דורך דעם וואס א איד לערנט תורה און איז מקיים מצוות - דאס איז דער אמת'ער רצון פון דעם אויבערשטען , און אזוי ווי יעדער איד בטבע וויל טהאן אלץ וואס עס איז דעם אויבערשטענס רצון , וויל ער דאך ממילא אויך דעם ענין פון דעם יחוד , איז בשעה ער וועט מכוון זיין ~~לעצטן~~ ^{מיט זיין} ~~האמת~~ ^{האמת} און מיט זיין מקיים זיין מצוות , צולהעב דעם יחוד - איז דאס אין א געוויסע מאס מיט אן אמה , אפילו ווען ער האלט נישט ביי די הויכע מדריגה פון אהבה השם וואס מאנט ארויס אזא סארט ~~עבודת~~ ^{מבוקש און שטרעבונג} עבודת.

[אבער דאס אלץ רעדט זיך וועגען דעם יתוד פון דעם מקור פון די נפשות פון אלע אידען מיט דעם מקור פון תורה און מצוות , וואס אויף דעם דארף מען זאגען אז אפילו ווען ער האלט נישט ביי די הויכע מדריגה פון אהבה השם וואס מאנט ארויס אזא סארט מבוקס און שטרעבונג , דאך איז עס אביסעל מעס אן אמת ביי יעדער איד מצד דעם וואס ¹⁷יעדער איד וויל טהאן דאס וואס עס איז דער רצון פון דעם אויבערשטען , אבער דער ענין פון וועלן די פארניציקונג פון זיין אייגענעם נפש מיט אור אין סוף ברוך הוא דאס גייט ער אויספירען איז ביי יעדער איד מיט אן אמת"ן אמת מצד די אהבה מסותרת וואס איז דא ביי יעדעם איד צום אויבערשטען . און דאס איז וואס ער זאגט ווייטער]

אבל יתוד נפשו , אבער די פארניציקונג פון זיין נפש , והתכללותה בארן ה' , און איר התכללות אין דעם אור השם , [אז דער נפש זאל זיין פאראייניקט און אינגאנצען אריין-גענומען אין דעם אור השם] להיות לאחדים , זיי זאלען זיין צו איין זאך , [דער נפש מיט דעם אור השם זאלען זיין איין זאך] , בזה הפך כל אדם מישראל , אין דעם וויל יעדער איד , באמת לאמיתו לגמרי , מיט דעם אמת"ן אמת אינגאנצען , בכל לב ובכל נפש , מיט דעם גאנצען הארץ און מיט דעם גאנצען נפש , [וואס דער רצון קומט] מאהבה הטבעיה נאטירליכע אהבה וואס איז פארבארגען אין הארץ פון המסותרת בלב כל ישראל , פון די פארגענע אהבה ליפרד יעדער איד , לדבקה בה' , צו זיין באהאפטען אין דעם אויבערשטען , ולא להיות נכרת ונבדל ח"ו מיחדו(יה) ואחדותו ית' בשום אופן , און נישט צו ווערען אפגעטיילט און צו זיין אפגעשניטען און אפגעזונדערט פון זיין אחדות ית' אויף קיין פאל , אפילו במסירה נפש ממש , אפילו מיט מסירה נפש ממש , [די אהבה מסותרת ביי יעדער איד צום אויבערשטען מאנט ארויס אז א איד וויל זיין באהאפטען מיט דעם אויבערשטען ית' , און וויל בשום אופן נישט זיין אפגעטיילט און אפגעזונדערט פון אחדות השם אפילו ווען דאס נישט לאזען זיך צו ווערען אפגעטיילט און אפגעזונדערט פון אחדות השם איז פארבונדען מיט מסירה נפש ממש , וועט א איד זיך מוסר נפש זיין און נישט לאזען זיך אפרייסען פון אחדות השם , ווי צום ביישפיעל ווען מען וויל איהם צווינגען צו דינען ח"ו עבודה זרה אדער אפילו בלויז זיך צו בוקען/צו עבודה זרה , וועט ער זיך מוסר נפש זיין און דאס נישט טהאן בכדי נישט צו זיין אפגעריסען פון אחדות השם] ועסק התורה ומצות והתפלה הוא ג"כ ענין מסירה נפש ממש , און דער עוסק זיין זיך אין תורה און אין מצוות און אין די עבודה פון תפלה איז אויך אן ענין פון מסירה נפש ממש

-די נשמה-

כמו בצאתה מן הגוף במלאת שבעים שנה , ווי בשעת זי גייט ארויס פון דעם גוף ווען
עס ווערן ¹² ~~עבדיג~~ זיבעציג יאר [וואס דאן איז דאך] שאינה מהרהרח בצרכי הגוף , ~~א~~
די באדערפענישען וואס זי קלערט נישט אריין אין ~~עצמות~~ פון גוף , אלא מחשבתה מיוחדת ומלובשת
באותיות התורה והתפלה , נאר איר מחשבה איז פאראיינציגט און אנגעטהאן אין די
אותיות פון תורה און תפלה , שהן דבר ה' נמחבתו יח' , וואס זיי זיינען דעם
אויבערשטענס יח' רייד און מחשבה , והיו לאחדים ממש , און זיי ווערען צו איין דאך
ממש , [דער נפש מיט די אותיות פון תורה און תפלה וואס זיינען דעם אויבערשטענס רייד
און מחשבה , ווערען צו איין דאך ממש] שזהו כל עסק הנשמות בגן עדן , וואס דאס איז
דאך די גאנצע באשעפטיגונג פון נשמות אין גן עדן , כדאיחא בגמרא ובזוהר , ווי געזאגט
אין גמרא און אין זוהר [אז די גאנצע באשעפטיקונג פון ~~זי~~ נשמה נאך דעם ווי זי טיילט
זיך אפ פון גוף און איז אין גן עדן , דאז איר באשעפטיקונג בלויז אין די אותיות
פון תורה און תפלה , אזוי אויך איצט בשעת ער לערנט תורה און טוט אין עבודת התפלה
איז עס אויך א מסירת נפש-אן איבערגעבונג פון דעם נפש נישט אריין צו טראכטען בשעת
מעשה אין קיינע ענינים און קערפערליכע באדערפענישען נאר צו זיין אינגאנצען אריין
געטהאן אין די ווערטער פון תורה און תפלה , אזוי אז דאס איז אויך אז ענין פון
מסירת נפש ממש וואס ווערט ארויסגעמאנט פון די אהבה מסוחרת וואס איז דא ביי ידער
איד , אלא שסם , נאר וואס דארט [אין גן עדן , בשעת די נשמה ~~איר~~ שוין אין גן עדן
און זי באשעפטיגט זיך דארט מיט די אותיות פון חוכה און תפלה דאן איז] מחענגים
בהשגתם והחכללותם באור ה' , זיינען זיי זיך מתענג , זיי האבען גרויס תענוג פון
זייער ~~ששם~~ פארשטאנד און פון זייער אריין גענווען ווערען אין דעם אור השם , [אבער
דא למטה ווען א איד טוט זיך אריין אין די אותיות פון תורה און תפלה אין אזא סארט
אופן-פעלט איהם דער גרויסער תענוג וואס די נשמה האט אין גן עדן , אמער בעצם איז
דער ענין דער זעלבער] וזהו שתקנו בחללח ברכות השחר , און דאס איז וואס די
אנשי כנסת הגדולה האבען מחקן געווען אין אנפאנג פון די ברכות השחר , קודם התפלה
, פאר דעם דאוונען , [צו זאגען] אלקי נשמה וכו' ואתה עתיד ליטלה ממני כו' ,
כלומר , דאס מיינט צו זאגען , מאחר שאתה נפחתה בי ואתה עתיד ליטלה ממני , וויבאלד
דו האסט זי אריין געבלאזען אין מיר און דו ביז עתיד זי צוצונעמען פון מיר , לכן
דעריבער , מעחה אני מוסרה ומחזירה לך , איז גלייך פון יעצט גיב איך זי איבער
און קער זי אום צו דיר , לייחדה באחדותך , זי צו פאראיינציקען מיט דיין איינציקייט

פרק מ"א. כ"ד.

איז עס נישט כשר [ודיו שיאמר בתחלה הכתיבה , און עס איז גענונג ער זאל זאלען
 אין אנפאנג פון דעם שרייבען , הריני כותב לשם קדושת ס"ח , אין שרייב צוליעב די
 קדושה פון ספר תורה] וואס דאס איז בשעת דעם אנאפנגען שרייבען אין א ספר תורה
 או לשמו ולשמה , אדער [בשעת דעם אנאפנגען שרייבען אין א גס , וואס דאן דארף ער
 זאגען] אין שרייב דעם גט פאר דעם מאן און פאר די פרוי כו' , [איז דאך דארט גענוג
 ביים אנאפנגען שרייבען די הכנה און כוונה פון לשמה , אזוי אויך א בינוני בשעת דעם
 לערנען איז גענוג די כוונה פון לשמה און דער אריין טראכטען זיך אז דער לערנען
 זאל זיין אין דעם אופן - בשעת פארשפערט.] וכשלומד שעות הרבה רצופות
 און ווען ער לערנט אסאך שעה צוזאמען , יש לו להתבונן בהכנה זו הנ"ל , דארף ער זיך
 אריין טראכטען אין די הכנה וואס איז פריהער דערמאנט , בכל שעה ושעה עכ"פ , יעדער
 שעה על כל פנים , כי בכל שעה ושעה היא המשכה אחרת מעולמות העליונים להחיות
 התחתונים , ווייל יעדער שעה איז אן אנדערע המשכה פון די עולמות העליונים צו
 באלעבען די אונטערשטע עולמות , והמשכת החיות שבשעה שלפני , און די המשכה פון חיו
 [וואס איז נמשך געווארען פון די עולמות העליונים] אין די פריהערדיגע שעה , חוזרת
 למקורה , קערט זיך אום צו איר מקור [בסוד רצוא ושוב שבספר יצירה] אין דעם סוד פון
 רצוא און שוב וואס איז דערמאנט אין ספר יצירה [אז דער ג-ט' ליכער חיות וואס באלעבט
 די וועלט איז אין אן אופן פון רצוא ושוב , ער ווערט נמשך אין דער וועלט און קערט
 זיך אום צום מקור זיינען אין די עולמות העליונים] און יעדער שעה קערט זיך אום
 דער חיות פון דער פריהערדיגער שעה [עם כל הפורה ומעשים טובים של התחתונים , מיט
 די גאנצע תורה און מעשים טובים וואס די נבראים התחתונים טוהען , כי בכל שעה
 שולט צירוף אחד מי"ב צירופי ה' ב"ה בי"ב שעות היום , ווייל יעדער שעה הערשט איין
 צירוף פון דער צוועלף צירופים פון שם ה' , אין די צוועלף שעה פון טאג , וצירופי
 שם אדני בלילה , און די צירופים פון שם אדני ביינאכט , כנודע ווי באוואוסט] אז
 בייטאג זיינען שולט אין וועלט די צירופים פון שם ה' , וואס אין שם ה' זיינען

פרק מ"א. כ"ד. ז' צירופים פון שם ה' אין דער וועלט פון טאג וצירופי שם אדני בלילה
 ז' צירופים פון שם ה' אין דער וועלט פון טאג וצירופי שם אדני בלילה

פראן צוועלף באזונדערע אופנים ווי אזוי עס שטעלען זיך אויס די צירופים פון די
 פיר אותיות ; וואס פון פיר אותיות שטעלען זיך דאך שטענדיג אויס צירופים *
 זי דער אוח שטייט פריהער אדער דער אנדערער אוח שטייט פריהער איז פון די צוועלף

צירופים פון שם ה' שפעט זיינען מאיר אין וועלט אין די צוועלף שעה פון טאג , און

* צירופים פון שם ה' פון טאג וצירופי שם אדני בלילה
 צירופים פון שם ה' פון טאג וצירופי שם אדני בלילה
 צירופים פון שם ה' פון טאג וצירופי שם אדני בלילה

כ"ה אדר א' תש"ח

אז בייטאג זיינען שולט אין וועלט צירופים פון שם הוי"ו, וואס אין שם הוי"ו זיינען
 פראן צוועלף באזונדערע אופנים ווי אזוי עס שטעלען זיך אויס די צירופים - דער
 צוזאמענשטעל-פון די פיר אותיות, וואס פון פיר אותיות ווען צוויי פון זיי זיינען
 די זעלבע (ווי דא צוויי ה"ה"י) שטעלען זיך דאך שטענדיג אויס צוועלף צירופים צי דער
 אות שטייט פריהער אדער דער אנדערער אות שטייט פריהער, איז אין פלוג וואלט מען
 געקענט זאגען אז די צוועלף צירופים פון שם הוי"ו זיי זיינען מאיר אין די צוועלף שעה
 פון טאג, אבער דער רבי שליט"א באמערקט דא אז מען קען אזוי נישט זאגען ווייל אין
 שם אדני איז דאך פראן פיר און צוונאציג צירופים (און בלויז צוועלף זיינען מאיר
 אין די צוועלף שעה פון דער נאכט, און נאך טעמים פארוואס מען קען אזוי נישט זאגען
 נאך-לערנט דער רבי שליט"א אז ער מיינט דא כלל נישט צו זאגען אז אלע צוועלף פ
 צירופים פון שם הוי"ו לייכטען אין די צוועלף שעה פון טאג, נאר אז פון די צוועלף
 צירופים פון שם הוי"ו פון זיי איז דא געוויסע צירופים וואס לייכטען פפפפפ איינער
 אין יעדער שעה, און עס איז דא פון די צירופים אזעלכע וואס האבען גאר קיין שפיעכות
 נישט צו דעם ענין פון שעות, וואס על דרך זה געפינט מען אויך ביי די תפירות פון
 הפלין של יד וואס זיינען צוועלף תפירות אנטקעגען צוועלף צירופים פון שם אדני
 וואס שטיהען אויסגערעכנט אין משנת חסידים, און דאס האט קיין שפיעכות נישט צו
 די אנדערע צוועלף צירופים פון שם אדני נאר דוקא צו די וואס ער זאגט דארט.
 ע"פ קומט אויס אז פון די צוועלף צירופים פון שם הוי"ו לייכט אין די צוועלף שעה פון
 טאג, און פון דפפ צוועלף צירופים פון שם אדני ביינאכט. און אזוי ווי יעדער שעה
 איז מאיר אן אנדער חיות - דערפאר דארף זיין די הכנה און כוונה פון לשמה פון דאסניי
 לכל הפחות יעדער שעה.

כאצוים זמ' יצירה

24 / 19

פרק מ"א. כ"ה.

דער שם אדני וואס באשטייט אויך פון פיר אותיות האט אין צוועלף צירופים, און זיי
 פפפפ זיינען שולט אין די צוועלף שעה פון דער נאכט, איז אזוי ווי יעדער שעה
 איז מאיר אן אנדערער חיות דערפאר דארף זיין די הכנה און כוונה פון לשמה לכל הפחות

יעדער שעה.

פרק מ"א. כ"ו.

[און יעצט גייט ער זאגען אז כאטש אפילו דער אופן פון לערנען תורה ^א מקיים זיין מצוות

און עבודה התפלה וואס ער גיט זיך איבער אין דעם נישט צו טראכטען אין די ענינים פון

גוף נאר זיין גאנצע מחשבה זאל זיין אריין געטהאן אין זיין עבודה - דאס האט ער דאך

געזאגט אז אן ענין פון מסירת נפש, זאל אבער זיין כוונה ביי דעם מסירת נפש נישט זיין

ווייל ער וויל צוריק קערען דעם נפש צו זיין מקור ווי ער איז געווען פריהער, נאר זיין

כוונה זאל זיין בלויז אנצוטהאן א נחת רוח דעם אויבערשטען, וואס דאס זאגט ער ווייטען

והנה כל כוונתו במסירת נפשו לה, און זיין גאנצע כוונה אין דעם וואס ער גיט

איבער זיין נפש צום אויבערשטען, ע"י התורה והתפלה, דורך דעם לערנען און דאוונען,

להעלות ניצוץ אלקות שבחוכה למקורו, צו דערהויבען דעם ג-ט' ליכען ניצוץ וואס אין

איר - אין דעם נפש- צום אויבערשטען צו זיין מקור, [איז זיין גאנצע כוונה אין דעם]

תהא רק כדי לעשות נחת רוח לפניו ית', זאל זיין נאר בכדי צו מאכען א נחת רוח פאר

איהם ית', [וואס די נחת רוח באשטייט אין דעם] כמשל שמחה המלך, למשל ווי די שמחה

פון דעם מלך, בבוא אליו בנו יחידו בצאתו מן השבי, ווען עס קומט צו איהם זיין

בן יחיד ארויסגייענדיג פון געפאנגענשאפט און פון תפיסה, כנ"ל [ווי דערמאנט אויבען

אין פרק ל"א אז דאס וואס דער נפש קערט זיך אום צו זיין מקור דורך לערנען תורה און

דורך עבודה התפלה, איז עס למשל ווי א בן מלך גייט ארויס פון געפאנגענשאפט און פון א

תפיסה און קומט צוריק צו זיין פאטער דעם מלך וואס דאס איז דאך א גאר גרויסע שמחה.

ווייל אין דעם גוף און נפש הבהמית איז דער נפש האלקיה ווי אין תפיסה און געפאנגענשאפט

און ווען דורך תורה און תפלה קערט זיך דער נפש האלקיה - וואס איז א בן מלך ~~געפאנגענשאפט~~

~~געפאנגענשאפט~~ ווייל עס איז דאך בניס אתם לה' אליכם איז דאך די נשמה פון

א איד א בן צו דעם אויבערשטען דער מלך, - און צוריק קערענדיג צו איר מקור דורך תורה

און תפלה איז דאס א צוריק קערונג צו דעם פאטער דעם מלך, איז דאס זאל זיין זיין

כוונה צו פארשאפען דורך זיין לערנען און דאוונען א נחת רוח צום אויבערשטען אין די

סארט שמחה. נאר פריהער האט ער דאך געזאגט אז בכדי צו וועלען מיט אן אמה אן עבודה

בלויז צו פארשאפען א נחת רוח דעם אויבערשטען, ווי ^{ל.ג.ז.} צו וועלען דעם יחוד פון קודשא

ברוך הוא ושכינתו - וואס דאס איז א נחת רוח פאר דעם אויבערשטען - דארף מען צו דעם

האבען א גאר גרויסע מדריגה פון אהבת השם, וואס נאר צדיקים האבען אזא סארט אהבה

, דאך גייט ער זאגען אז ~~געפאנגענשאפט~~ ווען דער נחת רוח באשטייט אין דעם וואס זיין

נפש קערט זיך אום צו איר מקור [נישט ווי פריהער וואס מ'האט גערעדט וועגען די

באהעפטונג פון דעם מקור פון די נפשות פון אלע אידען , אבער דא רעדט מען דאך וועגען די באהעפטונג און אומעקרונג צום מקור פון זיין אייגענעם נפש [דאן פאדערט זיך צו דעם נישט אזא סארט גרויסע אהבה , נאר די אהבה מסוחרת וואס איז דא ביי יעדער איד מאנט ארויס דעם וועלן אנטהאן דעם אויבערשטען אזא סארט נחת רוח . און דאס איז וואס ער זאגט ווייטער] והנה כוונה זו היא אמיתית , און אט די כוונה פון פארשאפען דעם אויבערשטען א נחת רוח דורך די אומעקרונג פון זיין נפש צו איר מקור [איז אן אמת'ע באמת לאמיתו לפמרי , מיט דעם אמת'ן אמת אינגאנצען בכל נפש ישראל , ביי יעדער נפש פון אידען , מאהבה הטבעית , פון די אהבה הטבעית] דער רצון אנצוטהאן דעם אויבערשטען אזא נחת רוח קומט דאס פון די נאטירליכע אהבה [שהיא ירושה לנו מאבותינו , וואס זי איז א ירושה צו אונז פון אונזערע אבות .] איז דאס נישט ווי ער האט פריהער געזאגט בנוגע דעם וועלן אנטהאן א נחת רוח דעם אויבערשטען דורך די באהעפטונג פון דעם מקור פון אלע נפשות פון אידען , וואס ער האט געזאגט אז בלויז אביסעל מיט אן אמת איז דאס ביי יעדער איד , אבער דא איז עס מיט דעם אמת'ן אמת אינגאנצען .] נאר , נאר , שצריך לקבוע עתים להתכונן בגדולתה , נאר מען דארף אפשטעלען צייטען זיך אריין צו טראכטען אין די גרויסקייט פון דעם אויבערשטען , להשיג דחילו ורחימו שכליים , צו באקומען יראה און אהבה געשאפענע פון שכל און פארשטאנגד-וואס ער פארשטייט גדלות השם , וכולי האי ואלו וכו' , און טאמער דורך דעם אלעס וועט ער צוקומען טאקע צו האבען אויך יראה און אהבה שכליים כנ"ל ווי אויבען דערמאנט .] איז כאטש ער האט די אהבה מסוחרת און די אהבה מסוחרת קען ביי איהם ארויסמאנען צו לערנען תורה און טהאן אין עבודת התפלה אין אופן פון מסירת נפש , -דאך דארף ער זיך אויך משתדל זיין צוצוקומען צו יראה און אהבה וואס ווערען געשאפען דורך דעם שכל און אריינטראכטונג אין די גרויסקייט פון דעם אויבערשטען .

פרק מ"ב.

אין פריהערדיגען פרק האט ער געפאפט געזאגט אז צו עבודת השם מוז זיין דער ענין פון יראה , און ער האט געזאגט אז יעדער איינער קען צוקומען צו די יראה וואס פאדערט זיך צו (עבודת השם) מקיים זיין מצוות עשה און מצוות לא תעשה - דורך דעם וואס ער וועט זיך אריין טראכטען אז דער אויבערשטער שטייט איבער איהם און אונטערזוכט זיין אינערליכען געדאנק צי ער דינט איהם ווי עס דארף צו זיין , וואס דורך דעם אריין טראכטען זיך אין דעם, איז לפל הפחות אן ענין פון יראה און זיין מוח און מחשבה וועט ער ממשיך זיין ,

בע"ה. ור"י מיר האבען פאריגע וואך איבערגעגעבען האט דער רבי שליט"א שבת פ" נח
אונז מזכה געווען מיט א ספעציעלע שיחה קדושה לכבוד דעם וויידער אנגעפאנגען שיעורים
אין חניא אויף דער ראדיא, און אזוי ווי מיר האבען אנגעפאנגען פרק מ"א איז די שיחה
געווען אויף דעם אנפאנג פרק מ"א, מיר וועלען דערפאר יעצט איבערגעבען דעם חמצית פון
דעם חוכן פון דער שיחה וואס איז נוגע צו דעם שיעור פון פאריגע וואך און צום היינט-
טיגען שיעור.

נאך דעם ווי דער רבי שליט"א האט געגעבען א ברכה אז דער לערנען זאל פועל
זיין אויף דעם לערנער און אויף די צוהערער און מיטלערנער, האט דער רבי שליט"א
ארום גערעדט דעם וואונדערליכען ענין וואס דער אלטער רבי ברענגט ארויס אין אנפאנג
פרק מ"א ~~אין~~ די החבונות וואס זאל ברענגען א איד צו קבלת עול מלכות שמים.

וואס דאס איז; אן כאטש דער אויבעשטער געפינט זיך אומעטום, דאך לאזט
ער אוועק די עולמות עליונים און די אונטערשטע עולמות און איז מיידל-איינציגט-זיין
מלכות אויף דעם אידישען פאלק בכלל און אויף איהם - דער פירט איד וואס טראכט זיך אין
דעם אריין - בפרט, און אויב מען וואלט נאך אפשר געקענט א טעות האבען און מיינען
אז דאס וואס דער אויבעשטער איז מיידל זיין מלכות אויף איהם בפרט איז דאס ווייל ער
איז א חלק פון דעם גאנצען כלל ישראל, כאטש באמת דער ווארט מיידל-איינציגט-וואס

גייט אויך אויף דעם עליו בפרט, דאז אויף איהם ספעציעל איז דער אויבעשטער מיידל
זיין מלכות-גייט שוין קיין ארט נישט אויף דעם טעות, ווייל ~~איינציגט~~ מיידל איז ער
אלס איינער איז נוגע נישט אלס טייל פון דעם כלל, דאך אויב עס וואלט נאך ווער עס
איז געקענט האבען אזא טעות, ערקלערט דער אלטער רבי אליין זיינע ווערטער מיט דעם
וואס ער לייגט צו ~~בב~~ חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם, ~~והוא~~ א מענטש איז מחויב

צו זאגען צוליעב מיר איז באשאפען געווארען די וועלט, און דער לשון איז פון די
משנה אין סנהדרין סוף פרק ד', ווען מען קוקט זיך איינע אין דער משנה דארט זעט
מען אז דאס וואס דער אלטער רבי זאגט דא ועליו בפרט-אויף איהם בפרט מיידל דאס נישט
ווייל ער איז א חלק פון דעם כלל ישראל דערפאר איז זיין עבודה גיגע למעלה, נאר
ער אליין אלס פירט איז זיין עבודה זייער נוגע למעלה

ווייל די משנה זאגט דארט אז דערפאר איז פירט אדם הראשון באשאפען געווארן
אן איינצעלנער, צו לערנען אונז אז דער וואס דערהאלט ביים לעבען איין נפש פון אידען
איז גלייך וואלט ער וואלט דערהאלטען א גאנצע וועלט פון ~~פירט~~ פירט און די
משנה פירט ווייטער אויס אז דעריבער איז יעדער איינער מחויב צו זאגען אז צוליעב מיר

ווי ער פירט און איז מחויב צו זאגען אז צוליעב מיר

וואס עס

ג' ב' י' ח' ט'

מטעם זעט זיינען און זעט זיינען

א גור אטרא האבט אז עליו גייט דאס טאקע אויף יעקב'ן , דא אין תנא רעדט
 זיך דאך גישט דער ענין פון סולם , איז דאך קלאר אז עליו אויף איהם גייט דאס אויף
 יעקב'ן און אזוי ביי דעם איד וואס טראכט זיך אין דעם ארנין אויף זיך ממשיך צו זיין
 מלכות שמים , איז ה' נצב עליו דער אויבעשטער שטייט אויף איהם .

און איף דעם קומט נאך צו א טיפערער ענין ; ווייל אין מדרש אויף דעם פסוק ,
 זאגט ער אז : רשעים הם נצבים על אלקיהם , רשעים זיין ווערן איבער זייער ג-ט , אבער
 צדיקים איז אלקיהם נצב עליהם , זייער ג-ט שטייט אויף זיי , שנאמר ה' נצב עליו ,
 וואס אין פלוג וואס גיט שום צו דאס וואס ער זאגט אז רשעים זיין ווערן איבער זייער ג-ט?
 דאך מען דאך פארשטיין אז דאס גיט צו ערקלערנג איז דעם ה' נצב עליו , און דאס
 איז, ווייל דאס וואס פרעה איז געווען עומד על ה' , ער איז געשטאנען אויף דעם
 טייך נילוס , איז דער פשט פון דעם אז דער גאנצער קיום פון פרעה איז געווען פון נילוס ,
 וואס דערפאר האבען דאך די מצריים געדינט צום נילוס ווייל זייער גאנצע השפעה האבען
 זיי באקומען דורך דעם טייך נילוס , ווייל קיין רעגען גייט דאך נישט אין מצרים נאר
 דער נילוס טרינקט אן די גאנצע לאנד , נאר דער אמת איז אז דאס איז מער נישט נאר
 כבודן ביד החוצב בו ווי א האק אין די האנד פון דעם וואס האקט מיט איר , אזוי איז
 די השפעה קומט פון ג-ט' ליכקייט גאר דאס איז דורכגעגאנגען דורך דעם טייך נילוס , איז
 אין דעם באשטאנען זייער טעות וואס זיי האבען פאררעכענט דעם טייך נילוס אליין ווי

דער מקור פון זייער השפעה , אבער על כל פנים איז דאך דער קיום פון פרעה פון דעם
 נילוס וואס דאס מיינט אז רשעים זיין ווערן איבער זייער ג-ט , אבער זייער ג-ט
 קעמט והנה עומד על היאור , ער שטייט אויף דעם טייך נילוס וואס דאס איז זיין
 גאנצער קיום , און אזוי איז אויך דאס וואס צדיקים אלקיהם עומד עליהם , וה' נצב עליו
 אז כביכול דער קיום פון ג-ט' ליכקייט אין וועלט און דאס וואס עס איז לעולם ה' דורך
 מצב בשמים , וואס ג-ט' ליכקייט עקזיסטירט און האלט זיך אין וועלט , איז דאס נצב עליו

דאס שטייט און האט זיין קיום פפפפפפפפפ אױף יעקב'ן , און אזוי וואס דער אלפער
 רבי זאגט דא אויף יעדער איד והנה ה' נצב עליו מיינט ער צו זאגען אז נישט נאר וואס
 ער האט פריהער געזאגט אז זיין עולם זיין וועלט האלט זיך אויף איהם און נישט נאר
 נאר אז אלע עולמות האלטען זיך אויף איהם , נאר אויך כביכול ה' איז נצב עליו דער
 אויבעשטער כביכול אליין שטייט און האלט זיך שטאנדהאפטיג אין וועלט אויף און דורך
 איהם . און אויף דעם פונט ער ווייט אז דער אויבעשטער איז בוחן כליות ולב
 ווי פון די קינדער ווערן זיי פריהער און נאך זיי פריהער און נאך זיי פריהער

ווי פון די קינדער ווערן זיי פריהער און נאך זיי פריהער און נאך זיי פריהער

פרואווט זיין אינערליכקייט, אם עובדו כראוי, צו ער דינט איהם ווי עס דארף צו זיין

אז עס נוגע למעלה ווי אזוי ער דינט דעם אויבערשטען און נישט נאר ראש השנה ווען

ער זאגט די זיבען מאל למנצח פאר זי תקיעות און יום הכפור צו זעילה ווען ער שרייט

שמע ישראל און ברוך שם, און נישט נאך שרייבן שמיני עצרת שמחת חורה ווען ער

טאנצט און פרייט זיך מיט די חורה, נאר יעדער טאג, אין א פשוטען וואכעדיגן מיטוואך

אז למעלה שטארק נוגע און דער אויבערשטער כביכול קוקט זיך צו צו ער דינט איהם ווי

עס דארף צו זיין לייגענדיג דעם שליה און תפלין ווי ער זאגט ווא.ד.ג.

און דער בכז פון דעם אלעם פירט ער אויס און, בעל כח צריך לעבוד לפניו

באימה וביראה כעומד לפני המלך, און דערפאר דארף ער דינען דעם אויבערשטען מיט

פורכט און מורא ווי איינער וואס שטייט פאר דעם מלך, וואס דאס מיינט צו זאגען נישט

נאר ווי איינער וואס געפינט זיך אין די מדינה פון דעם מלך, וואס אויך דאן האט ער

אויף זיך א מורא פאר דעם מלך - דער ענין איז אפגעעוולמות בכלל, וואָ עס איז בלויז

מלא כל הארץ - כבודו וואס בלויז זיין כבוד איז דארט פראן, און נאר הודו זיין הארה

איז על ארץ ושמים, אבער א איד איז כעמוד לפני המלך ווי ער שטייט פאר דעם אויבערשטען

אליין, וואס שטיי הענדיג פאר דעם מלך ממש פאלט גאר אן אנדערע אימה און פחד, און

דער רבי שליט"א האט אויף דעם דערמאנט פון א באוואוסטען סיפור פון הצדיק ר' לוי

יצחק בארדיטשעווער, וואס איינער פון די פרטים פון דעם סיפור איז אז א איד וואס

איז ר"ל פגעפונען שטארק אפגעפרעמדעט געווארן פון אידישקייט און אווען דער

בארדיטשעווער איז אהין געקומען איהם צו מאכען פאר א בעל תשובה, איז איהם באפאלן

א פחד דערזעהענדיג דאס העליקע פנים פון דעם בארדיטשעווער, און פאר זיינע חברים

האט ער אויסגעפילט וואס פאר א פחד דאס איז געווען ווי אמאל ווען ער איז געווען

אין דעם קייסער'ס לייב גווארדיע, און אויסמשלענדיג דאס צו זיי האט ער געחלשט

ווייל ער האט דערפילט די אימה און פחד פון דעם מלך.

און אויסגעפירט האט דער רבי שליט"א אז אזוי ווי חסידות מאנט דאך אז

אלע ענינים זאלען זיין מתוך שמחה, איז אויך דער ענין פון קבלת עול מלכות שמים

דארף זיין מתוך שמחה וואס שמחה איז פורץ גדר, עס צוברעכט און נעמט אוועק אלע

שטערונגען, און מען זאל קענען דינען דעם אויבערשטען אומגעשטערט מתוך שמחה והרחבה.

313

זאגט מען, ניין. דער אויבערשטער איז מביט עליו ובוהן כליות
ולב אם עובדו, כבודו דינט אים ווי א קנעכט, וואס עבודת עבד איז
שטענדיק זיבן פוסים עניניו. ס'איז ניט מספיק וואס ר"ה זאגט ער למנצח
מיט די זיבן פוסים און איז ממליך דעם אויבערשטן דורך הק"ש (שתמליכונג
כו' בשופר), יו"כ שרייט ער שמע ישראל, ברוך שם, הוי' הוא האלקים און
איז מכוון למסור נפשו, שמע"צ ושמח"ת טאנצט ער און פרייט זיך מיט די
חורה, נאר מען קוקט זיך צו צו זיין הנהגה אויך בכל יום ויום ובכל
שעה ושעה

- און ווי ער גיט ווייטער די דוגמא, ווי עס דארף זיין די
הכנה צו לבישת סליח ותפלין, וואס לבישת תפלין איז דאך דוקא בימי
החול, ניט ר"ה, ניט יו"כ און ניט שמע"צ ושמח"ת -

אם עובדו כראוי, און אין דעם (העבודה שבכל יום כו') דוקא איז
חלוי קיום כל העולמות, ביז אויך דער הוי' נצב עליו.

ווייטער זאגט דער אלטער רבי נאך אן ענין עיקרי: דער בכך -
"ועל כן" - פון די גאנצע התבוננות (אז דער אויבערשטער איז מייחד
מלכותו עליו בפרט, אז חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם, אז הוי'
נצב עליו און אז ער איז מביט עליו ובוהן כליות ולב אם עובדו כראוי)
איז, אז "צריך לעבוד לפניו כאימה ובריאה". און וואס פאר א אימה
ויראה - "כעומד לפני המלך". ניט ווי איינער וואס געפינט זיך אין
מדינת המלך, און מער ניט וואס שמו של המלך נק' עליו, וואס אזוי איז
אין כללות העולמות, וואס דארטן איז נאר הודו על ארץ ושמים,

- און ווי ער זאגט פריער אין פרק "מלא כל הארץ - כבודו", אין
וועלט איז נאר "כבודו", ניט זיינע עצמות, ~~האט דערבונדן איה על "מניח~~
אח העליונים ואח התחתונים" -

והנהגה
על
איש

אבער א איד איז כעומד לפני המלך, פאר עצמות אליין, און בשעת
מען שטייט פארן מלך אליין, איז גאר אן אנדער אימה ויראה. וכידוע
דער סיפור וואס דער רבי האט דערציילט (געדרוקט אין לקו"ד (ליקוט ש''))
אז בשעת דער אדון פון דער אימעניע (אחוזת) האט מצויר געווען ווי ער
גייט צום מלך, איז אויף אים געפאלן אזא פחד, אז ער האט גע'חלש'ט.

אמנם, צוזאמען מיט די אימה ויראה, דארף זיין אויך שמחה,
וכידוע אז עבודת ה' דארף זיין בשמחה דוקא, וואס שמחה פורץ גדר,
שמחה נעמט אראפ אלע מדידות והגבלות וואס שטערן צו עבודת ה' ~~הוא~~
סיוט הענין)

אן איינעם פון און
כלליו ופגאנו
האט דערבונדן

לזכות

החתן התמים יעקב והכלה אסתר שיחיו

ראסקין

ליום נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת

יום ד', כח תשרי ה'תשע"א



ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' אהרן לייב וזוגתו מרת אסתר הדסה שיחיו ראסקין

הרה"ת ר' יצחק מנחם הלוי וזוגתו מרת הנ' שיחיו וויינבערג

ולזכות זקניהם

הרה"ת שלום דובער וזוגתו מרת אסתר מעניע שיחיו ראסקין

הרה"ת ר' יוסף הלוי וזוגתו מרת הענא שיחיו וויינבערג

מרת גנעשא שתחי' שניאור

מרת טעמא שתחי' נפרסטק